La închiderea primei ediții

În spiritul relațiilor de strînsă prietenie și fructuoasă conlucrare multilaterală

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ARE O ÎNTÎLNIRE PRIETENEASCĂ DE LUCRU CU TOVARĂȘUL TODOR JIVKOV

Joi dimineața, la ora cînd numărul de față al revistei noastre lua drumul tiparului, a început întîlnirea prietenească de lucru dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, și tovarășul Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria. Continuînd practica rodnică a întîlnirilor dintre conducătorii celor două țări și partide, noul dialog româno-bulgar la cel mai înalt nivel de la Giurgiu–Ruse va contribui, fără îndoială, la extinderea și la amplificarea în continuare a tradiționalelor relații de conlucrare multilaterală dintre România și Bulgaria, în interesul reciproc, al cauzei socialismului, păcii și înțelegerii în lume.

Comentariu în numărul viitor

SALA DE LECTURA

flacara

anul XXXV
51 (1644)
VINERI
19 DECEMBRIE
1986

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

În pagina 2, relatare despre

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

Al doilea an al cincinalului

ÎNCĂ UN PAS DECISIV SPRE VIITORUL DORIT

Analizat și dezbătut în cele mai înalte foruri ale democrației noastre muncitorești, revoluționare, proiectul Planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987 a devenit lege prin adoptarea lui de către Marea Adunare Națională, cu aproape o lună înainte de începerea perioadei la care se referă. Fundamentat și detaliat sub conducerea și cu aportul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, luminosul program de dezvoltare a patriei se întemeiază pe rezultatele din acest an și asigură continuarea drumului ascendent al României socialiste conform hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Însuflețitoarele prevederi fac să fie clar încă de pe acum că acest al doilea an al actualului cincinal va fi, prin rezultatele muncii și creației entuziaste ale întregului popor, un an hotăritor pentru realizarea sarcinilor întregului cincinal. Asumarea de către actualele generații a responsabilității pentru o asemenea înflorire a patriei decurge din vocația din-totdeauna de întemeiere pașnică proprie poporului român, din demnitate în fața generațiilor viitoare și din înaltă grijă pentru destinul țării pe care le-o vom lăsa moștenire. Peste două cincinale, în cel de-al unsprezecelea, copiii noștri vor clădi România mileniului al treilea pe temelia muncii părinților lor. Luciditatea cu care întregul popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, își asumă mărețele sarcini garantează îndeplinirea programelor privind dezvoltarea în continuare în ritm susținut a industriei prin perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, aplicarea principiului socialist al retribuției după cantitatea, calitatea și importanța muncii depuse, dezvoltarea autoconducerii muncitorești și accentuarea autogestiunii, creșterea eficienței în întreaga economie națională.

Conform legii, va fi continuat și amplificat procesul de dezvoltare complexă și intensivă a agriculturii, ramură de bază a economiei naționale, de înfăptuire a noii revoluții agrare, într-un cadru de rigoare sporită față de plan, de creștere a eficienței economice în toate unitățile, gospodărirea mai bună a fondurilor materiale și bănești, reducerea cheltuie-

(Continuare în pag. 4)

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU LA ÎNTREPRINDEREA „AUTOBUZUL"

Relatare în pagina 2

Rodnicul dialog româno-egiptean

Comentariu în pagina 3

Tractorul românesc, 40 de ani

Paginile 12–13

Notorietatea este trudă și sacrificiu

Pagina 6

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

Reluată în plen în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, sesiunea a patra a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale a adoptat, sub formă de legi, documente de importanță excepțională pentru dezvoltarea economico-socială a României : Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987 ; Planul de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor al Republicii Socialiste România pe anul 1987 ; Bugetul de stat al Republicii Socialiste România pe anul 1987 ; Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1986 — 30 septembrie 1987 ; Legea privind organizarea Congresului și a conferințelor județene ale oamenilor muncii, alegerea și atribuțiile organelor acestora ; Legea cu privire la organizarea Congresului și conferințelor județene ale țărănimii, ale tuturor oamenilor muncii din agricultură, industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, alegerea și atribuțiile organelor acestora. Marea Adunare Națională a adoptat, de asemenea, legile pentru aprobarea decretelor cuprinzînd norme cu putere de lege emise de Consiliul de Stat, modificări în componența Consiliului de Stat și în componența unor comisii permanente ale Marii Adunări Naționale.

Deputații în forul legislativ suprem al țării și-au reafirmat hotărîrea de a acționa cu toată dăruirea și cu înalt spirit revoluționar, împreună cu întregul popor, strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, pentru realizarea integrală, la un nivel calitativ superior, a importantelor obiective cuprinse în legile adoptate, care vor consolida și mai mult fundamentul pe care se înalță România socialistă. A fost exprimată chemarea de a milita cu deosebită abnegație și înaltă răspundere pentru ridicarea patriei pe noi trepte de progres și civilizație, pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului, a politicii noastre interne și externe, pentru triumful idealurilor de înțelegere și cooperare internațională ale poporului român.

Participanții la sesiune, deputați și invitați, au adus un cald omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, de numele căruia se leagă toate înfăptuirile poporului român în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, reafirmînd hotărîrea oamenilor muncii de a face totul pentru îndeplinirea exemplară a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a țării, pentru înflorirea continuă a patriei noastre.

ION CODRU ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A FĂCUT O VIZITĂ DE LUCRU LA ÎNTREPRINDEREA „AUTOBUZUL"

Oamenii muncii de la întreprinderea „Autobuzul" din capitală au trăit, miercuri, 17 decembrie, bucuria de a-l avea în mijlocul lor pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care a efectuat o vizită de lucru în această reprezentativă unitate a industriei noastre constructoare de mașini. În fapt, această nouă întîlnire cu oamenii muncii de la „Autobuzul" a continuat dezbaterile inițiate în luna octombrie a acestui an, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat și indicat măsurile ce se impun pentru înnoirea și modernizarea fabricației, pentru realizarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați, la nivelul cerințelor economiei naționale, al sarcinilor actualului cincinal.

Exprimîndu-și profunda satisfacție de-a se reîntîlni cu conducătorul partidului și statului nostru, de a-i raporta realizările obținute, de a-i asculta cuvîntul însuflețitor, ce le mobilizează și stimulează energiile creatoare, în vederea îndeplinirii exemplare a planului pe anul 1986 și pe întregul cincinal — puternicul detașament muncitoresc de la „Autobuzul" a dat glas, și la această nouă întîlnire, sentimentelor de-aleasă stimă și prețuire pe care le nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de neasemuita sa dăruire, abnegație revoluționară și fierbinte patriotism, față de exemplara sa activitate consacrată binelui și fericirii națiunii, înfloririi neîntrerupte a patriei, ridicării ei pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație, creșterii prestigiului și rolului României în lume, cauzei socialismului și păcii.

Desfășurată în prezența factorilor de răspundere ai ministerului de resort, întîlnirea s-a constituit într-o analiză aprofundată a rezultatelor dobîndite de colectivul întreprinderii pe linia asimilării de noi produse, precum și a direcțiilor principale de acțiune pentru diversificarea în continuare a fabricației, pregătirea temeinică și înfăptuirea în cele mai bune condiții a planului pe anul 1987.

În cadrul unei expoziții special amenajate, în fața unor noi tipuri de autobuze, troleibuze, microbuze și autoutilitare, conducerea întreprinderii a raportat că indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, formulate cu prilejul vizitei precedente, au fost transpuse în viață, fapt ce a asigurat sporirea considerabilă a calității produselor, a eficienței întregii activtăți. S-a subliniat că în vederea realizării acestor importante obiective a fost creat un colectiv larg de specialiști care, sub îndrumarea directă, nemijlocită a Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, a examinat și soluționat numeroase probleme privind îmbunătățirea activității de proiectare, concepție și producție, în condițiile utilizării cît mai depline a capacităților, a bazei tehnico-materiale, a forței de muncă, a valorificării superioare a tuturor resurselor de care dispune întreprinderea. A fost evidențiat, în acest sens, faptul că s-a trecut la realizarea unor noi tipuri de autovehicule destinate transportului urban și interurban prin aplicarea unor soluții constructive perfecționate. Prototipurile expuse se remarcă prin capacitate mai mare de transport confort și funcționalitate sporite, greutate mai mică și consum mai redus de combustibil, fiabilitate ridicată. În fabricația acestor produse s-au avut în vedere extinderea tipizării, creșterea indicilor de eficiență, precum și alte elemente impuse de exigențele unui transport modern.

Examinînd îndeaproape noile realizări ale întreprinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să se acționeze pentru ridicarea continuă a performanțelor autobuzelor și autoutilitarelor, astfel încît acestea să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele beneficiarilor interni și externi. S-a indicat, totodată, să se treacă, începînd cu anul 1987, la producția de serie a noilor produse.

În încheierea vizitei de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost asigurat de conducerea întreprinderii, de toți oamenii muncii din această importantă unitate a industriei constructoare de mașini, că vor fi luate toate măsurile pentru înfăptuirea indicațiilor și orientărilor date, pentru realizarea unor produse cu caracteristici tehnico-funcționale tot mai ridicate, competitive, pentru îndeplinirea la toți indicatorii cantitativi și calitativi, a planului pe anul viitor și pe întreg cincinalul.

N. VICTOR ■

Noi dimensiuni colaborării româno-egiptene

Relațiile de prietenie și colaborare româno-egiptene, bazate pe încredere, stimă și respect reciproc, au cunoscut în ultimele două decenii o dezvoltare continuă, în interesul celor două țări și popoare. Un rol determinant în evoluția ascendentă a acestor relații îl are dialogul la cel mai înalt nivel, desfășurat la București și la Cairo, dialog care a reprezentat de fiecare dată un moment de referință în cronica colaborării româno-egiptene. Transpunerea în viață a hotărîrilor adoptate de conducătorii celor două țări a dus la o creștere însemnată a schimburilor economice, la importante acțiuni de cooperare bilaterală, reciproc avantajoasă, precum și la amplificarea colaborării româno-egiptene în probleme ale vieții internaționale. În acest cadru se înscrie și recenta vizită de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația președintelui Nicolae Ceaușescu, a președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohamed Hosni Mubarak.

După cum se menționează în Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, în timpul convorbirilor cei doi președinți și-au exprimat convingerea că permanenta amplificare și diversificare a relațiilor bilaterale, în spiritul Declarațiilor comune de la București și de la Cairo, reprezintă o contribuție de cea mai mare importanță la edificarea unor relații de tip nou dintre state, la întărirea colaborării între țările în curs de dezvoltare, la cauza păcii și cooperării internaționale. Pornind de la rezultatele obținute și de la experiența acumulată pînă în prezent în cooperarea economică bilaterală și de la potențialul economic în continuă creștere al celor două țări, președinții Nicolae Ceaușescu și Mohamed Hosni Mubarak au convenit să fie sporite eforturile pentru creșterea volumului schimburilor comerciale și pentru identificarea de noi proiecte și programe de cooperare. În mod deosebit, cei doi președinți au indicat să fie concentrate eforturile pentru extinderea conlucrării reciproc avantajoase în domeniile extracției și prelucrării țițeiului, construcțiilor de mașini, metalurgiei, energiei și electrificării, transporturilor, construcțiilor social-edilitare, agriculturii, industriei alimentare, precum și în alte domenii de interes comun. S-a convenit să se treacă la elaborarea unui Program pe termen lung privind lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice, a schimburilor comerciale între România și Egipt pînă în anul 2000. S-a hotărît ca institutele specializate din cele două țări să acționeze pentru dezvoltarea și diversificarea continue a cooperării științifice și tehnologice reciproc avantajoase dintre ele și au indicat să fie elaborat un nou Program pentru perioada 1987—1989 de schimburi în domeniul cercetării științifice și tehnologice. Cei doi conducători de stat au apreciat rezultatele obținute în colaborarea pe linia învățămîntului, științei, artei și culturii, presei, radioteleviziunii, turismului și au convenit elaborarea unui nou Program executiv de aplicare a acordului de colaborare în aceste domenii.

În cadrul noului dialog la nivel înalt româno-egiptean s-a efectuat și un schimb de păreri cu privire la evoluția vieții politice internaționale. Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mohamed Hosni Mubarak au subliniat că problema fundamentală a contemporaneității o constituie oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, și trecerea de urgență la acțiuni concrete de dezarmare, adoptarea de măsuri efective care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nuclear și asigurarea păcii și securității în lume. În acest context, președintele Egiptului a dat o înaltă apreciere inițiativei președintelui Nicolae Ceaușescu privind reducerea de către România încă din anul 1986 cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării, subliniind că aceasta constituie un exemplu semnificativ în eforturile care se fac pentru trecerea de la declarații la fapte pe calea realizării de pași concreți în domeniul dezarmării în Europa și în întreaga lume. La convorbiri s-a subliniat, de asemenea, că România și Egiptul se pronunță pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, colaborării și bunei vecinătăți, pentru realizarea de asemenea zone în centrul și nordul Europei, în Orientul Mijlociu și în alte părți ale lumii. Examinînd situația din Orientul Mijlociu, președinții României și Egiptului au apreciat că o pace justă și durabilă în această parte a lumii trebuie să se bazeze pe retragerea Israelului din teritoriile arabe ocupate în urma războiului din 1967, pe recunoașterea dreptului inalienabil al poporului palestinian la autodeterminare și crearea unui stat propriu, pe garantarea independenței și suveranității tuturor statelor din această zonă. Pentru soluționarea globală a problemelor din Orientul Mijlociu, cei doi președinți s-au pronunțat în favoarea unei conferințe internaționale sub egida O.N.U., la care să participe toate părțile interesate, inclusiv Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de înțelegere și stimă reciprocă ce caracterizează bunele relații dintre țările și popoarele noastre, noul dialog la vîrf româno-egiptean reprezintă o însemnată contribuție la extinderea relațiilor bilaterale, fiind menit să deschidă noi orizonturi, conlucrării prietenești spre binele ambelor popoare, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

ION D. GOIA ■

La temelia succeselor de azi, la temelia succeselor de mîine

O POLITICĂ JUSTĂ

Viitorologia s-a spus, reprezintă singura predicție științifică. Dar cînd un întreg popor, folosind armele rațiunii își prospectează cu luciditate resursele umane și materiale și își prefigurează la nivel de colectiv de muncă, de unitate, de departament și de plan național unic conturul zilei de mîine, atunci pentru un asemenea popor viitorul reprezintă o certitudine.

La izvoarele acestui demers al progresului, al dezvoltării multilaterale, Partidul Comunist Român, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu au materializat un nou mod de gîndire revoluționară și creatoare întemeiată pe cele mai înaintate cuceriri ale științei și afirmată ca o călăuză în acțiunea practic-transformatoare, ca instrument științific de descifrare și pătrundere în esența realității istorice, a specificului național și realității internaționale aflate în mișcare dialectică. În acest context, știința viitorului, știință a sintezei trecut-prezent, se instituie ca o disciplină a certitudinilor prin care omul societății noastre a ajuns printr-un neîncetat efort de căutare, de autocunoaștere și de ameliorare a condiției sale.

Ne cunoaștem țara și pe noi înșine în aceste adevăruri imuabile, o facem în fiecare zi și în tot spațiul de muncă și viață al României, dar în mod cu totul deosebit la orele de bilanț din cumpăna anilor, atunci cînd viitorul se naște din prezent, iar acesta se închide pe stîlpii de poartă ai trecutului. Ne apropiem de sfîrșitul unui an bun, rodnic, s-a spus în recentele documente de partid, în magistralele cuvîntări rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Producția industrială, se estimează, va fi cu peste 7% mai mare față de 1985 cu o creștere importantă a productivității muncii, a venitului național și a altor indicatori importanți ai planului. De pe ogorul țării s-a dobîndit cea mai mare producție de cereale din istoria României, a continuat să se dezvolte în ritm alert știința, învățămîntul, cultura, arta, toate sectoarele de activitate. Și toate acestea în condițiile grele economice internaționale care s-au manifestat și în acest an și se prevăd să rămînă și în anul viitor. Or, a ieși cu bine, învingînd greutățile, este un semn de destoinicie și matură chibzuință, dar a ieși biruitor și la cote ce depășesc realizările trecutului, e o dovadă de forță și inteligență colectivă, e o demonstrație că omul societății noastre devine într-o măsură din ce în ce mai mare stăpînul naturii, a legilor ei, a forțelor de producție, precum și a propriei sale istorii.

La temelia acestei realități, partidul nostru a așezat axioma civilizației contemporane : dezvoltarea consecventă a forțelor de producție, a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri prin alocarea unei părți însemnate — peste o treime în ultimii 20 de ani — dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre. Numai pe această cale — cum a precizat președintele României — poporul nostru va încheia cu un bilanț pozitiv anul în curs, și va izbuti și în 1987 să imprime ritmurile de dezvoltare propuse. Astfel, în conformitate cu necesitățile obiective și posibilitățile concrete, venitul național urmează să crească, față de 1986 cu 8-9%, devansînd produsul social, iar producția netă va crește mai rapid decît producția globală. Așa cum prevăd recentele legi aprobate de Marea Adunare Națională prin remodernizarea industriei, prin introducerea unor metode novatoare, prin potențarea creativității originale se are în vedere sporirea substanțială a bazei de materii prime, sporirea potențialului energetic, dezvoltarea metalurgiei, constructiilor de mașini, chimiei și petrochimiei, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor, transporturilor terestre, fluviale, maritime și aeriene. În mod particular, legile privind dezvoltarea economico-socială a României pe anul 1987 aduc în atenție alocarea prioritară a fondurilor pentru realizarea obiectivelor care contribuie la sporirea bazei de materii prime și energetice, la înfăptuirea programelor privind dezvoltarea agriculturii, ridicarea nivelului tehnic al produselor, reducerea importurilor, creșterea productivității muncii și sporirea competitivității produselor românești pe piața externă. În acest fel, economia națională se va caracteriza în continuare nu atît prin creșteri cantitative, care rămîn și ele deosebit de mari, cît mai ales prin profundele mutații calitative în structura acesteia.

Științei i se rezervă în continuare — o misiune de avangardă, de avanpost al progresului general, ea va prefigura cu un ceas mai devreme întreg cursul devenirii noastre. Aceasta deoarece știința nu poate acționa abstract, ci numai prin intermediul relațiilor de producție și în condițiile unei dirijări lucide și ale unui control responsabil. Așa cum se prevede în Legea planului unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România, știința este orientată în consens cu cerințele generale ale progresului material și spiritual, intensificarea atît a cercetării aplicative cît și a celei fundamentale fiind înglobate organic în programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. „Fără o asemenea bază științifică, tehnică, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara Comitetului Central al partidului, nu am fi putut să obținem realizările din acest an și din ultimii ani, nu ne-am putea propune obiectivele pentru 1987 și pînă în 1990".

În centrul atenției va rămîne însă în continuare omul, omul societății noastre cu nevoile și îndatoririle sale, căruia partidul i-a conferit nobila misiune de erou civilizator, de cti tor-demiurg al României de azi și de mîine. Așa cum prezentul o dovedește, așa cum viitorul o anunță, reflectarea intereselor sociale ale oamenilor muncii în politica partidului coincide cu necesitatea întemeierii acestei politici pe baze științifice. Dar binele nu se obține de la sine, ci doar prin osîrdia, instruirea neîntreruptă. De temeinicia, de constanta pregătire a celor angajați nemijlocit în procesul de producție ca și a celor ce urmează să preia ștafeta progresului. De aici, o mare atenție formării cadrelor, dezvoltării învățămîntului. În mod practic, a arătat deopotrivă tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu există sector de activitate în care învățămîntul să nu poată asigura pregătirea cadrelor de specialitate.

Sînt, iată cîteva din argumentele majore prin care se relevă justețea politicii partidului nostru, partid ce întruchipează crezul, voința și înțelepciunea unei întregi națiuni. A unei politici ce conduce destinele patriei pe un drum mereu ascendent fără opriști și distorsiuni dureroase, într-un permanent proces de devenire și redescoperire istorică, într-o țară în care știm astăzi că **totul depinde de noi**, de munca, hărnicia și buna noastră credință, în care visul și romantismul revoluționar se îngemănează cu rigoarea și precizia demersului științific. O politică cu poporul, pentru popor, născută din gîndul și activitatea Partidului Comunist Român, a conducătorului său luminat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul, bărbatul, comunistul de omenie ce a transformat în fapte vocația unui întreg popor.

LIVIU TIMBUS ■

Rigorile ansamblului

Legea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în 1987 prefigurează tabloul unui nou an de muncă bine chibzuită și rezultatele pe care le putem obține. Accentuarea dezvoltării intensive a întregii economii românești este prezentată sintetic în cifre ce cuprind în ele aportul fiecărui om, al fiecărui colectiv. Unul din lucrurile pe care le pune în evidență cu deosebire textul legii este faptul că tabloul general, rezultatele de ansamblu depind, în această etapă, în și mai mare măsură, nu numai de rezultatele globale ale unităților, centralelor, ministerelor, ci, în mod determinant, de realizarea de către fiecare a planului în expresie fizică și în ritmul stabilit, aceasta fiind condiția esențială a funcționării bune a întregului ansamblu al economiei naționale. În condițiile în care nici o întreprindere nu poate ajunge la acest rezultat dacă furnizorii săi nu fac la fel, buna funcționare a întregului mecanism este afectată de abaterile fiecăruia de la rigorile planului. Așa încît, folosirea integrală a capacităților de producție, de pildă, ori respectarea riguroasă a structurii culturilor și a suprafețelor destinate fiecăreia prin plan se încarcă, în aceste condiții, cu o importanță enormă, pentru că nu mai este suficient ca în majoritatea unităților să avem rezultate bune. Fără rezultate foarte bune în TOATE întreprinderile în realizarea obligațiilor stabilite prin plan, va suferi ansamblul, mecanismul general al economiei naționale nu va putea da rezultatele prevăzute. Înțelegerea importanței crescute a rolului fiecărei unități în acest ansamblu condiționează bilanțul întregii activități.

Investim sute de miliarde, construim apartamente — 150 000 vor fi date în folosință în anul viitor —, modernizăm procese de producție, refolosim, așa cum face toată lumea, tot mai multe materiale, dezvoltăm, în spiritul democrației noastre muncitorești participarea maselor de oameni ai muncii la luarea deciziilor, diversificăm serviciile către populație, dar fără întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate, fără funcționarea perfectă a tuturor întreprinderilor, prin care să asigurăm desfășurarea firească a activității întregului nu putem obține rezultatele planificate. Această interdependență în funcționare între întreg și componentele sale este proprie azi oricărei economii naționale. Noi nu facem, nu putem face excepție. Condițiile planificării, din economia noastră socialistă sînt pîrghii importante destinate să ajute, în mod esențial, instalarea, mai rapid, a funcționării bune a întregului ansamblu economic al țării. Datele materiale ale problemei pe care ne propunem s-o rezolvăm fac din enunțul ei o problemă corectă. Ne stă în putere, deci, s-o rezolvăm, să obținem punctajul maxim — cum se spune în limbaj de examen — pentru rezultatul obținut. Ceea ce deosebește o problemă obișnuită în matematică de o astfel de supercomplexă problemă pusă de existența economică a societății este, cu deosebire, factorul social. Și astfel ajungem la adevărul că în acea **întărire a ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate**, de care vorbește legea planului unic, se cuprind simburii factorilor cu cea mai puternică influență reală asupra rezultatelor, condițiile materiale fiind, considerîndu-le îndeplinite. Dacă vom ști să dezvoltăm mai mult — și cu tendința de exclusiv — acei simburi din care să obținem factorii pozitivi, vom limita sau vom anula influențele negative, vom beneficia doar de cele dorite și vom avea pe ansamblu ceea ce vrem. Miza este prea mare pentru a ni se mai părea greu efortul necesar. Pentru că, beneficiind de condițiile materiale și tehnice, în ansamblul condiționărilor succesul nu mai rămîne decît această zonă de asigurat, a factorilor de influență ce decurg din dezvoltarea „mugurilor" amintiți. O impecabilă funcționare sistematică a acestei zone apare cert că poate asigura succesul. Iată de ce una din prevederile Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe 1987, aceea care formulează în doar cîteva cuvinte obligația Consiliului de Miniștri de a „acționa cu fermitate pentru valorificarea optimă a potențialului economic al țării, gospodărirea cu randament maxim a patrimoniului național, întărirea ordinii și disciplinei în toate sectoarele de activitate", ni se pare că sintetizează unul din capitolele cu cea mai profundă importanță socio-economică ale activității necesare pentru îndeplinirea acestui mobilizator program al dezvoltării patriei noastre în anul care vine. Sigur, de aici decurg implicații ce se răsfrîng firesc asupra fiecărui om al muncii. Pentru că funcționarea de ceasornic a marelui ansamblu nu este de conceput decît prin înțelegerea și respectarea de către fiecare a rigorilor vastei țesături de intercondiționări ale întregului, prin implicarea conștientă a tuturor atît în asigurarea calității sporite a fiecărei activități zilnice cît și în corijarea, la timp, deschis, fără crispări, dar cu fermitate a oricărei abateri, oricît de mărunte de la ritmul marelui ceasornic a unei rotițe. Pe marele cadran al bilanțurilor de ansamblu, acele indicatorilor decisivi nu vor arăta „ora exactă" — realizările planificate — decît dacă fiecare rotiță nevăzută va funcționa perfect. Cum doar de noi depinde îndeplinirea acestei condiții, este de pe acum limpede că rezultatul general va exprima, sintetic, dar drastic, exact, sinceritatea cu care, la începutul perioadei de care este vorba, ne angajăm să ne îndeplinim sarcinile. Așa cum cerea secretarul general al partidului, va trebui să scurtăm pînă la anulare distanța dintre fapte și vorbe. Este, de fapt, una din obligațiile pe care ni le impune viața. Funcționarea corectă a întregului de care vorbim nu ne mai îngăduie să uităm nici măcar o clipă această rigoare. Pe cadranul mare al ceasornicului amintit, abaterea de la „ora exactă" o dă imperfecțiunea de ritm a oricărui pinion minuscul.

DORIN GHERGHINESCU ■

Încă un pas decisiv spre viitorul dorit

(Urmare din pagina 1)

lilor, cu accent deosebit pe micșorarea consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie.

Cele 285 de miliarde lei investiții prevăzute pentru anul 1987 vor fi utilizate mai ales pentru terminarea grabnică a obiectivelor în curs de execuție, pentru modernizări, automatizări și reutilări, pentru sporirea bazei energetice și de materii prime, cu efecte certe asupra creșterii productivității muncii și mărirea competitivității produselor românești pe piața externă.

Sînt prevăzute prin lege principalele direcții — subordonate nevoilor economiei naționale — ale cercetării științifice, ale activității de cercetare tehnologică și de introducere a progresului tehnic.

Un accent deosebit se va pune pe intensificarea utilizării resurselor de materii prime și materiale din producția internă, ca și pe reducerea pierderilor tehnologice, extinderea recuperării căldurii și a utilizării resurselor noi de energie, pe sporirea participării materialelor refolosibile și acoperirea necesarului de materii prime al țării. **Materiile prime și materiale care depășesc necesarul pentru realizarea producției contractate** — precizează legea — **constituie stocuri intangibile și vor fi trecute în rezerva de stat.**

Sporul productivității muncii în industria republicană se va situa între 7,5 și 8,5 procente și se vor reduce cu 29,3 lei cheltuielile de producție la 1 000 lei producție marfă.

Sînt prevăzute măsuri ferme în vederea realizării, cu prioritate a exportului planificat, pentru sporirea prestigiului României în lume și prin calitatea produselor noastre în circuitul internațional.

Pe temeiul îndeplinirii exemplare a sarcinilor privind dezvoltarea economică, planul prevede creșterea în continuare a nivelului de trai material și spiritual al pporului. Legea asigură cadrul pentru o mai bună aprovizionare cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum, pentru creșterea și diversificarea producției și desfacerii de preparate și semipreparate culinare, cu scopul ușurării muncii în gospodăriile oamenilor, lărgirea gamei și rețelei serviciilor prestate populației, îmbunătățirea calității acestora. Se va pune de asemenea în continuare un accent special pe apărarea sănătății poporului, creșterea natalității, ca și pe perfecționarea învățămîntului, pe dezvoltarea culturii, educației fizice și sportului.

În ansamblul său, planul are o structură și un conținut ce corespund deopotrivă posibilităților materiale, tehnice, științifice și umane ale României prezente, ca și aspirațiilor noastre întemeiate pe aceste realități. Mobilizați de prevederile sale, oamenii muncii, întregul nostru popor, vor face totul ca, încă din prima zi de muncă a anului 1987 să înceapă cu succes realizarea riguroasă a sarcinilor ce le revin, să transforme luminoasele prevederi ale planului într-o impresionantă realitate — cărămidă trainică la progresul neîntrerupt al României.

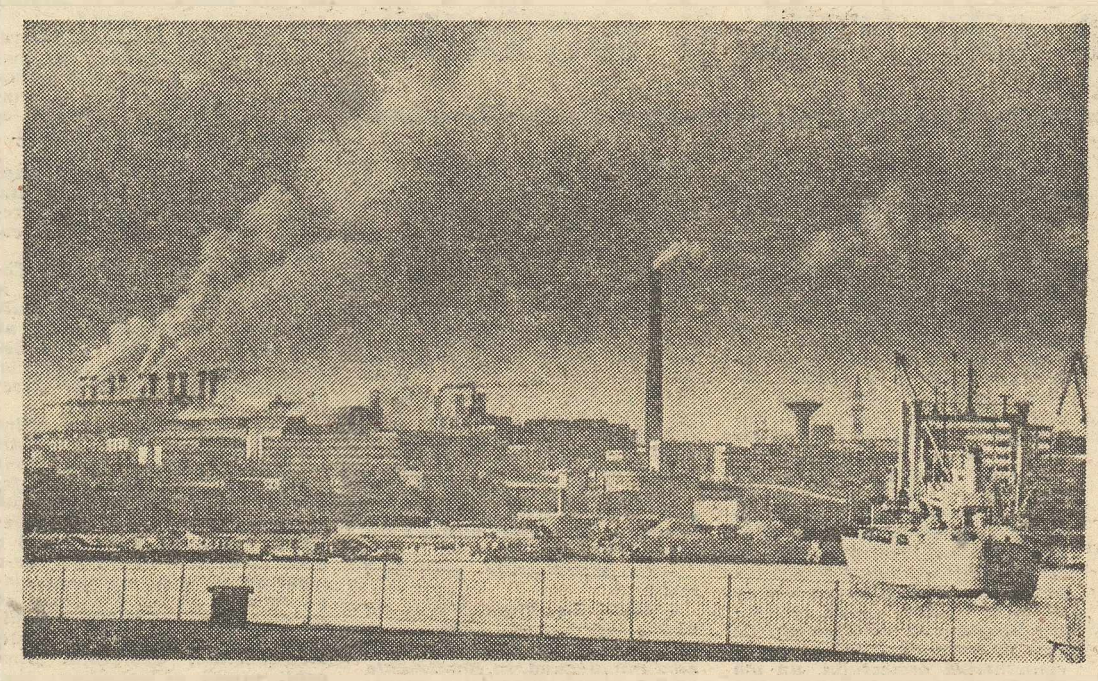

„Păstrați dumneavoastră aurul, eu aleg triclorxilan-ul!“

În stînga biroului, pe perete, un desen colorat. Un desen de copil. Un pom, o casă, o fetiță și soarele. Îmi închipui că, din cînd în cînd, inginera **Dumitra Șcurina** își mai aruncă ochii pe acest desen și, dincolo de culori și linii, vede ochii fiicei sale, Mirela, în vîrstă de numai cinci ani. „Orice să se facă Mirela mea, numai inginer metalurg nu“ „Să înțeleg, îi spun, că sînteți nemulțumită de meseria pe care o faceți ?“ „Nu, nici vorbă, îmi răspunde, dar e destul că eu și tatăl ei sîntem metalurgi. Soțul, inginerul Toader Șcurina, lucrează alături, la **Alumina.** Trebuie să vă spun că **Alumina** și **Feroaliajele** erau, înainte vreme, aceeași unitate. Cînd s-au despărțit una de alta, eu am rămas aici, la Feroaliaje, iar el a trecut la Alumină“. „Sau invers, zic, dînsul a rămas la Alumină, iar dumneavoastră ați trecut la Feroaliaje. Dar cum de-ați ales dumneavoastră, argeșeancă, meseria de metalurg ? Cum de nu v-ați făcut inginer în tehnologia construcțiilor de mașini, tecemistă specialitatea Argeșului, ca să zic așa ?“ Întrebarea, o întrebare oarecare, de rutină, a surprins-o. A surîs, apoi a tăcut, s-a încruntat puțin și, revenind la surîs, mi-a răspuns : „Păi chiar la teceme am vrut să dau examen. Asta, acum peste 15 ani. Dar, la înscriere, am constatat că-mi pierdusem buletinul. M-am dus la Pitești, am luat o adeverință, care ținea loc de buletin, și-am revenit la București, la Politehnică. Din păcate, însă, am ajuns prea tîrziu. Nu se mai primeau dosare. Pînă la urmă, amabilă, secretara mi-a spus că aș putea încerca la facultatea de metalurgie, unde, după știrea ei, lista de înscrieri ar fi rămas deschisă. Și iată-mă, spre surpriza totală a tatălui meu, care voia să mă fac învățătoare sau profesoară, înscrisă la metalurgie. După facultate, soțul fiind tulcean, am ales și eu Tulcea. Firește, nu regret, dar prea se vorbește în casa noastră numai despre alumină și feroaliaje, de parcă altceva n-ar mai fi pe lume decît metalurgia“.

Cam acesta ar fi, pe scurt, portretul inginerei Dumitra Șcurina, singura femeie, după știrea mea, care, într-un combinat metalurgic, deține funcția de șef al producției. Dar, pînă să ajungem să vorbim despre desenul Mirelei, despre viitoarea ei profesiune, despre acea banală întîmplare, cu pierderea buletinului de identitate, decisivă, însă, în viața inginerei Dumitra Șcurina, pînă să vorbim despre cum a ajuns în Tulcea, la Combinatul de Feroaliaje, dialogul nostru a avut, desigur, un cu totul și cu totul alt subiect, un subiect în legătură cu care a trebuit să transcriu o sumedenie de cuvinte, unul mai ciudat decît altul. De exemplu : **ferosiliciul** („În acest an chiar, a precizat inginera Dumitra Șcurina, am elaborat primele șarje de ferosiliciu, una din materiile prime importante pentru obținerea ferocromului afinat, pe care tot noi îl producem. Ferocromul afinat, se știe, sper, este extrem de solicitat de marile combinate siderurgice ale țării. Cît despre ferosiliciu, ce să vă mai spun, este folosit în obținerea tablei silicioase, un produs de excepție, întrebuințată cu precădere la transformatoare electrice. Tabla silicioasă se elaborează la Galați. Acolo, la Galați, în oala cu oțel șarjat, oțel în care intră și ferosiliciul nostru, se fac, după o metodă a noastră, insuflări cu oxigen și mărunt de fier. În ultimele două luni oțelul obținut este exact cel solicitat pentru transformatoare. S-a încheiat astfel, după zeci și zeci de căutări, o cercetare care ne-a dat, trebuie să o spun, multă bătaie de cap. Dar totul e bine cînd se termină cu bine“), sau **triclorxilan** („Este un produs numit și siliciu tehnic măcinat de înaltă puritate, din care se obține mai apoi siliciul cu monocristal, foarte solicitat de industria electrotehnică. Așa, ca un amănunt, o bară de triclorxilan valorează de trei ori mai mult decît o bară de aur de aceeași greutate“). Și lista cu astfel de denumiri, una mai ciudată decît alta (adeseori pixul însuși străduindu-se să transcrie cît mai corect termenul tehnic), ar putea continua. Astfel de produse, ca dealtfel mai toate cele realizate la Combinatul de Feroaliaje din Tulcea au redus un substanțial import. Obținute în țară, la scară industrială, ele fac dovada inteligenței tehnice a metalurgiei tulcene, meserie care în orașul de pe Dunăre a împlinit în 1986, matusalemica vîrstă de... 10 ani. Cu toate acestea, inginerii și tehnicienii acestei întreprinderi s-au încumetat să pună la punct un foarte economic procedeu de elaborare a feromagneziului cu valorificarea integrală a tuturor resurselor materiale și energetice. Aflu că pînă la aplicarea acestui nou procedeu, se pierdeau importante cantități de praf de siliciu de cea mai bună calitate, inclusiv magneziul conținut în zgură. Mai intră în calcule și căldura care se pierdea în aer. Acum, grație întocmirii unui nou flux tehnologic și dotării lui cu instalațiile aferente, praful de siliciu este integral reținut și, mai apoi, brichetat. Respectivele brichete, în amestec cu zgura magnezitică, dau naștere unui nou produs, extrem de solicitat de mai toate oțelăriile din țară, silicomagneziul. Și dacă pînă acum răbdarea cititorului a fost pusă la încercare cu înșirarea atîtor termeni tehnici, ne exprimăm îndoiala că atenția sa ar putea fi reținută cu alte asemenea denumiri. Ne agățăm, totuși, de expresia voit ironică a interlocutoarei noastre, inginera Dumitra Șcurina, care, la un moment dat, ne-a spus : „Am îmbrățișat cu destulă căldură ideea cărămizilor refractare“. Vom preciza, pentru edificarea cititorului, că fabrica de cărămizi refractare sau, cum se numește ea, Uzina de produse magneziene este cea mai nouă unitate de pe platforma Întreprinderii de feroaliaje din Tulcea și că, oricît de neatrăgător îi este numele, produsele realizate aici sînt de cea mai mare importanță pentru zeci și zeci de cuptoare în care se plămădește oțelul. Seria cărămizilor refractare fabricate la Tulcea este destul de simplă : cărămizi magnezitice, cromomagnezitice și magnezicromitice. „Se aduceau, ne spune inginera Dumitra Șcurina, din import, pe bani foarte grei. Ca să ne fie mai ușor, întrucît sînt o mie și una de tipuri de cărămizi, am început cu cele normale, dar și normalele sînt de-o mie și una de feluri. Pentru oțelăriile de la Hunedoara am realizat cărămizile din sistemul VAD-VOD, ceea ce vrea să însemne vidare — afinare-oxidare, sau orificiile magneziene cu care sînt dotate oalele de turnare. În fine, am ajuns în ultima vreme la un tip de cărămizi extrem de complicate, cum ar fi cele pe bază de sinteză simultană, folosite la cuptoarele mari, unde solicitările termice și chimice sînt foarte mari“. Ne gîndim, în timp ce notăm toate aceste denumiri pe care inginera Dumitra Șcurina le rostește cu dezinvoltură, de parcă ar vorbi despre cele mai simple lucruri, ce s-ar întîmpla dacă oțelăriile n-ar beneficia de roadele concrete ale gîndirii tehnice ce se desfășoară aici, la Tulcea, cu pasiune, cu pricepere, cu o neostoită sete de nou, de autodepășire ? Nimic altceva decît că oțelul românesc n-ar avea încorporat în el și metalurgia tulceană. Ar conține însă, în schimb, un efort valutar imens. Un efort valutar pe care tinerii și entuziaștii metalurgiști ai Tulcei îl reduc, an de an, tot mai mult.

VICTOR NIȚĂ ■

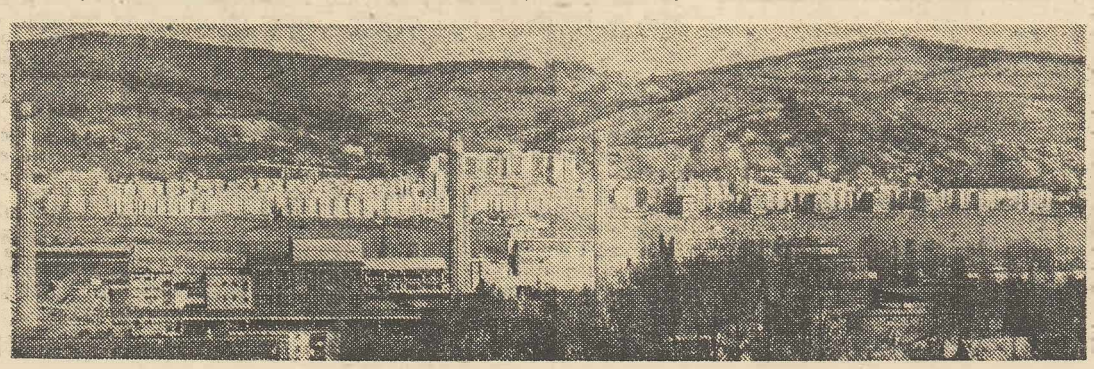

La temelia succeselor de azi, la temelia succeselor de mîine

ȘTIINȚA DE A CONSTRUI

Cînd spunem că de-un foarte bun număr de ani România este un vast șantier, nu facem nimic altceva decît să subliniem un adevăr aflat la îndemîna tuturor celor care vor să vadă și să înțeleagă : în România ultimilor 20 de ani s-a construit și se construiește într-un ritm fără precedent. Să ne-ntoarcem în satele și orașele în care ne-am născut și ne-am trăit copilăria și vom constata că între imaginea lor de-atunci și cea de-acum este o distanță ca de la cer la pămînt. În locul caselor apăsate de povara timpului și-a sărăciei, vom găsi case noi, trainice, cu camere spațioase, scăldate în lumină. În orașele de altădată, adevărate locuri în care nu se întîmpla nimic, au apărut cartiere întregi de blocuri, parcuri, străzi asfaltate, case de cultură, școli și grădinițe. România este una din puținele țări ale lumii în care locuința aproape că a încetat să mai fie o problemă. An de an se mută în case noi mii și sute de mii de familii. Numai în anul viitor, de exemplu, vor fi date în folosință 150 mii de noi apartamente, din care 20 de mii în mediul rural. Dar recunoscuta vocație a României de-a construi de-a-și spori continuu zestrea edilitară, poate fi sesizată nu numai prin numărul mare al apartamentelor ce s-au dat în folosință în ultimii ani, ci și prin soluțiile arhitectonice ce dau satelor și orașelor noastre o notă aparte de frumusețe, de personalitate. Cine a văzut noul chip al Văii Jiului, al Tîrgului Neamț, superba imagine a Miercurei-Ciuc, care s-a luat parcă la întrecere cu un alt oraș din apropiere, Sfîntul Gheorghe nou, centrul al Craiovei, bulevardele din Deva, Bistrița, Vaslui și-atîtea alte orașe, cum ar fi Suceava, Botoșani, Tîrgu Jiu, va înțelege cît de neputincioase sînt cuvintele noastre atunci cînd vrem să spunem cît mai răspicat cu putință că orașele României de azi au ajuns, după multă muncă și efort eroic, adevărate perle ale arhitecturii contemporane. Douăzeci de ani în care s-a format și consolidat o inconfundabilă, școală de arhitectură românească, o școală în care știința și talentul de-a construi și-au dat în mod fericit mîna spre binele nostru, al tuturor. Dispunem azi de un patrimoniu edilitar pentru a cărui deplină integrare în ansamblul marilor orașe se fac nobile și sporite eforturi. Ridicate îndeobște în marginea marilor orașe, pe locurile în care altădată se întindea pecinginea periferiilor, cartierele au început să avanseze spre centrele localităților, luînd cu asalt înșirămădirea uneori haotică și lipsită de logică urbanistică a marilor orașe. Se împlinește sub ochii noștri o amplă operă de reașezare a orașelor țării, de aducere a lor în pas cu cerințele unei vieți moderne, civilizate, în deplin consens cu timpul eroic pe care îl trăim. Această operă, ca dealtfel tot ce s-a construit în România acestor ani, poartă semnătura de gînd vizionar a tovarășului Nicolae Ceaușescu, revoluționar înnăscut și patriot exemplar, cititor al României socialiste. Grație gîndului său mereu animat de înalte aspirații, România contemporană se poate mîndri cu edificarea într-un timp record a cîtorva realizări de anvergură europeană, mondială chiar, cum ar fi Canalul Dunăre-Marea Neagră, fabuloasă magistrală albastră ce a schimbat însăși geografia patriei, Metroul bucureștean, Transfăgărășanul, șosea ce șerpuiește cu îndrăzneală peste piscurile celor mai înalți munți ai țării. Să adăugăm acestor veritabile cîtorii ale socialismului uriașele complexe de irigații, salba de hidrocentrale de pe Olt, Porțile de Fier II, inclusiv sutele de noi întreprinderi și obiective economice apărute pe harta economică a țării, întreprinderi ce au transformat în fapt amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul României, în conformitate cu Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, pentru înfăptuirea obiectivelor Programului național de sistematizare a teritoriului și a localităților urbane și rurale. România a devenit, România este, de un foarte bun număr de ani, un vast șantier. Un vast șantier în care se învață, zi de zi, cu tot mai mult folos și cu tot mai mult temei, știința de-a construi. Acum, la orele încheierii primului an din actualul cincinal, cînd putem raporta un ritm de creștere a industriei de peste 7 la sută, sau obținerea unor importante rezultate la sporirea productivității muncii, a venitului național, sau în reducerea cheltuielilor materiale, cînd am obținut în agricultură cea mai mare producție de cereale din istoria țării, privind în urmă, la tot ce-am realizat, dar mai cu seamă înainte, la ceea ce trebuie să înfăptuim, în spiritul și lumina hotărîrilor Congresului al XIII-lea, a prevederilor actualului plan cincinal, deci în acest moment de bilanț, putem spune că, în raport cu excelenta bază tehnico-materială de care dispunem, trebuie să facem totul pentru ca anul 1987 să fie anul saltului de la cantitate spre calitate. „Va trebui să acordăm, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea sa la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., o mai mare atenție problemelor calității și nivelului tehnic al producției. Am menționat puternica bază științifică, tehnologică pe care o avem. Să folosim aceasta pentru înfăptuirea programelor de modernizare, pentru elaborarea de noi tehnologii și de noi produse superioare, dar, în același timp, pentru perfecționarea și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Să facem astfel încît produsele românești din toate sectoarele să fie realizate la un înalt nivel calitativ și tehnic, să fie competitive cu cele mai bune produse pe plan mondial“. Dealtfel, în cursul aceleiași plenare ce a dezbătut și adoptat documente de însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a țării în cel de-al doilea an al actualului cincinal, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat eforturile deosebite ce s-au făcut pentru realizarea unei excelente baze tehnico materiale, apte să asigure un ritm înalt de dezvoltare, eforturi ce se cer a fi pe deplin valorificate : „Trebuie să înțelegem că dacă — în condițiile grele economice internaționale care s-au manifestat și în acest an, și se prevăd să se manifeste, într-o anumită formă, și în anul viitor — putem să obținem o dezvoltare economico-socială într-un ritm relativ înalt, aceasta o datorăm faptului că am acționat în mod consecvent pentru dezvoltarea continuă a forțelor de producție, a industriei, a agriculturii și a celorlalte ramuri, alocînd o parte însemnată din venitul național — peste o treime în ultimii 20 de ani — în scopul dezvoltării bazei tehnico-materiale a societății noastre. Tocmai pornind de la această bază tehnico-materială, dotată aproape în totalitate cu tehnica modernă din ultimii ani, am putut, în 1986, și ne putem propune și în 1987, să realizăm ritmurile de dezvoltare pe care le-am hotărît în plenară. Fără o asemenea bază materială nu am fi putut să realizăm și nu ne-am putea pune în față sarcini atît de importante cum sînt cele pe care le-am stabilit astăzi și cum sînt cele prevăzute în planul cincinal“.

Am construit și vom construi în continuare. Case, orașe, întreprinderi, mari obiective economice. Ceea ce trebuie să le deosebească de tot ceea ce am făcut pînă acum este o și mai bună calitate. Știința de-a construi trebuie să se convertească în știința de-a conferi produselor noastre o nouă calitate, superioară, competitivă pe plan mondial.

N. VICTOR ■

„Notorietatea este trudă și sacrificiu“

Tîrgu Mureș se lasă privit de cum am coborît din tren. În gară lumea vine, pleacă, se îmbrățișează, se despovărează de bagaje. Într-un gest reflex se ridică gulerele, e mai frig decît la București, se înfundă, pe cap, căciulile. Orașul este învăluit într-un luciu de cristal, fără să fie zăpadă. Mulții copaci, multele grădini, încărcate de chiciură, dau un aspect astral.

Totul e să-ți pui mintea la lucru

La Electromureș, nu știu dacă Aurel Știrb. directorul comercial și Teodor Sideriaș, șeful atelierului de proiectare, sensibili altfel la natură, ar putea să descrie drumul de acasă pînă la întreprindere. Și unul și altul nu văd, nu aud, nu gîndesc decît ultimele zile ale anului, în sectoarele lor. În camera în care intru, o muzică învăluitoare, ca într-o sală de concert. Sînt anulați decibelii, nu structura melodică. Noi instalații muzicale cu trei nivele, boxe pentru redarea cît mai puternică și fidelă a audiției, casse de marcaj, cea mai mare biruință a anului, pentru că încorporează electronică, vor fi verificate în comerț în exercițiul zilnic, sînt, pe sărite, cîteva din noutățile electromureșene.

Pentru o întreprindere care s-a schimbat, de la modesta cooperativă „Ciocanul“, cu „performanța“ de lucru, fierul de călcat cu abur, pînă la Electromureș, care-și întinde spațiul și activitatea pe trei platforme, care are 350 de ginditori numai pentru tehnica nouă, pe lîngă miile de specialiști pentru desăvîrșirea ideilor lor, care are la activ peste 5 000 de produse, în a căror structură intră 50 000 de felurite materiale, ce altă fișă de esență poate să aleagă „trecătorul“ ? ! Pentru că orice reporter oricît de insistent ar privi sau ar întreba, nu este de acolo, altă rezonanță au pentru el problemele decît cel care asudă pentru ideea lui, pentru micul lui loc în complicatul angrenaj de la Eelectromureș.

Aurel Știrb îmi repetă ceea ce știe deja tot orașul. 1987 a început la Electromureș... Pentru unele repere, care nu și-au găsit încă drumul către noi, anul viitor trăiește din miezul verii trecute prin căutările inginerului Teodor Sideriaș și ale atelierului de proiectare.

— Retrospectiv și încă la cald, a fost un an greu ?

— Nu se mai poate concepe nici un an altfel, pentru că, în lume, competiția valorilor este foarte strînsă. Trebuie să fim măcar cu o zi mai deștepți decît alții, altfel ne scapă comenzile. Colaborăm cu multe țări ale lumii, vrem să înaintăm în 1987, să intrăm pe alte piețe de desfacere.

Directorul comercial zîmbește și o cută i se adîncește pe fruntea-i tînără.

— Toți cîți lucrăm aici, am avut multă nevoie de el (arată spre... sediul inteligenței) și cum se spune, în popor, l-am pus serios la contribuție. Nu se mai poate admite rutina nici măcar în contabilitate, care are legi dar nu idei fixe.

Teodor Sideriaș crede că anul 1986, deși mulțumitor, îi lasă și un gust amar. Au avut cîteva insuccese la contractări. Alături de cele 5 000 de repere, importante pentru economia națională, incluzînd tehnică de ultimă oră, electronică, a vrut să ofere și cîteva „fleacuri“, deloc nimicuri. De pildă, un fier electric de călcat, cu un suport special, pentru lenjeria întinsă, pretențioasă, (cearșafuri, fețe de masă, perdele). În loc să pierzi jumătate de oră cu un călcat ar fi fost necesare 5, 10 minute. A căzut la „examenul“... contractării și o instalație pentru cosmetică, care încălzea și vaporiza apa pentru tratamentul feței.

— Sînt idei aminate, nu eșuate. Le păstrați în sertare, bănuiesc că le veți prezenta din nou, poate de data aceasta vine cineva mai receptiv la micile noastre bucurii ? ! ?

— Nu ne încăpățînăm să le aducem din nou în discuție, avem atîtea alte propuneri că n-avem timpul material, într-un an, să le dăm formă. În orice vom fabrica, însă, ne obligăm mintea să reducem gabaritul produselor, să găsim înlocuitori cu înaltă valoare de folosință.

— Cum există rezerve inepuizabile de materie cenușie, sînt speranțe mari...

— Oricum avem dorința de a ne măsura numai cu cei mai buni, pentru că altfel dacă cîștigăm într-o întrecere cu cei slabi, noi... pierdem...

În curtea casei de la numărul 5

Orașul la ora prînzului are altă lumină. Chiciura a dispărut, soarele se joacă printre crengile desfrunzite, punînd pete în mișcare pe clădiri.

Porțile mari, grele, din lemn încrustat, pe care le caut de o jumătate de oră, închid pentru curioși și indiscreți, munca de la casa nr. 5 din strada Bolyai. Înăuntru este un șantier eterogen : zidari, dulgheri, mozaicari urmăresc planurile inginerilor Mircea Birău și Nicolae Elseser ; maistrul Francisc Buziaș împarte frontul de lucru pentru următoarele zile ; Iosif Kokay, cu experiența sa de inginer textilist, ajută să se monteze războaiele de țesut în atelierul care va produce, pentru prima oară în România, pînza pentru pictură. Se dă chip și personalitate „Teatrului de sub cer“, nume și idee care aparțin scenografului Romulus Feneș, președintele Filialei Uniunii Artiștilor Plastici din Tîrgu Mureș. De ani de zile, trecînd pe lîngă această casă, se gîndise la o altă întrebuințare a ei, mai potrivită cu dimensiunile, împărțirea și aspectul monumental. Treptat, un prim pas s-a făcut, Jur împrejur, cele 26 de ateliere pentru pictori, sculptori, scenografi sînt gata, restaurate, chiar dacă artiștii și meseriașii își împart încă spațiul. Superba curte, din strada Bolyai, nr. 5, un cerc cu un impresionant diametru, va fi „scena“ pentru „Teatrul de sub cer“. Găsesc aici o dublă atmosferă de creație : schele, cărămizi, planuri, elemente autentice de construcție ; tablouri pe șevalet, lut care se ordonează după flacăra talentului, machete pentru decoruri, elemente sensibile de artă. Romulus Feneș trece, dintr-un șantier într-altul, cu siguranța omului care știe ce vrea, care s-a pregătit pentru planul său, încît investiția materială și de încredere să dea maximum de frumusețe artistică, să incorporeze inteligența folosirii spațiilor, să asigure rentabilitatea viitoare a „Teatrului de sub cer“.

Revăd, după atîția ani, o cunoștință care debuta odată cu primul program al Televiziunii. Emilia Vereș, atunci Biriș, cînta, la 9 ani, în același program cu Maria Tănase, care îmbrățișînd fetița cu ochi mari, îmi amintesc că spunea : „De cînd sînt eu în program după puștime ?“

Emilia Vereș este, alături de Romulus Feneș, ziua întreagă printre constructori. Ce nevoi sînt ? (multe). De ce se bate pasul pe loc ? (rar). Ce s-a împotmolit ? (citeodată). Cum are un pic de timp liber, Emilia Vereș, telefonează acasă să vadă ce fac cei doi băieți, au mîncat, și-au făcut lecțiile? Seara, tîrziu, în liniștea casei, își revede manuscrisul, speră, al unei viitoare cărți, o culegere de simțire și trăire, reprezentativă pentru dulcea vîrstă a copilăriei. O mostră, la insistențele mele. O fetiță de la grădiniță, e întrebată cum se termină „Capra cu trei iezi“. Fără nici o clipă de ezitare, vine răspunsul ei, demn de un mare umorist : „Închidem cartea !“... Emilia Vereș va „închide“, între paginile viitoarei cărți, universul unei generații crescută drept și sănătos.

Spațiul în care va fi noul teatru e structurat de însăși vechea clădire, de acum două secole. Romulus Feneș îmi sugerează unghiurile privitorilor din cerdacul de la etaj, îmi schițează posibile spectacole, mai ales de imagine. Totul este atît de frumos aici, ca într-o veche casă țărănească din Muzeul satului. Printre schelele, care delimitează acum curtea interioară, „asist“ la spectacole de sunet și lumină, „văd“ în nopțile înstelate de vară, alături de sute de spectatori, uimiți de originalitatea proiectului, un om cu idei generoase. Romulus Feneș, în această nobilă acțiune, are tot concursul factorilor de răspundere din județul Mureș, care sprijină actele de cultură autentică, elevată. Romulus Feneș nu este omul unei singure idei, într-un timp dat. „Teatrul de sub cer“ trebuie sprijinit pînă va fi seara premierei și după, dar mintea lui decupează decorurile pentru „Trei surori“ de Cehov, care se va monta în București. Nu vrea să-mi spună decît atît, că are deja în cap, în totalitate, primul spectacol, cel inaugural, al „Teatrului de sub cer“, care, nădăjduiește, va fi, în ansamblul lui, creație și simțire românească. Președintele Filialei Uniunii Artiștilor Plastici din Tîrgu Mureș e foarte mulțumit și recunoscător pentru atelierele de creație ale colegilor săi, încăpătoare, luminoase, născute pentru a fi martore ale clipei unice, de inspirație. Romulus Feneș speră că publicul, venind la spectacole, îi va vizita și pe colegii săi. Va fi un prilej de vernisaj inedit, pentru că se vor întîlni cu creatorii la ei acasă, mult mai dispuși să se explice. Eu am avut privilegiul de a trăi, cu anticipație, aceste zile. I-am văzut pe autorii de frumos, cu daltă, cu paleta, înverșunați să prindă „pasărea“ care le făcea doar lor semn, am fost martoră cînd „rupeau“ din cer o stea și o fixau pe perete, am stat nemișcată, cînd lutul era făcut să „vorbească“ prin ochii pădurarului, de sus de la munte, am prins secunda eternizării unei tufănici.

Un chirurg apelează la ultrasunete

Cînd m-am uitat la ceas, trecuse de mult ora pe care mi-o fixase conferențiarul doctor Dorin Nicolescu. Am bătut la ușa cabinetului său cînd se înnopta, cu nonșalanță, căutînd scuze.

Doctorul vedea un film. Mă însoțește astăzi norocul, pentru că pentru acest documentar medical am venit. El fixează pe peliculă o nouă metodă operatorie, pe care o practică de peste un an, Dorin Nicolescu, șeful Clinicii de urologie din Tîrgu Mureș. Conferențiarul doctor îmi face semn să iau loc în fotoliul care mă așteptă. Îl anunț cu inima strînsă : „Nu pot să văd sînge“. „Închideți ochii la primele imagini, arăt cum se operează clasic cu sînge, litiaza renală, apoi urmează ceea ce vă interesează“.

Aud voci, nu știu de unde vin, din film, din cameră.

— Puteți să priviți !

...Și ce văd ! Un om întins pe masa de operație, o incizie cît o nucă, cîteva picături de sînge, cîteva tuburi care colectează pietrele, bineînțeles că eu simplific, dar păstrez esențialul. După 15 minute pacientul este condus în cameră, după 2 ore se plimbă, fără nici un sprijin, după 4 zile pleacă acasă. Am văzut acest film ,realizat de doctor Boja Radu, și tot îmi scapă o îndoială.

— Chiar așa ?

— Văd că sînt necesare cîteva precizări. Nu orice litiază renală se poate opera cu ultrasunete, nu orice intervenție ține doar 15—20 de minute, poate să ajungă pînă la două ore, dacă calculii renali sînt mari, bine formați. În orice situație însă, bolnavul, în loc de trei săptămîni, stă în spital 3—4 zile, în loc de două luni de concediu medical, revine la lucru după numai două săptămîni.

— Ce impedimente sînt, dacă sînt ?

— Sînt ! La Tîrgu Mureș nu putem opera mai mult decît poate o echipă, care trebuie să aibă întotdeauna, în componența ei, 7 persoane, dintre care medicii Radu Boja, Ioan Bakos, Virgil Oșan, I. Kesz și subsemnatul. Am avut nevoie de un aparataj special care, și el, din cînd în cînd, resimte efortul, cu alte cuvinte, necesitatea pieselor de schimb.

— Pacientul, prin operația nesîngerîndă, este scutit de trauma unei operații clasice, cu incizie profundă și întinsă, cu suferință postoperatorie...

— Nu este nici o exagerare în tot ce ați afirmat dumneavoastră acum, dar vă rog să rețineți că această operație nu poate fi făcută de orice urolog, este obligatorie o specializare în endourologie. Avem deja o statistică, 100 de cazuri într-un an, care ne dă dreptul să afirmăm că putem continua pe acest drum.

— Pacienții ce spun după ce trec de operație ?

— Nu le vine să creadă !

— Vorbiți tot timpul cu ei, deci își dau seama cînd se termină momentul de încordare !

— Le facem anestezie locoregională și îi întrebăm, tot timpul, încît să ne dăm seama dacă le producem vreo suferință. Cînd sîntem gata ei cred că abia începe spaima obișnuită.

— Și ea a trecut !

— Nu se liniștesc decît după ce le arătăm pietrele... Nu știu de ce fiecare om, cu litiază renală, ține să vadă ce i-a făcut viața amară.

— Unii le și păstrează ! Tovarășe Nicolescu, am văzut la dumneavoastră în cabinet, puse la vedere, cîteva vorbe care nu sînt spuse de oricine: „Notorietatea este trudă și sacrificiu, mediocritatea — fericire“ (Goethe).

— Ce faci astăzi bine, mîine sigur e depășit. Dacă ne culcăm pe laurii cîștigați, chiar fiind primii, se poate ajunge la „fericirea“ în interpretarea lui Goethe. Eu mă refer la profesiunea noastră, dar cred că e general valabil. Medicina ne-a legat de carte pentru toată viața, ne cere să fim informați cu tot ce se produce în lumea medicală, de la operații, tratamente, medicamente, aparatură. Sînt ochii uimiți ai pacienților, cînd intră în cabinetul meu și dau de zeci de noi cărți de specialitate. Unii îmi cer permisiunea să le deschidă și văd anul 1984, 1985, 1986.

— Să vă întreb, ca unii dintre ei, le-ați citit pe toate, numai pentru plăcerea de a vă auzi răspunsul.

— Pentru nimic nu sufăr mai mult decît dacă n-am cartea care-mi este necesară, care-mi aduce acel plus de cunoștințe. Renunț la orice, la ea nu...

...Notorietatea este trudă și sacrificiu, mediocritatea — fericire. Să fim fericiți cînd simțim că trudim, chiar dacă eforturile noastre nu duc toate către notorietate.

Într-o zi cu promoroacă, mi-a fost atît de cald, ca-n luna iulie, chiar dacă m-am înfundat, mai mult, în gulerul de blană.

CARMEN DUMITRESCU

La Electromureș anul 1987 a început încă din 1986
Fotografie de PAUL AGARICI

Un prieten de conversație

Inteligența artificială, domeniu vast de cercetare, atrage în mod irezistibil, iar rezultatele sînt, nu de puține ori, spectaculoase.

Colectivul Catedrei de calculatoare din Institutul Politehnic Traian Vuia — Timișoara este în măsură să prezinte rezultatul unor ani de studiu, concretizat într-un microsistem de calcul pentru analiza și recunoașterea dependentă de vorbitor a cuvintelor pronunțate izolat. Microsistemul analizează modul în care pronunță fiecare persoană un cuvînt „cheie“, îl segmentează în vocale și consoane, analizîndu-le separat. Rezultatele acestei prelucrări sînt păstrate de calculator, pentru a putea fi folosite ulterior ca martor. Așadar, fiecare vorbitor, prin pronunția sa încarcă în memoria microsistemului amprenta sa vocală. După ea, calculatorul poate să-l „înțeleagă“ și să-l „recunoască“ pe operator. Vocabularul comenzilor verbale pe care le poate recunoaște microsistemul este, deocamdată, după părerea autorilor săi (studenții Corneliu Bărbulescu și Marian Boldea, conduși de dr. ing. Voicu Groza), limitat, lucrîndu-se în continuare pentru îmbunătățirea performanțelor. Timpul de răspuns la comandă este, însă, de circa o secundă, cu un procent de recunoaștere mai mare de 97 la sută, ceea ce situează microsistemul, din acest punct de vedere, la nivelul ultimelor realizări pe plan internațional.

Lucrarea, cu un pronunțat caracter de cercetare, are largi aplicații în inteligența artificială. În mod concret, rezultatele urmează a fi implementate într-un microsistem de calcul care va fi capabil să perceapă comenzile verbale primite de la pilotul unei aeronave. Se pot obține astfel, o serie de date tehnice — viteză, altitudine, localizare, combustibil — fără citirea directă a aparatelor de bord. Este vorba, deci, despre degrevarea omului de o serie de sarcini.

Flexibilitatea sistemului a permis, încă din faza elaborării sale, și realizarea unei metode de reeducare a handicapaților auditivi. Sînt cei care posedă un aparat fonator funcțional, dar nu pot învăța să vorbească pentru că nu au auzit niciodată.

Reeducarea handicapaților auditivi se face prin învățarea acestora de a „pronunța“ cîte un sunet. Aceste sunete sînt analizate pe calculator și apoi prezentate sub formă grafică. Celui în cauză i se oferă un grafic etalon, o reprezentare a spectrului la care trebuie să ajungă, exersîndu-și pronunția. Fiecare încercare este analizată, iar rezultatele, prezentate pe ecran. În felul acesta, handicapatul auditiv își poate da seama cît s-a apropiat de etalon, deci în ce măsură sunetul său se corectează. Cu ajutorul acestui „sistem prietenos“ — cum îl numesc cei care l-au conceput —, se poate perfecționa în mod treptat pronunția vocalelor, ceea ce reprezintă primul pas în reducerea handicapaților auditivi.

Microsistemul de calcul pentru analiza și recunoașterea dependentă de vorbitor a cuvintelor pronunțate izolat, aflat în laboratorul Catedrei de calculatoare al Institutului Politehnic timișorean, este în continuare în atenția creatorilor săi, care-i aduc în prezent îmbunătățiri, căutîndu-i noi destinații.

LIANA MOLNAR

Reluăm un titlu inspirat şi plin de adevăr

CAMPANIA AGRICOLĂ DE IARNĂ
pregăteşte rodnicia celorlalte campanii din agricultură

Oraşul se află doar la cîţiva kilometri. Acolo au plecat să muncească bărbaţii, cei mai mulţi dintre ei, în fabricile oraşului. Şi de acolo aduceau, la chenzină şi la lichidare, banii ce li se cuveneau pentru munca lor. Cu banii aceia au fost ridicate multe case frumoase în comuna Nicolae Bălcescu. Se punea însă întrebarea dacă nu s-ar fi cuvenit să fie mai mulţi şi banii cîştigaţi de pe urma muncii în agricultură. Dar cum să fi fost ei mai mulţi dacă oamenii ajungeau să descopere, bunăoară, că tocmai în miezul iernii nu mai aveau ce să dea de mîncare la vite? Cînd Ion Seniuc a venit ca primar în această comună mare de lîngă Bacău, în martie '82, se făceau transporturi masive de furaje de la Horgeşti, de la distanţă de 30 de kilometri.

Ion Seniuc are 55 de ani, de fel este din Rădăuţi iar prima lui meserie a fost aceea de tehnician zootehnist. A doua meserie fiind cea la care-i dă dreptul diploma de absolvire a cursurilor facultăţii de Drept de la Iaşi. Muncea conştiincios, ca tehnician, şi-i plăcea zootehnia, dar într-o bună zi s-a pro-ţăpit în faţa lui un inginer care a avut grijă să-i spună că, oricîtă carte ar şti, tot nu ştie cît el, inginerul. Întîmplarea asta nu putea să nu lase urme. Ion Seniuc nu este omul care să creadă că rostul cuvintelor este ca ele să fie spuse în joacă, de aceea nici n-ar mai fi nevoie să spună că s-a ambiţionat, atunci, cum s-a ambiţionat şi cînd a văzut care era situaţia cooperativei agricole din comuna Nicolae Bălcescu.

Doar cu o lună înaintea lui venise un inginer nou, care fusese ales şi preşedinte al cooperativei. Împreună s-au sfătuit cum să urnească lucrurile din loc şi trebuie să spunem că prima măsură s-a întemeiat în mod esenţial pe încrederea în oameni. Inginerul Nicolae Leuştean îşi aminteşte: „Se intrase într-un cerc vicios, oamenii nu prea veneau la muncă pentru că erau plătiţi slab şi erau plătiţi aşa tocmai pentru că nu prea veneau la muncă. Era nevoie ca unitatea să mai prindă puteri, pentru a-şi plăti mai bine oamenii, dar asta nu se putea întîmpla decît pe măsură ce oamenii ar fi muncit mai mult. Adevărul este că am riscat şi am cîştigat: am hotărît să-i plătim bine de la început, ca să putem pretinde ca şi ei să muncească din toată inima. Spre lauda lor, a oamenilor, nu ne-am înşelat deloc. Acum, dacă hotărîm că mîine ar fi nevoie de 1 000 de oameni, mîine chiar 1 000 de oameni ies la muncă".

Departe, nu se ajunge uşor

Bineînţeles, valoarea muncii rezultă şi din felul în care ea este organizată, spune inginerul Nicolae Leuştean, asta fiind tot la fel de limpede ca şi adevărul că rezultatele din agricultură, depind, în cele din urmă, de felul cum este lucrat pămîntul. Sau de felul cum el este ajutat să rodească mai mult. De aceea, efortul de obţinere a unor producţii mari a mers mînă în mînă cu efortul de sporire a capacităţii productive a pămîntului. Iar asta explică de ce, bunăoară, cu toate că suprafaţa furajeră a scăzut cu 100 de hectare, producţia de furaje a crescut şi încă din 1982 cooperativa n-a mai fost nevoită să cumpere furaje din alte părţi. Între timp, sectorul zootehnic s-a dezvoltat şi el, cooperativa are acum 2 300 de bovine, dintre care 1 000 vaci cu lapte, şi mai are şi 800 de oi pentru hrana cărora se află mereu o rezervă de siguranţă la bucătăriile furajere ale fermelor. În aceste bucătării furajere, morile DI 55 macină aproape zi şi noapte, iar inginerul Nicolae Leuştean, care ştie de unde s-a plecat pentru a se ajunge aici, adică departe de ce era, nu poate să nu sublinieze încă o dată: morile astea au ce să macine tocmai pentru că am avut grijă de pămînt şi-am obţinut producţii bune. În anii din urmă s-au obţinut aici producţii bune de porumb în condiţiile în care, se ştie doar, toţi anii aceştia au fost secetoşi. A plouat de şase ori mai puţin decît ar fi trebuit, zice primarul Ion Seniuc, şi tot el adaugă că începînd din acest an aproximativ jumătate din pămînturile cooperativei au intrat în cadrul sistemului de irigaţii Bălcescu — Măgura. Chiar pe teritoriul comunei a fost dată în funcţiune anul trecut hidrocentrala de la Galbeni, pe Siret, iar din acumularea de 40 de milioane metri cubi de apă se vor putea iriga mai tîrziu şi pămînturile celor din Faraoani, Cleja şi Răcăciuni.

Se înţelege că redresarea cooperativei agricole a avut un efect pozitiv asupra vieţii întregii comune. De altfel, între cele cîteva comune din judeţul Bacău desemnate să constituie exemple de aplicare operativă a schiţelor de sistematizare, se află şi comuna Nicolae Bălcescu. Altfel zis, ea se află în rîndul aşezărilor ce urmează a deveni comune model. Mai multe dintre criteriile unui asemenea calificativ se află deja materializate aici. Iar pentru rezultatele deosebite, pentru situarea patru ani consecutiv pe locul întîi între consiliile populare în cadrul întrecerii socialiste pe ţară, consiliul popular comunal a fost distins în acest an cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

Cum s-ar spune bătrîneşte, biruit-au gîndul.

DUMITRU ELIADE

OAMENI ŞI LOCURI

Sebiş, Gurahonţ, Beliu, Buteni — minunate cetăţi ale muncii în partea de vest a ţării, au găzduit, de curînd, un fascinant dialog cu istoria. Sute de tineri şi virstnici s-au întîlnit cu o parte din bărbaţii ţării aflaţi sub arme cu 42 de ani în urmă. În 1944, cei mai mulţi abia parcurgeau abc-ul militar — aparţinînd regimentelor 85 şi 93 infanterie, 38 artilerie, 4 grăniceri, şcolilor de ofiţeri de rezervă Bacău şi Ineu, Batalionului Fix Criş şi, alături de ei, locuitori virstnici şi tineri au oprit cu înverşunarea lor, cu braţul lor, cu sîngele lor, cu viaţa lor, viltura duşmană — trupele hitleristo-horthyste care s-au năpăstuit, ca într-un act al disperării, să înăbuşe revoluţia românească declanşată la 23 August. Aici, pe valea Crişului Alb, precum şi la Păulişul de din valea Mureşului, precum şi în atîtea alte locuri, neînfricarea şi jertfa s-au întrupat în gestul eroic colectiv.

Cum arată aşezările ce şi-au primit eliberatorii de atunci, aşezările menţionate în jurnalele de operaţii ale unităţilor luptătoare, ameninţate ca întreaga ţară de furia devastatoare a trupelor fasciste?

Sebiş, 1986. Cochetul oraş de la poalele Munţilor Codru-Moma trăieşte la temperaturi ardente. În secţiile industriale (anexe ale unor obiective din Arad), în unităţile cooperaţiei meşteşugăreşti, în sectoarele de construcţi, ca şi pe ogoarele ce poartă pe umeri povara unor roade bogate se munceşte din zori pînă în noapte. Se simte peste tot sufiul unei actvităţi ce vizează cote tot mai ridicate în planurile calităţii şi productivităţii. Ca doi stat-majorişti, primul secretar al comitetului orăşenesc de partid, Traian Onaga şi adjunctul acestuia, Petru Dragoş — cunosc tot ce se întîmplă pe fronturile, atît de numeroase ale muncii. Organizarea, cunoaşterea realităţilor, intervenţia operativă pentru înlăturarea din mers a unor greutăţi îi preocupă permanent şi rezultatele se văd cu fiecare zi, săptămînă, lună sau trimestru. Să punctăm cîteva succese de vîrf. Ne aflăm printre oamenii secţiei de prelucrări mecanice prin aşchiere — un harnic braţ al Întreprinderii de maşini unelte din Arad. Piesele realizate şi turnate aici, din fontă, aluminiu şi bronz, sînt de cea mai bună calitate şi se bucură de aprecieri. Economisirea materiei prime, a energiei reprezintă nu numai un comandament economic, ci şi unul patriotic pentru fiecare muncitor, pentru fiecare colectiv. Ilisie Rus, specialist în turnarea în miez uşor fuzibil, Gheorghe Oneţ, sudor, Gheorghe Sodinca, rectificator, Florian Dac şi mulţi alţii formează mîinile de aur ale acestui colectiv. Hărnicia, calitatea, eficenţa ridicată sînt indicatori ce definesc şi activitatea acestor oameni, dar şi pe aceea a colectivului secţiei de mobilă. În jur de 300 de muncitori, harnici şi pricepuţi, realizează 12 tipuri de mobilă pentru export, printre care bibliotecă din stejar furniruit, fonotecile şi discotecile sînt produse prestigioase, apreciate unanim de către beneficiari. În aspra competiţie cu exigenţele exportului se află angajaţi şi cei ce lucrează în sectorul confecţii şi blănărie pentru adolescenţi. Am văzut produsele lor şi ne-am dat uşor seama că sînt de un rafinat bun gust. Mai trebuie spus că, în coloana hărniciei care sporeşte avuţia acestui oraş, se cuvin a fi amintite şi colectivele prestatoare de servicii, precum şi constructorii de drumuri forestiere şi transporturi.

Situată sub colinele aceluiaşi arc carpatic — Beliu. Cea de a doua reşedinţă a aşezării statale condusă de Menumorut (896). Azi, aşezarea e îmbrăcată într-o ţinută de sărbătoare. Cîteva blocuri noi flanchează o construcţie mai veche, pierdută într-un secular parc natural. În imediata vecinătate se află sediul Consiliului popular comunal care, prin curăţenie, ordine şi bun gust inspiră respect oricărui cetăţean sau vizitator. Alături, o altă construcţie nouă, şcoala, poate constitui un model pentru orice instituţie de învăţămînt. Un colectiv de cadre didactice, cu respect şi pasiune pentru profesia aleasă, în frunte cu Sofia Hent, directoarea şcolii, a realizat o bază materială de reală utilitate pentru iniţierea şi introducerea elevilor în tainele naturii, ale proceselor fizice, electronice, chimice, agrozootehnice, a limbii şi literaturii române, a istoriei ţării. Dovadă? Respectul pentru trecut, dorinţa de a-i adăuga noi împliniri şi frumuseţi. Cîteva eleve ne-au însoţit prin sălile Muzeului, în calitate de ghizi. Amenajată într-o construcţie cu două nivele, aşezarea muzeistică găzduieşte peste 21 000 de obiecte. Multe sînt izvodite din minţi cutezătoare şi mîini iscusite conferind zonei Beliu un loc distinct în peisajul etnografic al Munţilor Apuseni şi al zonelor limitrofe. Într-una din sălile muzeului se află exponate unice: un coif roman, lampa sub a cărei lumină cunoscutul Vasile Goldiş şi-a scris multe din articolele sale în pregătirea unirii de la 1918; un vas de cristal realizat în 1727, numeroase trofee de război, pe care oameni, precum profesorul Emil Lăzureanu, le-au cules de pe colinele din jur, în zilele care au urmat alungării trupelor hitleristo-horthyste, în septembrie 1944.

În această competiţie a înnoirii şi a frumuseţii cu comuna Beliu se află comuna Buteni, situată chiar la ieşirea Crişului Alb din chingile de granit ale Munţilor Apuseni. Străvechea vatră de vieţuire românească, se pregăteşte să aniverseze, în 1987, 600 de ani de cînd satele răzleţe agăţate pe dealurile din împrejurimi au fost adunate în vatra actuală, pentru că autorităţile străine să le supravegheze şi să le stăpînească mai bine.

Şcoala românească a Buteniului a dat ţării oameni de nădejde. Cîteva sute din fiii satului şi-au dat întîlnire pentru a fi sărbătoriţi de concetăţeni şi rude. Solemnitatea a avut loc pe Dealul Groşi într-o ambianţă de basm marcată de „Fereastra Iancului", „Fîntîna Vieţii" şi „Ultimul Luptător", trei din realizările sculpturale aparţinînd artistului Mihai Buculei. În final, grupul sculptural va fi compus din 7 creaţii monumentale sintetizînd idealurile de libertate şi dreptate socială pentru a căror împlinire şi-au consacrat tot ce-au avut mai bun eroii legendari între care Horea şi Avram Iancu, ale căror chipuri luminoase sînt puternic întipărite în memoria generaţiilor de azi. Butincenii sînt oameni mîndri. Ei au sporit an de an avuţia comunei. Creşterea vitelor de rasă, livezile de meri şi pruni, culturile cerealiere au cunoscut în ultimii ani un salt spectaculos. Mica industrie, agricultura sînt angajate pe traiectoria unor succese concludente. Primarul Ioan Motrea nu foloseşte cifre şi nici date. Ne asigură că Buteniul nu concepe decît un loc de frunte.

Coborîm spre sud-est, şi tot în imediata vecinătate a Crişului Alb începe comuna Gurahonţ. Şi aici ineditul reţine atenţia. În depresiunea străjuită de Munţii Zarandului şi Munţii Codru-Moma, există o zonă cu un climat mediteranean. Localnicii au folosit acest dar al naturii aclimatizînd în spaţiul respectiv peste 2 000 de arbori şi plante specifice. Pentru elevii Liceului agricol parcul se constituie într-un veritabil laborator. Pentru locuitorii din Gurahonţ, un loc de mare atracţie şi frumuseţe.

CONSTANTIN ZAMFIR

Salonta sau planeta giganţilor

Inginerul Alexandru Czége, preşedintele Cooperativei agricole de producţie „Drapelul Roşu" Salonta era plecat la Bucureşti. În lipsa lui de o zidouă de treburile conducerii răspundeau Constantin Popovici, secretarul organizaţiei de partid, şi inginerul-şef Teodor Isaila, doi dintre oamenii pe care-i căutam şi de care aveam absolută nevoie. Prima faţă a documentării am parcurs-o în expoziţia de produse agro-industriale organizată cu prilejul unui schimb de experienţă care tocmai se desfăşura aici.

Am rămas impresionat de ceea ce am putut vedea. Nu mai întîlnisem niciodată exemplare de sfeclă furajeră mai mari decît cele pe care le aveam acum în faţa ochilor. Una singură cîntărea — cît credeţi? — aproape 20 de kilograme! Cum o fi fost, oare, smulsă din pămînt?! Alături, tot din producţie proprie, sfecle de zahăr ceva mai mici, dar atîrnînd şi ele cam cîte zece kilograme fiecare. Le-am pipăit, să fiu sigur că nu-s niscaiva mulaje, şi, simţind cît de naturale sînt, am exclamat că acestea nu pot fi altceva decît... adevărate replici la ridichea uriaşă din povestea ilustrată a Abecedarului...

...Doi pereţi ai expoziţiei sînt plini cu diplome şi decoraţii. Vreo 75 în total, primite de-a lungul anilor de către cooperativă pentru cele mai mari producţii obţinute de membrii cooperatori din Salonta în întrecerea socialistă pe ţară. La loc de mare cinste se află aici primul titlu de Erou al Muncii Socialiste şi Medalia de aur „Secera şi Ciocanul", obţinute de C.A.P. în 1975 pentru realizarea în medie a 71 000 kg sfeclă de zahăr la hectar, 265 ouă de la fiecare găină, 8,1 kg lînă pe cap de ovină şi 815 tone carne de oaie predate la fondul de stat. În plus, cîteva Drapele de unitate fruntaşă pe ţară în creşterea taurinelor, ovinelor şi păsărilor; Ordinul Muncii, clasele I şi II, obţinut de mai multe ori; Ordinul Meritul Agricol clasa I, precum şi numeroase diplome care vorbesc de la sine, în graiul lor specific, de forţa şi trăinicia acestei unităţi de frunte a agriculturii noastre socialiste. Li se adaugă acestora, ca o încununare, titlul de Erou al Noii Revoluţii Agrare, obţinut de C.A.P. Salonta chiar în anul acesta.

În acest prim an al actualului cincinal C.A.P. Salonta a reuşit să obţină, în medie la hectar, 8 073 kg grîu şi 22 103 kg porumb, iar în zootehnie se estimează realizarea a 4 200 litri lapte pe cap de vacă furajată, 11 kilograme lînă pe oaie şi 265 ouă de la o găină. Obţinerea unor asemenea producţii le-a permis cooperatorilor să livreze la fondul de stat şi fabricilor de nutreţuri combinate peste 30 000 tone de cereale şi produse animaliere în valoare de peste 80 de milioane de lei. Ţinta imediat următoare: producţii şi mai mari.

Cum s-a ajuns aici? Cum au fost posibile asemenea mari producţii? Totul, absolut totul — ne mărturisea inginerul-şef Teodor Isaila — s-a făcut numai prin muncă. Prin eforturile tuturor cooperatorilor, specialiştilor şi mecanizatorilor. Prin aplicarea unor tehnologii moderne şi prin faptul că începînd de la preşedinte şi pînă la ultimul cooperator sau mecanizator, în timpul campaniilor nimeni n-a ştiut ce e odihna. S-a muncit cu îndîrjire, cu pricepere şi înaltă răspundere. Ceea ce s-a realizat însă şi aici, la Salonta, constituie în esenţă rodul politicii înţelepte a partidului privind modernizarea agriculturii, al grijii deosebite pe care tovarăşul Nicolae Ceausescu personal o acordă acestui sector important al economiei noastre naţionale.

Înfăptuind indicaţiile pe care ni le-a dat conducătorul partidului şi statului cu ocazia vizitelor de lucru în unitatea noastră — a reluat firul discuţiei Constantin Popovici — am aplicat şi aplicăm cu consecvenţă în practică noul mecanism economico-financiar, principiile autoconducerii şi autogestiunii, fapt ce a permis să acoperim din fonduri proprii toate cheltuielile de producţie, precum şi cele legate de retribuirea muncii în acord global. Anual am alocat peste 32 la sută pentru fondul de dezvoltare şi astfel cooperativa noastră a devenit o unitate puternică, cu activitate complexă, în care zootehnia deţine o pondere de peste 61 la sută. Drept urmare a acestor eforturi, valoarea proprietăţii obşteşti se ridică astăzi la peste 300 milioane lei, iar beneficiile realizate numai în acest an depăşesc 21 milioane! Ca să înţelegeţi şi mai bine dimensiunea exactă a eforturilor noastre, imaginaţi-vă că anul acesta am avut cultivate 800 ha cu grîu şi 1 230 ha cu porumb în condiţii de neirigare, că în zootehnie am avut de hrănit 4 000 taurine, din care 1 500 vaci cu lapte din rasele Bălţata românească şi Holstein, precum şi 30 000 ovine din rasa Merinos de Transilvania. Că, în sfîrşit, valoarea unei norme convenţionale se ridică la noi la 133 lei, iar cîştigul mediu anual al unui membru cooperator atinge 36 400 lei, ceea ce înseamnă peste 3 000 lei pe lună.

Şi dacă nu putem admira cîmpul încărcat de vegetaţie, sera legumicolă încălzită cu apă geotermală ni se oferă ca o compensaţie din cele mai impresionante. Fabrica de nutreţuri combinate, moara şi celelalte unităţi anexe de producţie industrială sînt în plină activitate. Am zăbovit mai mult la brutărie, acolo unde am văzut dospindu-se o nouă şarjă de pîine, o pîine pufoasă, albă ca zăpada şi aşa de mare încît abia o puteai cuprinde cu braţele amîndouă. O pîine ca o emblemă de ţară.

MIHAI STĂNESCU

● Sesizări propuneri soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ Cititorul și colaboratorul nostru **Ion Coțoi** din localitatea Bonțești, județul Arad, ne trimite o nouă corespondență despre o faptă de omenie : „Florica B., din satul Mădrigești, comuna Brazii — călătorind cu trenul 3122, de la Gurahonț la Arad — a pierdut un portofel conținînd o sumă importantă de bani precum și acte personale, buletinul de identitate, certificatul de naștere, etc. Găsitorul portofelului se numește VALENTIN BOBOCEL, tehnician la Centrala de construcții căi ferate București, care l-a predat cu conținutul intact impiegatului de mișcare Nicolae Crainic din stația Sebiș — iar acesta, pagubașei".

■ **Din partea Consiliului popular municipal Iași :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Georgeta Asoltanei**, trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm : procedînd la verificarea celor relatate, luîndu-se în discuție cazul acesteia la Întreprinderea de confecții Iași, și ținînd cont de greutățile și situația familială deosebită pe care o are, numitei i s-a aprobat încadrarea definitivă în unitate, urmînd a lucra într-un singur schimb".

■ O scrisoare — am îndrăzni a spune „amuzantă", dacă n-ar fi vorba de niște drepturi firești ! — primim de la **Petre Păun, din comuna Bucov, județul Prahova**, care, practic, nu știe... ce e : „Sînt maistru instructor la Școala profesională auto nr. 3 Ploiești ; primesc o retribuție, încadrat fiind pe funcția sus-pomenită și avînd între 15—20 ani vechime, cu un spor de vechime de 6 la sută — în realitate, acesta trebuind să fie de 12 la sută — conducerea considerîndu-mă a face parte din categoria de cadru didactic ; la concediul de odihnă însă sînt trecut la personalul muncitor, beneficiind de un concediu de 21 zile lucrătoare. Vă rog să mă ajutați, prin publicarea acestor rînduri, să aflu și eu și familia mea ce sînt : ori cadru didactic, ori muncitor și pe ce funcție dintre acestea două am de răspuns în fața organelor care îmi controlează activitatea pe care o desfășor ?! Sper că rugămintea mea va fi soluționată, întrucît de la I.T.A.-Prahova nu am reușit să obțin nici un răspuns concret".

■ **C.P.M.B. — Întreprinderea canal apă București :** „Referitor la scrisoarea adresată de către **Asociația de locatari bloc 18, Bd. Păcii nr. 94—100, sectorul 6** — prin care se sesiza faptul că în apropiere de scara 2 se află o conductă spartă de apă potabilă, încă din luna august a.c., periclitînd siguranța subsolului și producînd o mare risipă de apă — vă facem cunoscut că defecțiunea semnalată a fost remediată".

■ **„Mă numesc Iosif June, domiciliez în comuna Rapoltu-Mare nr. 109, județul Hunedoara**, sînt un om infirm, mă deplasez greu, dar nu aceasta este problema : îmi umplu timpul citind cărți, ziare, reviste și mai am și pasiunea corespondenței cu diverși oameni, pe tema muzicii și literaturii ; pentru această din urmă „preocupare" merg aproape zilnic la Oficiul poștal comunal pentru a trimite sau primi scrisori de la prietenii mei. Localul poștei se află în curtea consiliului popular comunal și are două intrări : una pe o poartă principală de la șosea, cealaltă ocolită, pe un drum denivelat, plin de bolovani și noroi. Pînă nu demult ambele intrări au fost deschise, dar de la 17 noiembrie intrarea principală a fost blocată cu un lacăt, toți cetățenii fiind nevoiți să ocolească mult, pe calea cea dosnică, pe timp de iarnă ea fiind aproape impracticabilă. M-am interesat, firește — aflîndu-mă și într-o situație mai grea — cerînd explicații mai întîi dirigintelui poștei, din ce motive a fost închisă intrarea principală ; mi s-a spus că lacătul cu pricina a fost pus de către consiliul popular ; de la consiliu mi s-a spus că nu ei au făcut-o, ci la dispoziția postului de miliție local ; m-am dus și la postul de miliție, cei de aici mi-au spus că nu dînșii au luat această măsură, că nu cunosc, pur și simplu, motivul pentru care a fost pus acel lacăt misterios ; și, uite, așa mai departe... !"

■ **Consiliul popular al municipiului Ploiești :** „Privind scrisoarea adresată revistei de către **Ioan Ciobanu, din Ploiești**, prin care acesta solicită sprijin în obținerea unui spațiu de locuit : cele solicitate au fost analizate de Comitetul executiv al Consiliului popular municipal Ploiești și s-a dispus atribuirea, către I.C., a apartamentului 59 din strada Laurilor nr. 5, blocul 36-A, etajul II".

■ **Din partea Întreprinderii de Transporturi Auto — București :** „Referitor la articolul publicat în revista din 17 octombrie a.c., intitulat **„Reportaj la Autogară, înăuntru și afară"**, vă informăm că aspectele negative semnalate au fost analizate, luîndu-se măsurile necesare înlăturării lor. Astfel, printre acțiunile menite să contribuie la îmbunătățirea activității, menționăm trecerea autogării și coloanei Obor, împreună cu altele, la o autobază aflată mai aproape în zonă, măsură ce va permite rezolvarea în condiții mai bune a stării tehnice a parcului, a întăririi disciplinei personalului, etc. Cît privește autogara Filaret, lucrările de sistematizare care au început în zonă vor determina schimbări radicale în aspectul clădirii și al împrejurimilor, modificări ale fluxului de circulație la călători și autobuze, etc., înlăturînd aspectele negative constatate. Apreciem în mod deosebit modul educativ în care a fost evidențiată comportarea unor călători lipsiți de simț civic, care, nesocotind bunurile puse la dispoziție, își permit să murdărească salonul autobuzului, să fumeze și ceea ce este și mai grav, să călătorească fără a achita costul transportului. De asemenea, apreciem modul în care ați sesizat problema capetelor de linie, inclusiv cea a preocupării pentru asigurarea unei camere oficiale sau a unei gazde cu chirie pentru cazarea șoferilor care deservesc pe locuitorii din comuna respectivă. Vă mulțumim pentru sprijinul acordat și sperăm ca în continuare problema transportului în comun să rămînă în atenția dumneavoastră, cu rugămintea de a insista mai mult asupra educației civice a publicului călător în sensul creării unei opinii de masă împotriva acelora ce se sustrag de la plata transportului, nu respectă bunurile publice, etc., precum și a personalului nostru care nu se comportă corespunzător".

■ **„Mă numesc Ionel Bugnar, sînt din satul Ocnița nr. 308, comuna Teaca, județul Bistrița-Năsăud** : sînt convins că nu sînt singurul care vă sesizează o anomalie ce se constată în unele magazine de resort, precum cele de tip „Electrice" ; cînd găsim baterii 3.R.12 — 4,5 v., nu găsim lanterne pentru aceste tipuri de baterii. Sau cînd sînt, lanternele respective nu pot fi folosite din lipsa bateriilor corespunzătoare. Invers : cînd se află în comerț lanterne pentru bateriile R.20, nu se află bateriile în cauză. Altfel spus, atunci cînd găsim baterii rotunde, nu găsim lanterne tubulare ; iar cînd descoperim totuși lanterne pătrate, bateriile dreptunghiulare lipsesc cu desăvîrșire !"

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** „În legătură cu scrisoarea lui **Mihai Vasiliu, din orașul Mangalia, strada Aurora nr. 21, blocul A, scara C, apartamentul 36**: vă comunicăm că M.E.I., analizînd situația școlară a lui **Vasiliu Stamate**, fiul petentului, i-a aprobat reluarea studiilor, din 20.10. a.c.; aprobarea a fost transmisă Institutului Politehnic din București".

■ Cei 1300 elevi ai claselor III—IX de la Școala generală nr. 12 din Pitești au strîns în cele 80 de zile de muncă patriotică efectuate în toamna anului acesta — însoțiți de peste 50 de cadre didactice — de pe terenurile diferitelor C.A.P.-uri din județul Argeș, o recoltă impresionantă : 221 t. prune, 19 t. fasole, 73 t. struguri, 81 t. porumb, 3,5 t. ghindă, etc. Toate clasele au fost la înălțime și s-au achitat cu cinste de sarcinile primite la locul de muncă. Am scris aceste rînduri din dorința de a face cunoscut faptul că și la Școala generală nr. 12 din Pitești elevii înțeleg să răspundă prompt la orice chemare, să învețe dar și să muncească pe deplin și cu spor". **(Prof. Niola Radu, cartier Trivale, blocul 4 A, apartamentul 32 — Pitești).**

■ **Consiliul popular al municipiului Baia Mare :** „Cu privire la scrisoarea adresată redacției de către **Livia Lenuța Sabău** din strada Oituz nr. 2/D/28, vă informăm că numita a fost om al muncii la Întreprinderea Avicolă Baia Mare din anul 1975 pînă în anul 1983, cînd din motive personale a cerut mutare prin transfer la altă unitate, de unde i s-a desfăcut contractul de muncă datorită absențelor nemotivate efectuate (este adevărat că are probleme de familie). Luînd legătura cu conducerea Întreprinderii Avicole Baia Bare, s-a hotărît ca începînd cu luna decembrie a.c. tovarășa Livia Lenuța Sabău să fie reîncadrată în cîmpul muncii".

■ **Transcriem, textual, următoarea scrisoare, primită recomandat și cu AR :** „Mă numesc Ștef Dumitru Și sunt Bucureștean stau pe str. Bodești No. 9, Bloc 29.A. Sc. B, Ap. 46, sect. 2. Actualmente lucrez de 4 ani în stațiunea băile Herculane — La coop. prestarea. Viu cu rugămintea de a mă ajuta într-o problemă personală. Acum 7 ani am avut o mașină marca Mercedez și datorită faptului că nu găseam piese și se rablagise de tot am Radiato din circulație și. am depus Radierea La percepția de sector, cea din Bul. Dimitrov ca să fiu scăzut de la plata Taxelor. Aici e buba că de atunci de 7 ani mi se cere în fiecare an suma de 800 lei pentru o mașină care am Radiato și din care nu mai am nici un șurupel. de oarece am demontato și am vinduto în decursu anilor la diferiți amatori, pentru piese de schimb. Vin și vă întreb pe dumneavoastră, e normală această situație și cît are să mai dureze că eu nu mai pot "să plătesc la infinit un obiect care nu mai îl am de mult timp".

(N.A. — în primul rînd, nu sîntem de acord ca un — fost — posesor al unui Mercedes să se exprime astfel ; în al doilea : dacă situația „radierii" este normală, și nu ați revenit între timp — este vorba, dacă înțelegem bine, de 7 ani de zile ! — să vă lămuriți această problemă, este absolut imposibil să mai înțelegem pentru ce ați mai apelat la noi ?!).

■ **Direcția județeană P.Tc. — Hunedoara :** „În urma scrisorii adresate redacției de către **Margareta Apăteanu din Deva, strada Gojdu, blocul E 3, apartamentul 31 :** în perioada 16.06 — 17.07.86, la controlul postului telefonic al numitei, instalat la domiciliul abonatei pe linie individuală, s-au înregistrat 1836 impulsii, în valoare de 843 lei; avînd în vedere saltul traficului în perioada reclamată față de perioadele anterioare, conducerea D.J.P.Tc. Hunedoara a aprobat scăderea de convorbiri adiționale la nivelul mediei pe ultimele trei luni nereclamate, care reprezintă suma de 788 lei. Creditarea urmează a se efectua pe baza avizului lunii noiembrie 1986".

■ **„Subsemnatul Gheorghe Bucur**, inginer la o întreprindere din Slatina — aflat în prezent la tratament la Spitalul de boli cardiovasculare din Covasna — supun atenției forurilor competente următoarele : anumite medicamente se administrează bolnavilor sub formă de prafuri sau comprimate : primele, mai ales atunci cînd au un gust mai greu de suportat, se introduc în plicuri din hîrtie, greu de suportat la înghițire. Am încercat să aflu cîte ceva despre cașetele respective, mi s-a spus că se produc la o singură unitate din țară, fiind confecționate din făină de grîu, printr-o instalație asemănătoare cu cea a așa ziselor vafe, în care se vinde înghețata la tonetele din țară. Prin comparație, nu înțeleg de ce nu se pot pune la dispoziția farmaciilor minusculele cașete, în timp ce înghețata se vinde bine-mersi, și încă în cantități industriale : gîndiți-vă numai la gustul pe care îl lasă în gură produsele pe bază de chinină, la cît se pierde din praful socotit medicament, preluat prin scuturarea hîrtiei în gură".

■ **Din partea Întreprinderii de Transport București:** „Urmare scrisorii **Mariei Butoi, domiciliată în comuna Dascălu, Sectorul Agricol Ilfov**, vă comunicăm : la data de 7 noiembrie a.c. i s-a eliberat adeverința nr. 4804 și caracterizarea solicitată, pentru a-i folosi la angajarea în noul loc de muncă".

■ **„În numele tuturor cetățenilor care trec pe strada Valea Călugărească și Aleea Valea Călugărească — și ai celor care locuiesc, sau trec, prin această zonă — vă rog să ne ajutați în rezolvarea următoarei probleme:** la intersecția străzii și aleii sus-numite se află, de cel puțin un an și jumătate, o porțiune inundată de la gura de apă. Zona la care mă refer este destul de largă, încît apa împiedică accesul, acoperind întreaga stradă. Pe o lărgime de un pas, pe mijlocul străzii, cetățenii și automobiliștii își acordă, reciproc, prioritate. Am făcut sesizări telefonic, în scris și verbal — în lunile iulie și august a.c., au venit două echipe de lucrători cu utilajele necesare, au privit, au dat din umeri... și asta a fost totul !" **(Semnează Carmen Popa, strada Valea Călugărească nr. 1, bloc D 5, scara A, apartamentul 3 — București, sectorul 6).**

■ **Ministerul Apărării Naționale :** „Referitor la scrisoarea numitului **Ioan Lungu din Fălticeni, județul Suceava**: aspectele relatate au fost analizate cu toată atenția și s-au luat măsurile necesare pentru ca fiul petiționarului să beneficieze de pensia solicitată".

■ **„Sînt același Emil Păun, din București, Calea Plevnei nr. 5—7, etajul 1, apartamentul 3, sectorul 5**: revin la rîndurile trimise redacției și publicate în revista „Flacăra" nr. 44 din octombrie anul curent, cu referire la faptul că de aproape doi ani nu pot găsi nicăieri un amortizor pentru ușa portbagajului de la autoturismul „OLT-CIT" pe care-l posed. Vă informez că nici pînă în prezent nu am primit vreun răspuns favorabil din partea întreprinderii producătoare, sau a serviciilor-auto în cauză. Vă rog, în continuare, să mă sprijiniți în rezolvarea acestei probleme — cu atît mai mult cu cît, sînt convins, o astfel de piesă nu poate constitui o problemă prea greu de rezolvat".

■ **I.I.S. — „TEHNOMETAL", București :** „Cu privire la scrisoarea lui **Ioan Helici**, om al muncii în unitatea noastră în funcția de strungar, prin care acesta solicită transferul în interesul serviciului la Întreprinderea Mecanică — Mija, vă facem cunoscut : pe data de 21.11. 1986 cererea sa a fost aprobată, urmînd să-și întocmească formele necesare pentru ca la data de 30.11.1986 să-și înceapă activitatea la Întreprinderea Mecanică — Mija".

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Baciu Vasile — satul Cocorăștii-Caplii, com. Măgureni (Prahova) : Așa este legea. ● **Leontescu Relu** — E.M. Ruschița (Caraș-Severin) : Datorită transferului la cerere ați pierdut aceste drepturi. ● **Tănase Nelu** — com. Nicolae Bălcescu (Teleorman) : Am trimis scrisoarea dv. Institutului Național de Gerontologie și Geriatrie. ● **Mifloare Constantin** — Buzău : Este corect. ● **Simbotelecan Vasilică** — satul Bălcaciu (Alba) : Am obținut datele solicitate și vi le-am expediat. ● **Constantin Mitra** — București : Întrucît aveți calitatea de pensionară C.A.P., este necesar să obțineți acceptul conducerii C.A.P. de a suporta contravaloarea protezei auditive. ● **Minciună Elena** — Adjud (Vrancea) : Pentru a vi se schimba încadrarea, trebuie să prezentați adeverință, eliberată pe baza procesului verbal al Comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor, care să vă ateste calificarea. ● **Giçu Mihai** — Giurgiu : Este nu numai legal, dar și obligatoriu, asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto fiind introdusă în baza Decretului 471/1971. ● **Isac Mariana** — Iași, **Covaci Sorinel** — com. Moisei (Maramureș), **Oancea C. Vasile** — com. Corod (Galați) : Prezentați-vă la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, oficiul forței de muncă pentru încadrare în muncă. ● **Eneni Florica** — com. Mateești (Vîlcea), **Solomon C. Elena** — com. Cornu Luncii (Suceava) : În temeiul art. 18 (1) din Legea 3/1977, femeile cu o vechime în muncă de 25 ani, care au născut cel puțin 3 copii și i-au crescut pînă la vîrsta de 10 ani, pot cere pensionarea înaintea împlinirii vîrstei de pensionare cu 1 an pentru 3 copii, cu 2 ani pentru 4 copii, cu 3 ani pentru mai mulți copii. ● **Rădulescu Mihail Constantin** — București : Drepturile menționate în legitimația I.O.V.R. sînt valabile și se respectă în toate unitățile sanitare din țară subordonate Ministerului Sănătății. ● **Simion Gh. Ion** — com. Cătunele (Gorj) : Din răspunsul secției arhitectură și sistematizare a Consiliului popular județean reiese că specialiștii au concluzionat că degradările suferite de locuința dv. se datorează suprapunerii a două cauze — deficiențe constructive și trepidațiile produse de traficul greu. Urmează să vă adresați justiției. ● **Marinescu Demian Virgiliu** — com. Corlățel (Mehedinți) : Potrivit instrucțiunilor pentru executarea serviciului de mandate, achitarea sumelor mai mici de 500 lei către titularii de cont C.E.C. se face la 1 și 16 ale fiecărei luni. ● **Socarici Victor** — com. Bălănești (Buzău) : Puteți beneficia de lot în folosință numai dacă lucrați în C.A.P., executînd numărul de norme stabilit de adunarea generală. ● **Georgescu Constantin** — Rădăuți, **Silaghi Adrian** — Cluj-Napoca, **Maxim Gheorghe** — Iași : Conform Decretului 19/1986, promovarea muncitorilor în categoria a V-a și următoarele, se poate face numai după însușirea de către aceștia a cunoștințelor și deprinderilor necesare exercitării unei a doua meserii, stabilită de conducerea întreprinderii, în raport cu necesitățile producției, dovedită prin certificat de calificare eliberat în condițiile legii.

REGHINA VĂRVICI ■

Răspuns la o întrebare conținută în numeroase scrisori:

Cînd va apărea Almanahul Flacăra '87?

Mai bine mai tîrziu decît niciodată. Cu alte cuvinte, profitînd de răgazul pe care ni-l acordați prin plăcuta lectură a celorlalte almanahuri, ai căror redactori au fost mai grăbiți, ne-am propus să facem tot ce se poate ca Almanahul Flacăra 87 să apară chiar în anul 1987 ! Fiindcă, ne-am spus noi, altfel se apucă oamenii și de citit după cîteva zile de odihnă, și cu forțele proaspete ale începutului de calendar. Deocamdată, atît !

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

În aceste zile, la „Dales" — o amplă retrospectivă din creația Ligiei Macovei. Într-unul din numerele viitoare vom găzdui o convorbire cu această binecunoscută reprezentantă a artelor plastice din țara noastră.

...Numai Iarna „șterge" hotarele de pămînt ale țării, acoperindu-le cu ninsori (hotarele de apă le preface în cleștar) și totuși, păsările, cîte au rămas să împartă cu noi asprimile lui decemvre, păsările știu unde palpită viața acestei moșii: România.

Și eu astfel (iertați-mi lauda) cînd zbor cu avionul n-am nevoie să mi se spună cu glasul dulce al stewardesei cum că plutim peste România.

Eu știu.

Oasele mele o știu.

Încă din copilărie, auzind dictonul „Unde mi-e bine acolo mi-e patria", l-am veștejit cu toată puterea sufletului și l-am răsturnat — logic — spunîndu-mi că binețea mea e acolo unde simt țara, sub pași.

La ai mei.

Între ai mei.

Începînd eu să îmbătrînesc, nu traduc binețea cu (neapărata) chiverniseală. Vreau binele, trudesc spre a-l afla, dar nu condiționez de „cantitatea" în care el îmi e oferit apartenența la acest pămînt, la destinul lui. Îmi iau aici într-u sprijinire o frumoasă vorbă a poetului Ion Barbu (căftănire) pe care el o luase de la cronicari, care și ei o împrumutaseră de pe buzele oamenilor vremii lor și-mi spun cum că aici, **numai** aici se căftănește viața mea cu blîndețe și cu cîtă strălucire merită.

Așa gîndesc eu, dar tot așa gîndesc și locuitorii sutelor de țări cu care împărțim aceeași planetă în drumul ei printre stele. Numai că eu, cel căruia de două milenii nu mi-a fost dat să gust — întreg — un secol de pace, a trebuit să nu-mi dezlipesc mîna de pe spadă. Deși am umplut cu patalamalele mele podurile mănăstirilor și ale palatelor, mie, căftănitul cu toate culorile și miresmele pămîntului acestuia, mi-a cerut pleava jucată de vînturile soartei peste hărțile de cancelarie ale tiranilor să-mi dovedesc obîrșiile și înscrisurile. Semnele lăsate din generație în generație în aer și în lut dar și în grai și în cîntec nu erau de-ajuns. Nici Columna din Forul traianic n-a convins. De ce? Fiindcă (neprietenii nu uită să ne-o amintească) pentru străbunii străbunilor noștri Columna din Roma a lui Apollodor Damaschinul ar fi monumentul unei înfrîngeri, stalagmită de piatră din orgolioasa peșteră a biruitorului. Fiindcă tot neprietenii ne obligă să nu uităm și un alt „monument" roman: Scările Gemonei, locul scîrnav unde erau aruncate capetele celor răpuși.

Da, capul regelui Decebal a fost înfipt în suliță și dus pe treapta cea mai înaltă a Scărilor pentru ca romanii să-l poată vedea, cu pleoapele închise. Frumosul cap retezat încă le dădea fiori învingătorilor și de pe Scările Gemonei ei s-a rostogolit de-a dreptul în Istorie spre a-și întîlni trupul de care fusese despărțit și tabăra ostășească și avutul. Avutul regelui sărac, cel înveșmîntat poate în sarică țărănească și purtînd opinci în picioare, a fost de-ajuns să poleiască Roma.

Să nu se uite însă că în schimbul capului lui Decebal noi am retezat la rîndu-ne chiar falosul nume al Romei și l-am adaos numelui propriei noastre patrii! Sublimitatea Romei captivă în cuprinsul cîtorva vocabule! Un singur stat din lume strînge în numele lui memoria Romei cînd Roma tuturor gloriilor s-a contras pe hartă în numai numele unui oraș și al unei provincii italice. Apoi ce fel de învinși am fost noi?

Columna e și mărturia izbînzii noastre, care în graiul nostru (pe care Cicero, scos din cenușiile morții, l-ar înțelege) se cheamă **dăinuire.**

Și glosarul miracolului care e dăinuirea românească mai cuprinde și alte vorbe la fel: răbdare, așteptare înțeleaptă, cutezanță lipsită de vane trufii, visare lucidă, cinstită slujire a meșteșugurilor.

Așa am ajuns pînă sub grinda de lemn înflorit (ori ars?) a anului Două Mii. Așa ne află fiecare zăpadă: nădăjduind o viață mai bună, mai luminată și punînd umărul sub obezile acestei nădejdi. Iscodindu-ne făptura spre a ivi și a sluji noutatea, prospețimea. Învățînd din bucurii dar și din înfrîngeri.

România — numele unei nemuritoare patrii!

România — numele unui sentiment!

GHEORGHE TOMOZEI ■

Desene pe asfalt

Dăinuire

Prof. univ. Alexandru Domșa:

Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, e semn că nu s-a împlinit

S-a născut la Aiud, la 12 iulie 1903. A absolvit Universitatea Tehnică din Viena (1932), unde între anii 1929—1931 a fost asistent-adjunct la Institutul de Tehnologia Metalelor din cadrul aceleiași universități. Din anul 1931 este diplomat și al Institutului de Metalografie și Încercări de Materiale de la Technische-Versuchsanstalt din Viena. A fost președinte al Asociației „România jună". Între anii 1936—1948 a „urcat" toate treptele universitare în cadrul Școlii de Subingineri electromecanici din Cluj, care, provizoriu, în timpul Dictatului de la Viena și-a continuat activitatea la Timișoara. A fost primul director (decan) al Institutului monotehnic, transformat în 1953 în Institut Politehnic, al cărui rector a fost timp de două decenii. A fost director al Centrului de Cercetări Tehnice al Academiei Republicii Socialiste România, membru în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, director științific onorific al Centrului de Cercetări pentru Metalurgia pulberilor din Cluj, iar din anul 1971, profesor consultant. Timp de șase ani, între 1933 și 1939, a fost șef de secție la Atelierele Centrale C.F.R. din Cluj. A elaborat 34 de invenții, 12 inovații, a publicat și susținut peste 200 de comunicări științifice. A publicat aproape 20 de lucrări didactice, tratate și monografii. La acestea se mai adaugă peste 100 de articole științifice, tehnice și didactice în diferite ziare și reviste din țară și străinătate. Decorat, între foarte multe altele, cu Ordinul Meritul științific clasa I (1971), Ordinul muncii clasa I (1965). Este membru al Asociației Internaționale Plansee-Gesellschaft für Pulvermetallurgie (Austria) și al Asociației American Powder Metallurgy Institute din New York.

În studenție mi s-a părut un sfinx, un om cu care nu poți lega un dialog, un autoritar autentic. Peste ani, luerînd un timp în presă, am descoperit scînteile unei deschideri pe care n-o bănuisem niciodată, fără însă a mă entuziasma, așa cum aveam s-o fac la începutul acestui an. Nu-l mai văzusem de mult timp. Vara trecută, însoțit de baston, se oprise pe strada Barițiu, în fața Politehnicii și cerceta standul de cărți. Părea parcă îngîndurat, preocupat, cu o înfățișare nu prea depărtată de imaginea mea din anii de studenție de la Politehnica din Cluj-Napoca. Cu scenariul dialogului gata pregătit, am sunat într-o zi la telefon, căutînd modalitatea să-i parvină întrebările. S-a uitat la ceas. Era ora 12, propunîndu-mi o întîlnire la Politehnică, unde are biroul de profesor consultant, peste două ore. Apropo de birou: e cel mai mic din toată clădirea! Așa l-a ales încă de-atunci, cînd era rector... Și cînd l-am întrebat „de ce", mi-a răspuns dezarmant: mi-ajunge. N-am nevoie de mai mult. Numai putere de muncă și sănătate să am!

Mărturisesc sincer că nu mi l-am imaginat niciodată pe rectorul studenției mele făcîndu-și prima ucenicie chiar printre tipografi, deși mai că nu-mi vine să cred că cel mai mare dintre cei cinci copii ai fierarului Domșa din satul Petelca, nemarcat pe hartă, dar aflat nu prea departe de Aiud, n-a început în atelierul tatălui său mult mai devreme chiar... practica inginerească! Și nu mi l-am imaginat nici prezent la Alba Iulia, atunci, la 1 decembrie 1918, așezat undeva foarte aproape de tribuna centrală, de vreme ce a avut fericirea să audă direct, chiar în momentul citirii de către Goldiș, a decretului Unirii! Plecase pentru a „prinde" acest moment din vreme, împreună cu părintele său, fierarul din Petelca, cu căruța...

Dar să revenim la ucenicie...

— Și cum ați ajuns student la Viena? Aveați totuși patru frați mai mici, iar „starea" de-acasă, chiar dacă tatăl era fierar, era departe de a asigura parcurgerea acestui drum spre capitala fostului imperiu.

— Studența mea de la Viena a fost o mare șansă pe care mi-a oferit-o țara mea, România, imediat după Unire. Eu am terminat liceul în 1921, într-o vreme de mari deschideri, aș zice chiar într-o epocă euforică, de mari perspective. Era nevoie de oameni bine pregătiți în toate compartimentele vieții sociale, peste tot. Știți care a fost șansa mea? Concursul! Din vreo 20, unul a plecat la Viena. Așa am ajuns acolo...

— Adică unde: la Politehnică sau la Medicină?

— La Politehnică, dar sincer să fiu, nu eram convins că aceasta e chemarea mea! Din acest motiv cam un an de zile alergam pe trei drumuri: și la Politehnică, și la Medicină, și la Matematică. A fost însă o perioadă de mari acumulări pentru mine. N-am să pot niciodată uita, de pildă, cursurile lui Freud, sau pe cele ale lui de marelui Wagner von Jauregg. Dar pentru asta, orarul meu a fost infernal. Și nu stăteam prea bine nici cu banii! Trebuia să fiu într-un regim permanent de economii, încît ajunsesem să mă hrănesc după... tabele, ce conțineau numărul de calorii, dar și prețurile! Pînă la urmă însă, tabelele ce le întocmisem au devenit căutate și de ceilalți colegi, oferindu-le însă numai în schimbul datelor rezultate din măsurătorile de laborator la care lipsisem cînd audiam alte cursuri prin facultățile din Viena!

— ...Și pînă la urmă ați ajuns asistent la Politehnica din Viena?

— Au trecut de-atunci 55 de ani, și-au rămas doar amintirile. Cum am ajuns? Adevărul e că am muncit și dascălii de-acolo m-au apreciat. Am fost asistentul prof. Paul Ludwig, un om care la început mi s-a părut o catastrofă, fără a realiza însă atunci că de fapt acest om era stăpînul unei metode pedagogice ce n-o înțelegeam nici eu, nici colegii mei. Mi se părea că e foarte slab. Greșelile se țineau lanț, iar corectările le făceau pînă și studenții din ultimul rînd. Și nu o dată lăsa totul „încurcat" propunîndu-ne să ne gîndim pînă a doua zi! Și mai toate erorile, noi le corectam. Iar după fiecare „corecție", citeam pe fața lui mulțumire. Lecția în sine era foarte scurtă, atît de alertă încît nu puteai nota mai nimic în afara bibliografiei pe care vrînd-nevrînd trebuia s-o consulți. Cu timpul, am înțeles însă că metoda „greșelilor" era foarte bine stăpînită, și că de fapt ea avea o valoare deosebită în înțelegerea fenomenelor. La urma urmei, prof. Paul Ludwig era un mare savant, care se prezenta aparent nepregătit în fața studenților. Nici nu se putea o lecție mai bună. Și încă un fapt. Ca și azi, ne-a dat, prin 1929, să executăm unele lucrări practice, conform programei analitice. Datele nu diferau de la un student la altul decît foarte puțin. Ei, pe mine asta mă intriga, mă răscolea, mă făcea să mă gîndesc la ce-am făcut eu, la ce-a făcut colegul meu, și cum de-am ajuns la rezultate atît de diferite. Și-atunci, cu răbdare, prof. Ludwig ne explica, ne arăta unde am greșit, ne dădea sfaturi, ne îndemna să ne gîndim mai bine la ceea ce facem. Și-așa, cu timpul, am înțeles că metoda „greșelilor" era foarte bine stăpînită, și că de fapt ea avea o valoare deosebită în înțelegerea fenomenelor.

(Continuare în pagina 15)

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Vis de diamant

Vin sărbătorile. Magia lor îmi pătrunde sufletul cu mult înainte de a le vedea sosind la geam cu colindătorii. Nimic într-un an și uneori poate într-o viață de om nu se-ntîmplă atît de frumos ca-n noaptea cînd ninge și de jur împrejur ne inundă cîntece vestind lumii vis de diamant și zboruri fabuloase. Cădem în sănii ca să redevenim copii și să trecem peste cumpăna anilor ca prin miracole deschise. Ard în buturugi de vise frunze de lumină.

În nopțile ce vin copacii vor deschide cutia poveștilor misterioase. Aruncați, în aceste nopți, cîte-un pumn de orz pe vatră; fiecare bob plesnind în foc e un basm ce vine de demult și se duce spre ființa veacurilor viitoare.

Clopoței. Aplecați-vă urechea. Zvonul lor ne însoțește viața.

Un trandafir alb cu ape roșii. Și zăpezi albastre. Și inima noastră tremurînd de bucurie. Și brazii coborînd nopțile Bucegilor în cîmpie. Și Dunărea îmbrățișînd fermecată un pămînt rodind legende, grîu, știoluri de lebede. Și un popor iubind liniștea muncii, pacea, mireasma sărbătorilor.

Pregătiți pentru sanie cai albi, pentru colindători — mărgăritare.

FĂNUȘ NEAGU ■

Cîntarea României

Vocile primăverii

Corul „Voces primavera" a fost înființat în anul 1976 ● De patru ori laureat al Festivalului Național „Cîntarea României" ● A susținut concerte corale și spectacole la care au asistat aproape 300 000 spectatori de toate vîrstele ● A efectuat turnee în aproape toate orașele țării ● Peste hotare a fost prezent în Luxemburg, Belgia, Olanda, R.F.G., Franța ● A deschis stagiunea lirică a Filarmonicii „George Enescu" în 1982 și primul Studio de operă pentru copii în 1981 la Opera română, înființînd astfel la noi opera pentru copii cîntată de copii ● Datorită activității sale, compozitorii români au început să scrie opere pentru copii, avînd interpreți copii, fapt singular în istoria muzicii noastre ● De remarcat spiritul de sacrificiu al componenților acestui ansamblu care își desăvîrșesc pregătirea muzicală renunțînd de multe ori la bucuriile timpului liber.

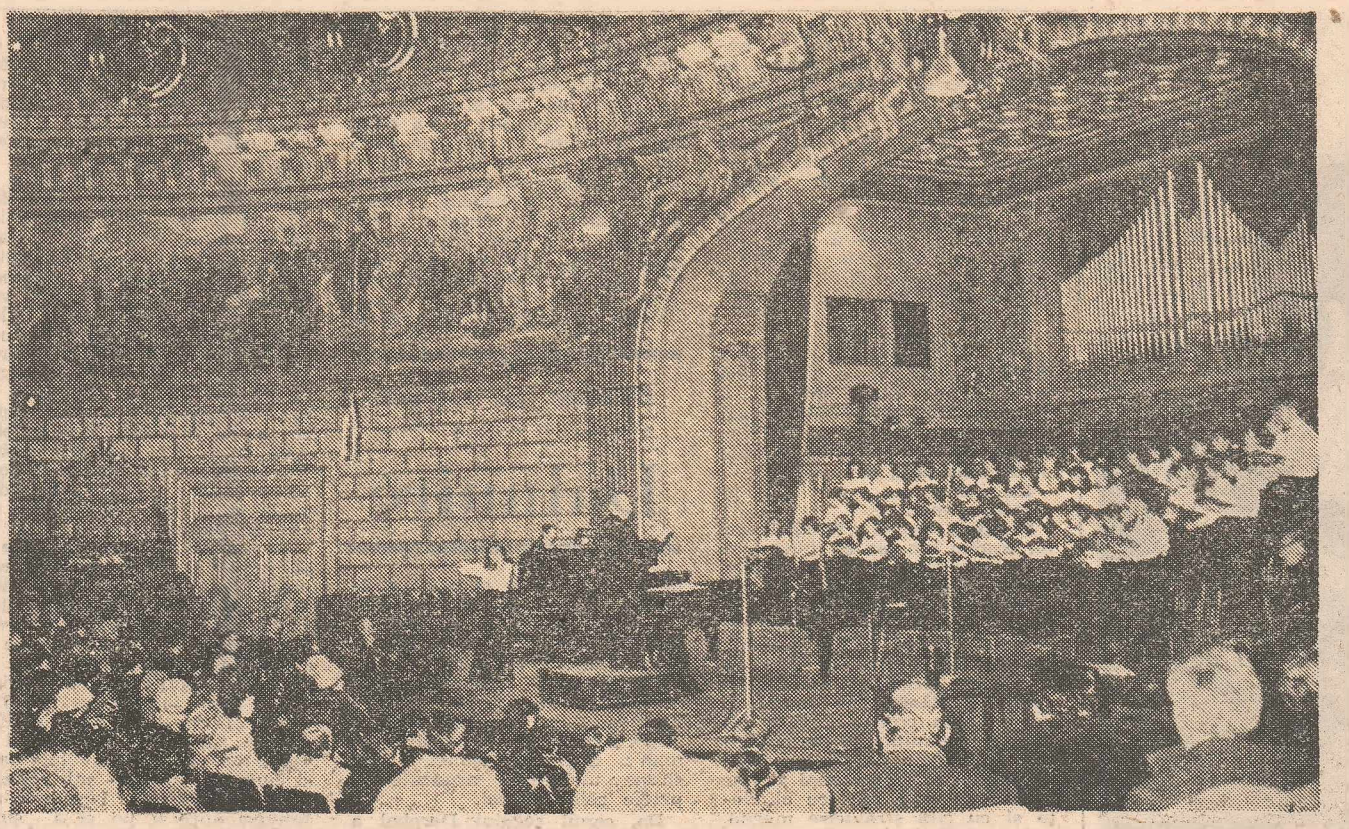

În urmă cu cîteva zile, într-o atmosferă emoționantă, la Ateneul român a avut loc sărbătorirea a zece ani de la înființarea corului de copii „Voces primavera", condus de neobositul profesor, compozitor, critic muzical și dirijor Claudiu Negulescu. Componenții de azi ai ansamblului — din care au făcut parte, de-a lungul timpului, peste 200 de membri — au demonstrat cu strălucire mari posibilități interpretative, capacitatea de a aborda un repertoriu vast — de la creații populare românești la piese aparținînd unor maeștri ai muzicii universale din secolele trecute sau din veacul nostru, pînă la compoziții de ultimă oră, unele scrise special pentru acest cor. Timp de mai bine de trei ore am fost invitați să colindăm prin lumea fabuloasă a muzicii cu ajutorul unor ghizi minunați, a căror puritate sufletească s-a oglindit în desăvîrșirea cu care ei au redat lucrări din diverse epoci și spații. Printre momentele semnificative conturate de ei pe podiumul Ateneului s-au numărat cele consacrate lui Bach, Alessandro Scarlatti, Mendelsohn-Bartholdy, Schubert, Enescu, fiecăruia descoperindu-i-se cu acuitate și respect particularitățile inconfundabile. Reputați artiști și oameni de cultură — printre care amintim pe clarinetistul Aurelian Octav Popa, tenorul Vladimir Deveselu, tenorul Nicolae Bratu, compozitoarea Liana Alexandra, organistul Florin Chiriacescu, compozitorul și muzicologul Doru Popovici, muzicologul Iosif Sava au ținut să fie prezenți la această aniversare a spiritului tînăr. Cea mai tulburătoare secvență a spectacolului a fost însă aceea din final, cînd mulți dintre foștii membri ai corului aflați în sală s-au alăturat celor de pe podium ca să intoneze împreună cîntece care celebrează bucuria de a trăi, de a te împlini în chip cît mai complex, pe o planetă în care îngustimea de orizont înseamnă în mod tot mai evident sărăcire spirituală și abdicare de la esența omului, aceea de a fi dezvoltat cît mai armonios în toate domeniile.

GEORGE ARION ■

Vitrina cărților

Vitejii geto-daci

Promptă întotdeauna în a marca marile aniversări ale istoriei poporului român, Editura Militară a tipărit în aceste zile cînd se celebrează 2.500 de ani de la întîia atestare a luptelor geto-dacilor pentru neatîrnare, volumul colonelului dr. Gheorghe Tudor, **Armata geto-dacă** (223 p.). Autorul este un specialist bine cunoscut, stăpîn al întregii arii a problematicii de istorie militară, deopotrivă de „acasă" — dacă ni se îngăduie formula — în perioadele străvechi ca și în cele moderne. (Să amintim aici acea captivantă a sa istorie a blindatelor. **Forța de soc**, care a cunoscut un binemeritat succes). Am spune că cea mai reprezentativă pentru registrul larg al preocupărilor colonelului dr. Gheorghe Tudor este crestomația — în curs de e-

ditare — **Pagini din istoria gîndirii militare universale** (în colaborare cu un alt istoric de distincție, colonel dr. Simion Pitea), vastă panoramă asupra concepțiilor strategice și tactice, din antichitate pînă în zilele noastre.

Monografia consacrată armatei geto-dace valorifică o bogată informație oferită de sursele scrise și săpăturile arheologice, pe temeiul cărora autorul a reconstituit, cu remarcabilă minuție, structurile militare, gîndirea și arta militară precum și luptele geto-dacilor, începînd cu secolul al VI-lea i.e.n. și pînă în secolele II—III e.n. (de remarcat noutatea acestui capitol consacrat armatei geto-dacilor liberi, adică a celor care nu s-au aflat sub stăpînirea romană). Colonelul dr. Gheorghe Tudor și-a scris cartea cu rigoarea omului de știință, dar și cu simțămîntul patriotic al istoricului angajat. Îl simți fremătînd de emoție la evocarea acestor momente glorioase din trecutul strămoșilor noștri și autorul știe să transmită cititorului nu numai interesul pentru o problemă de istorie de cel mai mare interes, dar și dragoste pentru trecutul neamului.

Autorul pune în lumină perfectă continuitatea dezvoltării societății geto-dace, a eforturilor ei de a-și asigura o dezvoltare liberă și subliniază legătura organică dintre această lume străveche și poporul român, continuatorul direct al „celor mai viteji și mai drepți dintre traci". O carte spre folosul minții și inimii oricărui român.

Războiul sub acuzare

Hotărît lucru, Editura Politică se dovedește expertă în arta selecției lucrărilor de tradus. Volumul recent apărut, **Adio întuneric ! Memorii din războiul Pacificului** al lui William

Cartea de istorie

Manchester (381 p.) este mai pasionant decît un roman polițist de calitate. Autorul este cunoscut cititorilor români prin alte două traduceri : **Moartea unui președinte** și **Armele lui Krupp**, care au dezvăluit forța de evocare, informată și colorată, a autorului.

Noul volum aparține categoriei numite „istorie trăită", adică de reconstituire a unui eveniment istoric la care autorul a fost martor ocular. Modalitatea aleasă de autor pentru a relata luptele din Oceanul Pacific în anii 1941—1945 este deosebit de interesantă și atrăgătoare : el asociază impresiile dintr-o călătorie făcută în anul 1978 pe locul vechilor teatre de operații, cu propriile amintiri de tînăr soldat și cu informațiile culese atunci și mai tîrziu despre cele întîmplate și în locuri unde el nu a luptat. Însumarea tuturor acestor elemente dă o carte tulburătoare prin omenescul ei. Scena uciderii japonezului (p. 10—11), cea a experienței cu Mae (p. 150—157) sau cea a transportării soldatului american, amator de suveniruri japoneze, și grav rănit, în timp ce încerca să și

le procure (p. 299—301) sînt antologice și ele nu vor fi uitate de cititor.

William Manchester a făcut călătoria din 1978 pentru a se elibera de obsesia ororilor văzute în anii cruzi ai războiului, dar și ai tinereții sale. A terminat războiul profund dezamăgit, măsurînd marea distanță între idealuri și realități („Nu există nici un om mai periculos decît un idealist dezamăgit", își amintește el cuvintele lui Goethe). Călătoria de peste trei decenii prin locurile luptelor îi lasă un gust amar : amintirea marilor suferințe se estompează și acolo, unde oamenii au sîngerat și murit, năvala turiștilor — mulți sînt foștii adversari — își revarsă nepăsarea într-un chip care devine indecent. Cartea se încheie pe un ton dezabuzat : autorul crede că în lumea lui, valorile pentru care el a plecat să lupte, astăzi se sting. Aceste valori au fost marele suport moral în asprimile de negîndit ale frontului : „...certitudinea că victoria în război le va asigura perpetuarea (acestor valori — n. n.) te mînau în luptă, îți susțineau moralul în timpul bătăliei, te mîngîiau dacă erai rănit, iar dacă se întîmpla să mori, erau o justificare a morții tale pentru toți cei care te iubeau așa cum i-ai iubit și tu. Regulile urmau să se schimbe mai tîrziu. Dar atunci noi nu știam acest lucru. Nu-l **știam**" (sublinierea autorului).

O mărturie care nu poate lăsa pe nimeni indiferent — aceasta este cartea lui William Manchester ; și un teribil act de acuzare împotriva războiului și barbariilor lui.

FLORIN CONSTANTINIU ■

● Sub egida Bibliotecii Centrale Universitare din București, Henri Zalis publică o foarte utilă bibliografie analitică (multigrafiată) a **Expresionismului în literatura română.** Cele peste patru sute de pagini cuprind trei secțiuni : **Expresionismul european** („aspecte generale" și „școli naționale expresioniste", germană, franceză, engleză, rusă, italiană, maghiară, belgiană, poloneză ș.a.). **Expresionismul românesc** („aspecte generale", apoi exponenți, de la Blaga, Bacovia, Aderca, G. Ciprian, M. Blecher, H. Bonciu, Fundoianu, Philippide, pînă la M. Sorescu, Petre Stoica ș.a.) și **Expresionismul în relație cu alte curente, tendințe și manifestări literar-artistice.** Celor 214 titluri prezentate (cărți, capitole, studii sau articole) li se adaugă o bibliografie suplimentară de 277 de titluri. Materialul este atent rezumat și exemplificat efectiv acolo unde se simte nevoia — condiție esențială, indispensabilă în cazul de față.

Curent de extremă vitalitate și cu profunde răsfrîngeri în lumea artistică a secolului XX — uneori contestat ca unitate de idei și forme, alteori supralicitat și extins pînă la... disoluție, circumscris cu strictețe în anii '20 sau, dimpotrivă, „coborît" în timp, ca și barocul, pînă la, inclusiv, lumea antică (!) — expresionismul cunoaște în spațiul românesc o serie de manifestări specifice, pe care multe din analizele excerptate aici le abordează din diverse puncte de vedere. (Un indice tematic ar fi fost totuși, de mai multe ori profitabil). Munca lui H. Zalis și a colaboratorilor săi din cadrul B.C.U. este cu atît mai lăudabilă cu cît eficiența acestor instrumente de lucru depășește cadrul strict al cercetării de specialitate.

● O impunătoare ediție a colecției lui C. Rădulescu-Codin de **Literatură populară. Cîntece și descîntece ale poporului (I)** a apărut la Editura Minerva sub îngrijirea lui Ioan Șerb și a Floricăi Șerb, cu un studiu introductiv de Dan Simonescu. Pregătită în urmă cu peste șaptezeci de ani, lucrarea a rămas pînă acum inedită, în ciuda faptului că — prin proporții, dar mai ales prin calitatea materialului folcloric — ea raliază numele lui C. Rădulescu-Codin la „seria" prețioasă a unor S. Pamfile, S. Fl. Marian, G. Dem. Teodorescu, Pop-Reteganul. Așadar, o generoasă recuperare, prin care toate aceste cîntece și doine bătrînești (istorice, satirice, solare, haiducești, de dragoste sau cătănie), bocete, descîntece, blesteme și colinde, culese în principal din nordul Moldovei, sînt reintegrate acum, printr-o nobilă inițiativă editorială, în circuitul public al valorilor naționale autentice. Desprindem din volum o mostră de frumusețe : „Soare-n cer, soare-n pămînt /, Soare-n curte-a răsărit / Că mi-e domnul adormit / Cu gutui / La căpătîi / Cu sinețe puse-n cui. / La picioru' patului / Mi-e un stol de porumbei, / Jumătate vineței, / Jumătate gălbinei, / Și-mi săltară și-mi zburară / Într-un nor s-amestecară..."

● Venind dinspre reportaj, Ilie Tănăsache construiește un roman al faptului trăit, abia drapat în hainele ficțiunii, mai mult în comentariul psihologic

decît la nivelul epicii propriu-zise. **Roagă-mă orice** (Editura „Cartea Românească" 1986) este un scenariu din viața făuritorilor metroului bucureștean, eroi ai unor nevăzute aventuri a căror modestie se răscumpără în înfăptuiri durabile. O carte despre cinste, despre spiritul de sacrificiu, despre tenacitatea de care au nevoie chiar și visele.

TANIA RADU ■

Cu o întîrziere vinovată pe care nici zgîrcenia timpului nici dărnicia distanței nu o pot face scuzabilă, încerc să aștern pe hîrtie cîteva gînduri despre minunatul colectiv al Teatrului Tineretului din Piatra Neamț. O mînă de oameni tineri, mai ales sufletește, slujitori dăruiți ai scenei românești plămădind în fața uimirii noastre bătrîne... viața. Viață pe care ne-au arătat-o — în virtutea unei opțiuni artistice ferme — aberată de lentila imperceptibilă dar atît de personală a lacrimei. Lacrimă nu atît ca un semn de preaplin, nu ca un semn de preahazliu (deși preaplinul și hazul din plin și-au trăit splendid traiul pe scenă) ci ca un mediu indispensabil vieții, în toată complexitatea ei adesea incredibilă. Ca în orice fapt autentic de artă și în acest spectacol lacrima se cristalizează poetic într-o efigie fragilă și efemeră a adevărului.

„Il campiello", una din nenumăratele piețe „închise" ale Veneției (învățate fără tragere de inimă, pe vremuri, la cursul de „Urbanism" și de subsemnatul), o piațetă din care, prin definiție, nu se iese prin spații largi. O piațetă lipsită de făgăduiala orizontului. O piață între pereții căreia se reverberează aceleași bucurii și dureri, toate pe măsura oamenilor ei ce par să-și pîndească viața neclintiți din ferestrele lor de piatră. „Il campiello" respiră zi și noapte umbra propriilor sale ziduri încălzite etern de neliniștea lagunară. O piață închisă din care nu se poate ieși decît strecurîndu-te printre zidirile înguste ale destinului pe străduțe spiralînd rătăcirile speranței către o umbră de aripă pe care fiecare o credem pe potriva sufletului nostru. Superba credință a fiecăruia dintre noi că vom putea ieși, cîndva, oricît de închisă ni s-ar părea împrejurarea. Chiar și dintr-o viață închisă ale cărei uliți nu au anvergura aripilor pe care ni le visăm, izbăvitoare povară, întregindu-ne ființa. Drumul acesta cutremurător, cuceritor, ademenitor, drumul acesta nu poate fi

Bună seara, tinerețe!

adeverit decît printr-o lacrimă de speranță.

Totul pleacă de la lacrimă, totul se întoarce la lacrimă.

Într-o seară tîrzie de toamnă aceste inimi fierbinți m-au copleșit nu atît prin imensa lor disponibilitate scenică, datorită căreia joacă toate stările spectacolului într-un registru acut, cît, mai ales, prin imensa lor încredere. Încredere drapată în faldurile dîrzeniei. Multiplele relații : actor — personaj, personaj — personaje, personaj — spectacol, actor — spectator, etc., etc... sînt abordate de pe poziția unei încrederi desăvîrșite, girul peren că nici un sacrificiu nu este, nu poate rămîne inutil.

Iată de ce în fața acestor artiști români populînd pentru o seară „Il campiello" îmi scot pălăria. Vă salut adînc — voi, ziua mea de ieri — cu dragoste firească și încredere în ziua de mîine a Teatrului românesc.

Fiecare dintre noi am căutat să aducem pe scenă, la vremea noastră, propria noastră vreme zugrăvită în culorile adevărului contemporan nouă. În instanța Teatrului mărturia generațiilor de actori și împreună cu ei toți ceilalți împătimiți ai scenei, se structurează distinct așteptînd verdictul timpului, judecata axiologică a contemporanilor eliberată de huma relațiilor „civile", omenești, hărăzindu-ne uitării sau rînduindu-ne în istorie, rînd pe rînd, pe cei cîțiva. Extrapolînd un gînd kafkian, cred că actorul poate deveni cineva plecînd în moarte cu fiecare venire a sa în personaj, lăsînd pe scenă vieți cu adevărat notabile.

Seara aceasta de teatru (pentru că această jerbă de viață și adevăr n-a fost decît o piesă de teatru. Teatru !, nu-i așa ?) îmi aduce în minte, a cîta oară, relația uluitor de imediată, de strînsă, de adevărată între unicitatea spectacolului de teatru ca moment irepetabil de artă și mentalitatea sisifică atît de proprie actorilor care trudesc întru acest spectacol. Pierderea de substanță în această combustie repetabilă luminează printr-o superbă abandonare a sinelui bucuriile spectatorilor de la matineu sau seara ori și la matineu și seara și azi și mîine, oferindu-ne mereu de la înălțimea scenei uluitorul paradox numit atît de simplu dintotdeauna, **TEATRUL.**

MIRCEA ALBULESCU ■

Zodie fastă

„Dragonul, izbind cerul, trecu în zbor
prin poarta deschisă de el însuși..."
LI CHEO-WEI

... de veghe duh peste comori supreme,
Dragonul meu, de cine te vei teme:
aripi de bronz și ager ochi de șarpe
și răsuflarea vînt: păgîne harpe,
heraldic chip stăruitor în steme:
Dragonul meu, de cine te vei teme ! ? ...

(... dămi trup de zeu, ca zeilor dă-mi hrană,
înmiresmează-mi voluptoasa rană
a gîndului ne-obosind spre-aceea
ce-mpodobește-n frăgezimi ideea:
adu-o tu, de dor și neprihană,
înmiresmează-mi voluptoasa rană...)

... de veghe duh, de veghe stea-n mistere,
Dragonul meu, adînca mea putere
— magie-virf în piatra frunții rece —
daimon superb mă încunună rege
de aur schiptru luminînd în vrere:
Dragonul meu adînca mea putere...

Depărtare de gînd

Mereu suim întru desăvîrșire :
gînd înspre gînd — ci fără de ivire —
a te zări, tăcerea mea să bată
la porțile deschise niciodată,
un dialog prin unde să se-nfire
mereu suim întru desăvîrșire

(... tăcerea ta și taina ei ce sună
cînd îmi sosești de sunete cunună :
chip fără chip cu fără de prihană
stă duhul tău ca mirul peste rană;
de aer eu, acolo : pururi bună
tăcerea ta și taina ei ce sună...)

O, depărtarea ne-nfrumusețează :
în sînge tu, în suflet eu și trează
ideea de a fi fără-ntrupare,
rază de spirit prinsă-n adorare
purificînd în cele ce creează...
o, depărtarea ne-nfrumusețează...

RADU CARNECI ■

Cronica literară de Romul Munteanu

Poezie și dantelărie

Nu s-ar putea spune că versurile scriitoarei Grete Tartler ar trăda vreo afecțiune deosebită pentru dantele. Atunci cînd acestea sînt evocate în una din poeziile sale, ele reprezintă doar un semn particular al unor locuri și vremuri : „Dantele de Flandra, de Binche, de Chantilly, / de Malines, / **point** Rosaline, **point** d'Angleterre, / Retez nume uitate cu gîndul / Că voi scrie despre Evul Mediu ceva —" **(Muzeu de dantele, Bruxelles).** Dimpotrivă, s-ar putea afirma că poeta are o discretă alergie pentru dantele făcute să deformeze lumea prin relația dintre **interior** și **exterior,** s-o încercuiască, ba chiar s-o opacizeze în toate ale ei, urite sau frumoase : / „Doamne, ce dantelărie stupidă / lucrată cu trudă ani și ani, spînzurată / în dreptul ferestrei, astupînd lăzi / de gunoi, guri de tun —".

Și atunci cititorul se va întreba în mod firesc ce rost are relația dintre **poezie** și **dantele,** cînd acestea constituie doar un pretext literar întîmplător. Trebuie să mărturisim de la început că asemănarea stabilită pleacă de la considerente mai complexe. Întreaga poezie a Gretei Tartler mi se pare că se configurează ca o țesătură (textură) rafinată, lucrată migălos, pînă cînd anumite „desene" de idei, sentimente și simboluri capătă un relief descifrabil, luminat din perspective diferite. Oare **achenele** să aibă ele o motivație mai profundă în **„textura"** acestor poezii ? **(Achene zburătoare,** Editura Cartea Românească, 1986). Zburătoare sau nu, **achenele** din poezia Gretei Tartler se înscriu, mai degrabă, într-un plan decorativ de suprafață, decît în unul simbolic — figurativ. Dealtfel, începînd de la titlu și ajungînd pînă în înăuntrurile sale cele mai intime, poezia Gretei Tartler este **prețioasă** și **manieristă.** Precizăm că niciuna din aceste două conotații (aproape echivalente uneori), nu trebuie citite în sens peiorativ. Titlul acestei culegeri de versuri arată o frumoasă ostentație a căutării, care presupune alte căutări (achene — fructe secundare etc., etc.).

Textura versurilor relevă întrebări : / „dincotro vin / și încotro se îndreaptă / achenele zburătoare /. Dintr-o altă poezie aflăm că : / Valuri de achene zburătoare / ne ademenesc, ne fac semne / **(Capriciu).** În **Exploratorul** poeta ne informează că acesta / „Ducea în pumn cîteva / **achene zburătoare"** / ce s-au ridicat în văzduh. Așadar, e antinomic fără fior existențial între **statie** și **dinamie,** între zborul spre nimic și fixarea în spațiu.

Poezia de gherghef, lucrată riguros de Grete Tartler nu are mari planuri de rezonanță. Lectura recentului său volum de versuri relevă sentimente mici, evenimente mici, idei mici, miracole mici etc. Lucrat sub **„lupă",** universul miniatural construit de scriitoare trădează delicatele prelucrate de poantele manierești sau parabolele concepute după **preceptele înțelepciunii** orientale. Școlită la arta miniaturiștilor din Orient, a poeziei arabe pline de discreție, Grete Tartler nu preferă **poezia ca strigăt,** ci **exclamația abia șoptită.** De aceea, miracolele cotidiene semnalate de scriitoare trebuie înțelese în lumina acelorași dimensiuni, tipice lumii miniaturizate. Așadar, un licurici mănîncă pămînt, un greier își părăsește învelișul, o vrabie a prins un păianjen, în tren un ins cîntă la trompetă, la radio se transmit cotele apelor Dunării, echinoxul împarte mersul soarelui în două, dintr-un laborator de hematologie oamenii ies pe rînd, un clopot este lovit cu piciorul (dangăt, frică), oamenii se înghesuie în tramvai etc., etc.

Fără îndoială că oricine poate obiecta că enunțurile de tip pur informativ, scoase din contextul lor matricial poetic, se transformă astfel într-o proză lipsită de orice coeficient de literalitate. Afirmația aceasta se poate susține însă pînă la limita (mobilă) ce permite să se constate că nu orice referință obișnuită poate fi grefată pe o altă informație ce capătă un coeficient estetic. Cînd Grete Tartler stringe sub aceeași cupolă a cerului ei literar prea multe detalii interferate în mod artificial, dramoleta sentimentală este gata să se nască. Lumea suferindă și cea indiferentă sînt apropiate prin liante care tulbură însăși verosimilitatea poeziei. Poate cea mai elocventă în acest sens este poezia **În pare.** Într-un așa zis **spațiu protector** / „bărbați negricioși își spală cai furați" /. În aceeași vreme un cal al nimănui moare și : / „Peste cîteva clipe oasele albeau de sub ramuri /". Și pentru ca atmosfera să fie mai tensionată, contrastul creat de scriitoare menționează perechi care cereau să vină / „cineva / să curețe parcul de-un hoit" / în vreme ce alții / „cu de la sine-nvoire, / se dezbrăcaseră, înotau" /. Introdus prin asemenea artificii, tragicul cotidian din poezia autoarei deveni de-a dreptul hilar sau grotesc. Grete Tartler are, ca atîția dintre poeții manieriști, o atracție deosebită pentru artificiul recoltat ca fapt de limbaj sau ca eveniment mărunt. Cînd reflecția scriitoarei este gata să capete un suport de filosofie existențială, ea se transformă într-un **kitsch de gîndire :** / „Corpul meu oare-i praful de pe oglindă ? / / Sufletu-mi nu-mi pot zări din pricina sa". / **(La oglindă).** Păcat de titlu, îmi vine să spun, era mult mai bine la bătrînul și cam prea uitatul G. Coșbuc. După cum ușor se poate observa **„fracția minimă"** din **„fărîma mai mare"** de real, am spune noi, este prea nesemnificativă și banală. **„Mirosul de crom al realității",** evocat de poetă, revine astfel mereu cantonat în aspectele marginale ale existenței, iar despre **„viziunea cosmică"** nu găsim decît referințe de atlas geografic și cultural.

Dacă autoarea **Achenelor zburătoare** și-ar fi propus să realizeze o poezie a plictisului, a existenței anodine, a omului redus la ipostaza de clovn, obiecțiile noastre ar fi fost de altă natură. Fiindcă din orice punct de vedere este „lumea" **„țesută"** în aceste versuri, ea nu capătă un relief specific. Doar Grete Tartler știe că / „Între geamuri e ușor să scrii despre realitate" / **(Copacul cuvintelor),** iar dezideratul său este pornit să se verticalizeze spre „explozia de șoaptă / / sau întoarcerea către sine" / **(Halley, 1976).**

La un moment dat, se pare însă că scriitoarea este preocupată de terapia vocabularului. Ea este convinsă că / **Numai cuvintele bolnave au nevoie de poet / (Poemul de urgență).** Dar nici această idee **(„numai cuvintele imperfecte au nevoie de mine")** nu devine o obsesie, fiindcă, venind dinspre limbaj, în mod mai evident, autoarea își modifică opțiunea : / „Cuvintele încă vii și flămînde / îl pîndesc pe poet / **(Sahel).** Generozitatea scriitoarei în raport cu **terapia lexicală** nu este rea, oricare ar fi opțiunea sa definitivă.

Dar în **Achenele zburătoare** nu există nici **poeme de urgență** și nici **cuvinte de urgență,** care să pună în lumină intervenția benefică a poetei. Grete Tartler are o scriitură elegantă, lucrată minuțios, firească, dar nu excepțională pentru acest gen de poezie. Și cum autoarea nu țintește spre **o poezie de cuvinte,** spre un mic **glob lexical redundant,** ci spre **transcenderea** cuvintelor de un sens, precaritatea acestei **literaturi devitalizate** nu este un „semn bun" pentru itinerarul creației acestei poete al cărui talent nu-l contestăm.

Grete Tartler nu s-a retras într-un **turn de fildeș,** ci în unul mărunt și șubred, de unde se iluzionează / „că s-au rezolvat durerile lumii" /. Sperăm ca **Achenele zburătoare** să nu se aglomereze în mod excesiv peste opera sa. Ele dau și tulburări de perspectivă asupra lumii.

Almanahuri

La sfîrșit de an, almanahurile au devenit aproape un ritual. Odată trecută „furia" estivalelor se instalează plăcuta așteptare a celor „tradiționale", de iarnă — lecturi reconfortante odihnind prin varietatea subiectelor, prin oferta multiplă și, cînd e cazul, prin calitatea materialelor.

● Editat de **Revista de pedagogie, Almanahul părinților** conține, în cea mai mare parte, articole de popularizare a cunoștințelor de psihologie infantilă și de pedagogie : „Bunul simț și buna cuviință să învață", „În ce măsură ne cunoaștem copiii ? — Vă propunem un ghid pentru profesiunea de părinte", „Asigurați-vă sinceritatea copiilor", „Formarea experienței de viață a copiilor", „Preadolescența — perioadă-cheie a formării și definirii personalității" etc. Din păcate, substanța lor nu se ridică mult peste nivelul „lectoratelor" cu părinții, vehiculînd adevăruri binecunoscute și rămînînd la generalități. Deși mai specioase, abordările prin prisma medicinei infantile ar fi fost poate mai interesante, îmbogățind bagajul cunoștințelor concrete ale părinților despre etapele și problemele dezvoltării copiilor lor. O suită de reportaje aduc în paginile almanahului cîteva modele de viață de familie, la care se adaugă o frumoasă tabletă semnată de gazetarul Neagu Udroiu, în calitatea sa de... tată. Cîteva subțirele pagini de proză **(Vulturul,** de Nicolae Sacalis și **Papucul și limonologia,** de Constantin Mateescu), sfaturi gospodărești și cosmetice, modă, fotografii ale copiilor noștri, matematică recreativă, anecdote etc... În general, ediția 1987 a **Almanahului părinților** nu este dintre cele mai reușite.

● Almanahul **Scînteia** 1987 se dovedește a fi, din nou, dintre cele mai consistente. Cititorul va găsi aici atît noutăți — unele dintre ele cu adevărat pasionante, — cît și cîteva din rubricile consecvente ale ziarului și, implicit, ale almanahului său anual. Semnalăm și de această dată extrem de utila „Cronologie selectivă extrasă din colecția **Scînteii"** intitulată „Istoria se scrie sub ochii noștri" — un sprijin efectiv în activitatea de pregătire ideologică a oamenilor muncii, precum și de informare sintetică a marelui public. Apoi, o triplă invitație : Muzeul ceramicii și sticlei din București, Muzeul lemnului din Cîmpulung și Muzeul sunetelor — în fapt, o secție a Muzeului de istorie a Moldovei. Ceea ce face din Almanahul **Scînteia** o lectură foarte prețuită este evidenta preocupare a realizatorilor de a răspunde punctelor fierbinți de pe harta de interes a cititorilor. Sîntem siguri deci că cele „16 consultații de larg interes, acordate de Avocatul casei la solicitările cititorilor" se vor citi cu folos, ca și, de pildă, amplul interviu cu prof. dr. Deng Liangyue pe teme de acupunctură. Tentante sînt, de asemenea paginile intitulate „Omul în era mării", ca și ancheta printre scriitori despre autenticitatea personajelor literare. Să mai adăugăm savuroasele extrase „Din caietul grefierului", tabletele rubricii **Fapt divers,** povestea Leului King crescut în... apartament etc. Pe scurt, citiți Almanahul **Scînteia !**

● În sfîrșit, o altă apariție de sezon, **Almanahul satelor,** va stîrni credem, un interes deosebit și justificat nu numai printre locuitorii de la sate ci printre toți iubitorii de reportaje pasionante, de anchete sociale, de relatări care se citesc cu sufletul la gură și de știri senzaționale de pe întreaga planetă. Sumarul acestui almanah, nu numai variat, dar și alcătuit cu mult discernămînt publicistic asigură o lectură plăcută și instructivă. Alegem cîteva din titlurile articolelor care ni s-au părut mai atractive : **Victime ale ignoranței și credulității, Din practica agricolă a vechilor popoare, Omul, fapta și legea, Obscurantiștii fără mască, Secta din Oregon — afaceri și crime, Cum a părăsit Napoleon Insula Sfînta Elena.** Almanahul mai cuprinde rubrici de curiozități, umor, enigmistică, interviuri cu vedete ale muzicii ușoare și populare precum și sport.

TANIA RADU ■

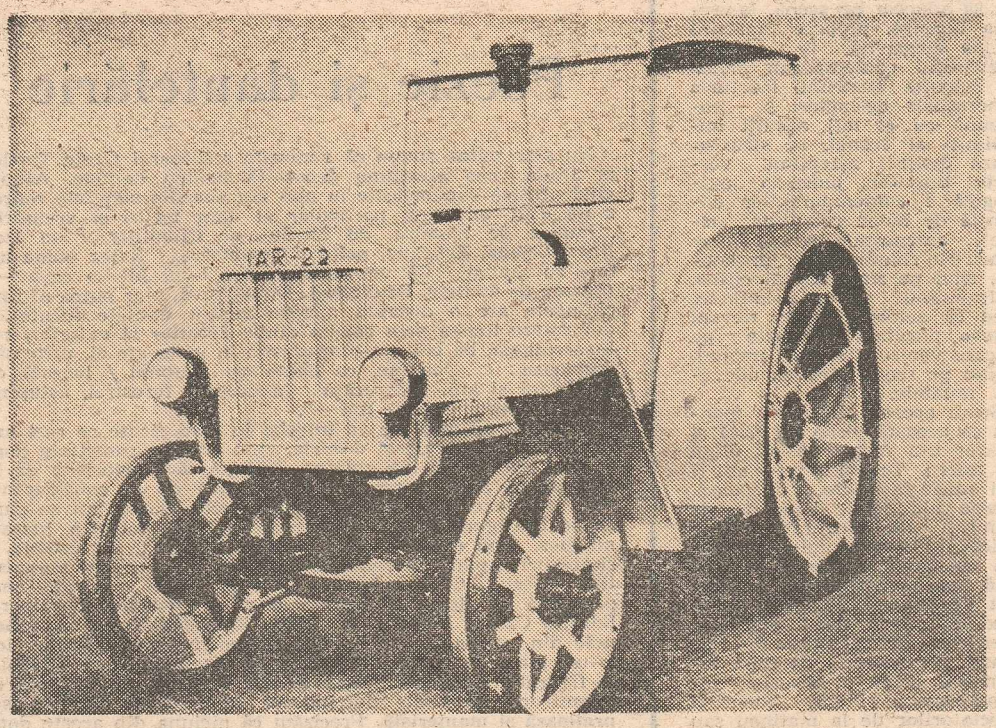

„I.A.R.-22" – tractorul anului '46, primul produs industrial al României libere

Tractorul românesc — 40 de ani

Cu 40 de ani în urmă, în decembrie 1946, pe porțile Întreprinderii „Tractorul" din Brașov — în epocă, Industria Aeronautică Română — ieșea primul tractor românesc — „I.A.R.-22".

Încă trăiesc, ne sînt contemporani — și, în destule cazuri, încă muncesc, muncesc chiar aici, în marea uzină de la poalele Tîmpei, legați cu întreaga lor ființă de această ilustră cetate-faur, cetate-simbol a energiilor naționale descătușate și afirmate prin opere de nevisat altădată — creatorii acelei prime mașini „made in Romania" — în noua și libera Românie — și, discutînd cu ei în aceste zile aniversare, încerci frisonul atingerii unor fapte care, dincolo de amintiri, au forța obiectivă a actelor încorporate definitiv în istorie. Însăși existența lor, a oamenilor mai în vîrstă ai uzinei, a suferit aceeași consecință, s-a incorporat în altceva, a devenit obiectivă, nu le mai aparține, aparține istoriei. Putem deci scrie despre ea, ne dau de înțeles interlocutorii, **sine ira et studio**, ca și cum pagina trăită de ei ar ține de un letopiseț anonim din alt veac, nu de niște zile sau clipe care le-au implicat nemijlocit și fierbinte suflarea. Este forța faptelor ce depășesc însul, atrăgînd în gravitația lor ceea ce ne-am deprins a numi, cam de vreo patru decenii încoace, **masele muncitoare** ale acestei țări, cu capacitatea lor demiurgică, trezită și dusă la suverană expresie de cea mai tînără forță politică a românilor, dar cea mai capabilă, prin tinerețea și dinanismul ei, să-și asume istoria pentru sine și s-o transforme pentru popor : Partidul Comunist Român.

Un roman și semnificațiile lui

Vocațiile unei mari citadele a muncii se hrănesc din istoria ce le-a legitimat și, în acest sens, ele sporesc în timp asemenea cercurilor de arbore care marchează vîrstele vegetale. Fiecare an înseamnă, aici, o epocă. Fiecare an sau epocă adaugă unei astfel de citadele o strălucire nouă, o glorie nouă, imprimînd vieții oamenilor ei o pecete distinctă : idealuri noi, năzuințe noi, viziuni noi... Personalitatea însă a cetății, structura ei intimă, sufletul ei rămîn aceleași, de aceeași temperatură și de aceeași vîrstă cu începuturile, cu aceleași adînci înțelesuri și sensuri.

Vocația majoră a uzinei de la Brașov, afirmată încă de acum patru decenii, este aceea de a investi în toate gesturile pasiunea creației închinate țării, evoluînd odată cu țara, dinamizînd — prin aportul ei — evoluția țării, slujindu-i adesea ca emblemă și ca simbol.

Atunci, în iarna lui 1946, uzina, decimată de război (70 la sută din ateliere și hale fuseseră distruse de bombe !), încă agoniza sub ruine. Muncitorii ei, în frunte cu comuniștii, participaseră la lupta subterană de sabotare a mașinii de război fasciste, iar după încheierea luptei porniseră, din proprie inițiativă, la bătălia pentru reconstrucția halelor și începerea producției destinate păcii. O inițiativă care, în epocă, a uimit, epoca neoferindu-i, cel puțin aparent, nici o șansă. Ne aflăm într-o Românie „eminamente agricolă", secătuită de un război pustiitor, într-o Românie care, potrivit credinței Agenției Reuter, „se îndreaptă spre o completă ruină economică", sau, în cel mai bun caz, după cum scria revista americană „The 19 Century and After", „se află în fața necunoscutului". „Sarcinile economice și financiare sînt înspăimîntătoare—releva la rîndu-i influentul ziar «Le Monde» — iar falimentul este sigur", și, cel puțin pentru observatorul din afară al lucrurilor, astfel de profeții aveau o certă acoperire în fapte. Ne aflăm într-o Românie cu drumuri de fier distruse, cu cuptoare metalurgice înghețate, cu uriașe greutăți materiale. Ca să descleștezi grinzi de fier din moloz cu mîinile goale, ca să fabrici cu ciocanul, în vetre primitive, primele unelte de lucru, ca să mînuiești lopata și cazmaua sub viscol, împărțind la cîteva guri o singură bucată de pîine, nu era, desigur, o premisă de „salt". Erau justificabile, poate, din acest unghi, pentru ziaristul de peste ocean, unde nu căzuse în timpul războiului nici o bombă, negrele pronosticuri pe care ni le servea cu privire la reconstrucția acestei uzine, ca și a altora. Cînd același a aflat că muncitorii flămînzi și dezbrăcați de la Brașov intenționează să fabrice, în incinta de moloz, tractoare — primele tractoare concepute în România — reacția a fost un hohot de rîs. Prin cablogramă, hohotul de rîs a ajuns în presa de peste țări și mări, de unde s-a întors în România, negru pe alb : „Sînt gata să mă arunc sub roțile primului tractor românesc". Vă amintiți... Am secondat acest hohot, pe diverse tonuri și voci, vechii politicieni români, răspunzători în fond de starea de dependență și de ruină a țării, dar care încă mai ocupau traseul dintre palatul regal și cafenea. La „Capșa" se serviseră, ziceau ei, cea mai bună glumă a sezonului, după război. N-a trecut însă mult, a trecut chiar prea puțin între două glume, și respectivii domni au rămas consternați la dejun, cu bucățica de fazan în gît. Părea incredibil, imposibil, absurd : pe poarta uzinelor recăldite din Brașov ieșiseră, anunțau ziarele, cele dintîi tractoare românești ! Părea o glumă tristă, de prost gust. Uzina din Brașov, „prematur naționalizată", își dovedise, în răstimpul dintre două dineuri plătite exorbitant, capacitatea tehnică, deși foștii directori și consilieri străini deveniseră șomeri. Probă a acestei capacități — primul tractor românesc ! Era timpul ca gluma să fie luată în serios. Cei care refuzaseră, cu suveran dispreț, atîtea patente românești, atîtea proiecte de invenții, atîtea revoluționare descoperiri în știință și tehnică, purtînd semnăturile savanților, inginerilor, tehnicienilor români — cei care le trimiseseră la coș sau le înciuiaseră în arhive — se opreau, cu lentilele căzute pe nas, în fața acestui titlu alarmant : **primul tractor românesc, făcut de comuniști !** Blajina mașină nu era un tanc — „I.A.R.-22" era realmente o modestă mașină agricolă ! — iar capacitatea ei nu producea, pe atunci, explozii în tehnică. Dar această mașină forța o breșă, deschidea, din proiectul ei, dimensiunea unor posibilități, iar aceste posibilități de afirmare alarmau și intern și extern.

Poate că n-ar fi trebuit să întîrziem asupra acestor file de început — răscolind colecții de ziare și amintiri pe care, poate, unii le-ar dori uitate — mai ales azi, cînd România a ieșit pe piața mondială cu nu mai puțin de 40 de tipuri de tractoare, în 250 de variante, cu puteri cuprinse între 22 și 360 C.P. Peste 1 milion de tractoare produse în patru decenii, o uzină printre cele mai importante din Europa, înzestrată cu o tehnică la zi, situîndu-ne în rîndul primelor patru țări ale lumii exportatoare de asemenea mașini — măsoară, fie și numai în acest domeniu, un salt cu puține rivalități pe planetă. Unic, dacă avem în vedere de la ce s-a pornit, potențialele absolute angajate de România și de celelalte trei „mari puteri" mondiale ale tractorului, și dacă avem în vedere ! — timpul în care, comparativ cu partenerii de competiție, am ajuns la ceea ce am ajuns. (Nu demult, aducea mărturie despre acest salt, între mulți alții de pe toate meridianele, un vizitator care revedea uzina de la Brașov — marea și ultramoderna uzină de azi — după exact patru decenii. „Formidabil !" — a exclamat acest oaspete, venit dintr-o țară în care se profesează pudoarea față de exclamări. „Formidabil ! Știu cum arăta locul, în picioare nu era decît turnul de răcire... Am făcut parte dintr-o escadrilă de bombardiere al cărei obiectiv de atins era I.A.R.-ul !"... Astfel de mărturii, cum spuneam, sînt multe, ele putînd alcătui tomuri întregi, purtînd șiruri de semnături din toată lumea, o întreagă bibliotecă străină conținînd declarații, articole de ziar și de revistă, monografii, paralele statistice, eseuri, comunicări, studii de cercetare comparată, o vastă sală de lectură pe frontispiciul căreia se află tractorul conceput de români, în evoluția lui prin ani. Arhivele uzinei din Brașov sînt pline de elogioase aprecieri străine asupra produsului făurit aici — ca și asupra incintei tehnice de excepție din care emană acest produs — și, alegînd dintre ele doar pe cea de mai sus, am făcut-o pentru caracterul ei apăsat simbolic, ce leagă două capete ale timpului sub incidența unei unice exclamații.

Nu vom mai întîrzia, așadar, asupra paginilor de început, vom nota numai — e legitim să notăm, spre a putea contempla edificiul acestei zile într-o cît mai deplină conștiință a semnificațiilor — că romanul tractorului s-a repetat, în ultimele decenii, în toate centrele economice ale țării. Și că acest roman și-a avut, chiar și în timpuri apropiate, prorocii sumbri, care-l priveau prin ochelari fumurii, acei pedagogi de ocazie, experți ai dădăcelilor în înfrîngere și prizonierat, care argumentau că „nu se poate", că proiectele devenirii noastre industriale sînt fanteziste, întemeiate pe cifre utopice, că România „trebuie să-și urmeze cursul tradițional", făurindu-și nu instrumente moderne ale înaintării, ci rămînînd pe vecie la săpăliga scitică. „Cifrele fanteziste" se întemeiau însă pe fantezii realiste. Ele fuseseră confruntate cu viața, cu posibilitățile noastre, cu însuflețirea și cu puterile creatoare ale oamenilor acestui pămînt, care, după exemplul și sub conducerea comuniștilor, învățaseră să viseze — la destinele lor, ale patriei — cu certitudinea calmă și sobră a muncitorului eliberat de exploatare, stăpîn pe ziua lui de azi și de mîine.

Pretutindeni în țară, pretutindeni în lume

Brașovul înseamnă, a însemnat din veac, o inimă a geografiei și a istoriei noastre, o veritabilă așezare de scaun a devenirii românilor, un nucleu de viață ce definește o permanență a muncii și a creației, un punct incandescent de referință pentru o țară întreagă, pentru un întreg popor. Căutînd locul în care să înfigi compasul, pentru a da un ferm și rotund ocol pămînturilor românești, descoperi Brașovul. Căutînd cetatea care, ca un credincios cronicar, ține o harnică socoteală, prin arhivele ei, mai temeinic decît zidurile prea ades risipite, tuturor cetăților românești — Cîmpulungul și Baia, Siretul și Curtea de Argeș, Tîrgoviștea și Suceava, Bucureștii și Iașii — întrecîndu-le în durată pe toate, teafără ca și munții ce o încununează — descoperi Brașovul. Cei mai vechi meșteri fauri ai pămîntului românesc, cei care ciocănesc nicovalele de multe veacuri, dăruindu-ne metalul armelor, metalul podoabelor, adesea metalul spiritului, aici s-au aflat. Stema de breaslă a aurarilor brașoveni e, poate, prin simbolul ei, cea mai norocoasă, mai expresivă, dintre stemele orașelor noastre. E o stemă tăiată în formă de frunză sau de inimă — și una, și cealaltă, elemente hotărîtoare în procesul vital. O frunză din codrii Carpaților sau o inimă de faur. În această inimă sau frunză de metal, pe una din fețe, e săpat în relief profilul meșterului care forează pe nicovală prețiosul metal. Acest homo faber — emblemă a Brașovului — ne dăruiește azi, prin marile uzine de la poalele Tîmpei, rulmenți și mașini-unelte, tractoare și autocamioane, sute de bunuri industriale care au dus faima **brașoveniilor** moderne în toată țara și în zeci de țări ale lumii.

Tractorul își are, în acest larg evantai de produse ale inteligenței și trudei Brașovului, locul lui, strălucirea lui. Nu numai ca prim simbol al noii epoci a țării, epoca marii creații socialiste, ci și prin cîmpul vast — vast cît țara — pe care-l adună sub roțile sau șenilele lui, deschizîndu-l spre toate zările.

Înfigînd compasul aici, la Brașov, în această străveche și pururi tînără inimă vie a muncii și vieții noastre, dînd ocol zărilor României, întîlnești într-adevăr, pretutindeni, în toate colțurile geografice, pe toate palierele noastre de muncă și existență, acest vital, acest neprețuit produs cu marca orașului de sub Tîmpa. Îl întîlnești pe ogoare, arînd, semănînd, întreținînd culturile, administrînd îngrășăminte, ajutînd la cules, la transportul recoltei, făcînd o mie și una de grele și prețioase munci, acele munci pe care se sprijină viața de azi a Cîmpiei Române. Fără el n-am fi putut făuri și desăvîrși marea operă a cooperativizării agriculturii, n-am fi putut culege, în anul acesta, cea mai bogată recoltă de cereale din istoria țării, n-am fi putut pune în rost uriașele noastre proiecte de irigații, de îmbunătățiri funciare, de reconstrucție a pămîntului sub semnul unei noi și tefere calități. Îl întîlnim, în același timp, pe șantierele de construcții, ca „tractor greu", ori în incinte industriale, excavînd sau nivelînd mari platforme, scoțînd lemn din păduri, lucrînd la forarea noilor cîmpuri petroliere, croind șosele, **mutînd din loc** munți, dealuri, ape. Îl întîlnim și sub ape, ca buldoscreper, ca tractor-batiscaf cu puține perechi în lume, făcînd toaleta fundurilor de rîuri, de fluvii, de lacuri și de canale, îl întîlnim și sub pămînt, în negrele orizonturi ale străfundurilor de mine, numai pe cer, zic constructorii lui, nu-l întîlnim. (Deși ei, oamenii vechiului „I.A.R.", au umblat și pe-acolo, și încă vajnic și temerar, făurind avioane care, într-o vreme cînd încă domnea destulă confuzie cu privire la locul nostru pe hartă, îl făceau pe un pionier al zborului mondial, faimosul Louis Blériot, să intre în Consiliul de administrație al Fabricii din Carpați, al cărei demers în cea mai nouă creație tehnică a veacului îl admirase de la primele-i începuturi. Va trebui scrisă cîndva, pe larg, și povestea „I.A.R."-ului, în care s-au afirmat, ca personaje-cheie, savanți și tehnicieni români de înaltă clasă, muncitori români de înaltă clasă, fă-

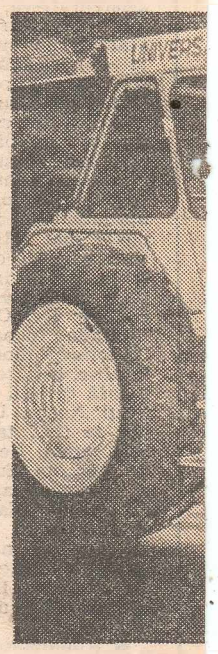

După patru decenii – un „Universal" care-și merită numele

cînd să scapere, sub cerul opac al vechii țări, acele țîșniri singulare, dar atît de robuste, de energie, ce prefațează dinamismul de azi al științei, tehnicii și economiei noastre). Întîlnim, da, tractorul cu însemn brașovean pretutindeni, într-o febrilă cucerire de spații noi, într-o perpetuă escaladare de trepte, urmînd curba mereu suitoare a graficelor sale de fabricație. Pe fiecare din liniile principale, două la număr, ale secției de montaj general a cetății faur iese, la fiecare cinci minute, un ultramodern tractor, cu folosințe multiple, plecînd spre țară și plecînd spre lume.

Căci, rotind mai departe compasul de care vorbeam, lărgindu-i unghiul, desenăm cu el nu numai conturul țării ci și, pe vaste zări, cel al lumii, înglobînd cele peste 90 de țări din Europa, Africa, Asia, cele două Americi și Australia, în care același tractor ne reprezintă ca vrednic ambasador al tehnicii și capacității noastre tehnice. Îl găsim în Ghana și India, în Iran și Noua Zeelandă, în Singapore și Coasta de Fildeș, în Grecia și Nigeria, în China și Spania, în Portugalia și Peru, în Mexic și Mozambic, în Congo și Yemen, în Filipine și Argentina, în țări care, aflate în curs ori în stadii incipiente de dezvoltare, își leagă de el (n-o spunem noi, o spun cei de acolo !) nădejdi economice tot mai din plin răsplătite. Îl găsim și în țări dezvoltate, chiar și în superputeri ale industriei, îl găsim în S.U.A. și U.R.S.S., în Japonia și Elveția, în Franța și R.F.G., în Belgia și Suedia, în Austria și Italia, în Cehoslovacia și Olanda, unde (iarăși n-o spunem noi !) e socotit printre cele mai redutabile din cîte se fabrică azi pe glob. I-au testat și i-au atestat calitățile foruri tehnice și științifice dintre cele mai exigente (C.N.E.E.M.A. din Franța, institutele Flensburg și Kraftfahrt-Bundesamt din R.F.G., Institutul Lincoln din Nebraska — S.U.A., Institutul de mecanizare agricolă din Atena, Universitatea din Ankara, Budni — India, Centro prove autoveical di Milano, University of Saskatchenwan din Canada), l-au încoronat numeroase distincții („Trofeul calității", decernat la Madrid, „Trofeul internațional al Africii", medaliile de aur ale tîrgurilor de la Zagreb, Leipzig, Agra etc.), îl solicită, mereu și mereu, alte și alte colțuri ale planetei, în care faima l-a precedat viguros. Peste 70 la sută din producția uzinei brașovene e menită exportului, anul de culme al cincinalului urmînd să ridice această cifră cu încă 10 procente.

Există, în evoluția marii uzine, un moment de răscruce, un moment care, ca peste tot în munca și viața noastră, echivalează, ca greutate și consecințe, cu un nou început, dînd replică peste ani revoluționarelor zile din iarna lui '46, legitimînd cu adevărat noțiunea de „salt", de inedită etapă calitativă, de fapt de veritabilă reîntemeiere istorică. Este momentul anului 1965, anul Congresului al IX-lea al partidului, anul-focar de idee și faptă al celor mai prețioase file din cartea unei cetăți ce tocmai prin file de preț, prin nenumărate file de preț, s-a impus de decenii admirației unanime. Cifrele, din nou, sînt elocvente, dînd măsura, prin suprapunere, parcă nu a două etape, ci a două epoci. În 1965 se fabricau aici doar 4 tipuri de tractoare, în 15 variante, azi se fabrică 40, în peste 250 de variante. Numărul tractoarelor fabricate la Brașov a crescut, față de anul '65, de 4 ori, iar producția industrială generală a uzinei-matcă s-a înmulțit cu 8. Este etapa — sau epoca — în care, din inițiativa și sub strînsa și pasionata veghe a secretarului general al partidului, tractorul românesc, făurit în regim intensiv, poartă el însuși această pecete, devine, mai mult ca oricînd, un produs intensiv, cu virtuți intensive, cu performanțe tehnico-economice stînd sub semnul acut al intensității. Exportul se înmulțește cu 10, cu 12, cu 15, comenzile cresc, faima Brașovului crește. Sînt anii vastei cariere internaționale a lui U-650 (printre puținele tractoare din lume, la data apariției lor, cu motor cu injecție directă), a tractoarelor de mari puteri (150, 180, 360 C.P.) pe șenile și roți, a celor echipate cu motoare de 6 cilindri, cu 12 viteze de mers înainte și 3 de mers înapoi (realizate aici în premieră mondială), a marilor U și UE-850, U și UE-1010, E-850 DT și E-1010 DT, a mașinilor cu instalații de încălzire și de condiționare a aerului, cu posturi de conducere integrate, cu cabine silențioase, ergonomice, cu fiabilități ridicate, cu greutăți specifice de metal pe cal-putere și cu consumuri de combustibil tot mai reduse. Deși fără să se blazeze, ochiul nostru, prea obișnuit în acești ani cu prefacerile de anvergură, cu măsurile mari, cu cifrele mari, scapă adesea nuanțele, acele nuanțe care, într-un registru savant, dau tonus aparte unui tablou, sporindu-i vibrația, întregindu-i complexitatea. Să scoatem așadar în meritat relief, din tabloul de azi al creației brașovene, și ceea ce am numit, nu știm cît de propriu, „nuanțe". Să așezăm deci, lîngă tractorul-colos, și tractorul bijuterie, pe cel de 22 C.P. de exemplu, unealtă sprintenă, utilizabilă pe spații restrînse (grădini de legume, gospodării anexe, mici ferme), de o modernitate și o eficiență ce se propun unui interes dintre cele mai largi.

Constructorii brașoveni de tractoare se exersează, la ceasul de față, pe o întinsă claviatură, ce zilnic, la întîlnirea cu noutatea extremă a științei și tehnicii, își anexează alte și alte clape, trezind ecouri într-un spațiu de rezonanță continentală și planetară. Și nu doar constructorii brașoveni, căci, iată, pe harta acestor dinamici ani s-au ivit, ca tot atîtea redutabile centre de fabricație a prețioasei mașini agricole, Craiova și Miercurea Ciuc, Oradea și Codlea, centre tinere, cu debutul în anii '75 (Miercurea Ciuc, Craiova, Codlea) sau '77 (Oradea), dar care, de pe acum, sînt niște „firme", niște solide și căutate firme, inclusiv pe piața externă. Întreprinderea din Miercurea Ciuc își pune marca pe vreo 17 tipuri de tractoare, între care SM-850 (primul tractor românesc pe șenile condus cu ajutorul volanului), exportă în 23 de țări, a cucerit medalia de aur a tîrgului de la Leipzig. Cei din Oradea fabrică, deocamdată, un singur tip, cei din Codlea 7, cei din Craiova 6 (printre care uriașele A-1 800 și foarte modernele TIH-445, cu care au cucerit sufragiile și medaliile de aur ale tîrgurilor din Leipzig, Zagreb și Brno).

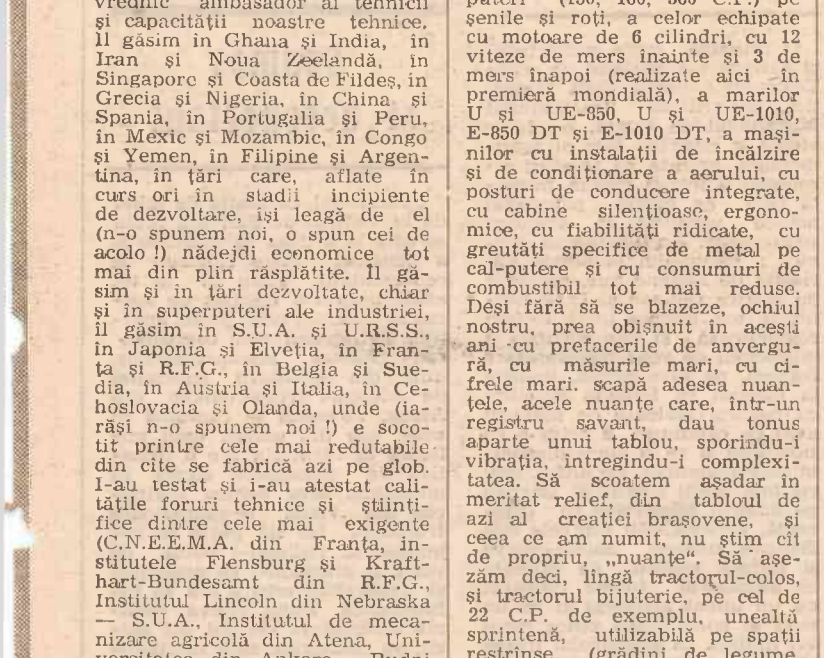

În marș triumfal spre țară, în marș triumfal spre lume

Unghiul compasului nostru a devenit deci mai larg, incandescentu-i vîrf se mută, rămînînd de fapt într-un singur loc: în palma sau în inima faurului, a autorului acestor produse — mîndrii ale industriei epocii noastre.

Zeci de mii de meșteri mari

Revenim deci la ei, la meșterii faurii, și, în primul rînd, la meșterii brașoveni, la zecile de mii de meșteri, de mari, de inegalabili meșteri ai uzinei-cetăți de la poala Carpaților, care sărbătoresc în aceste zile patru decenii de tractor românesc.

Acea veche încercare a miinilor lor, care i-a consacrat ca primi meșteri faurari ai României libere, acel „I.A.R.-22" al eroicei ierni a lui '46, este acum o piesă de muzeu. O piesă totuși vie, vie la modul propriu, vie în sine; și nu doar prin imaginea de clocotitoare viață pe care, extrasă din amintire, o proiectăm astăzi asupra ei.

Tractorul „I.A.R.-22", pe care-l vedem în expoziția de produse a marii uzine, adiacentă anilor, încă merge ! Dacă-i faci contactele și-i apeși manetele, merge, gata să zboare de pe soclu, să se avînte în largul cîmpiilor, ca și cum timpul acestor decenii, cu gigantica-i greutate, nu l-ar fi apăsat nici o clipă. Blocul motor al acestui tractor s-a turnat într-o groapă, săpată în pămîntul amestecat cu moloz și cu schije de bombe, șasiul și aripile i s-au potrivit din ciocan, montajul i s-a făcut într-o hală cu trei pereți, atît rămăseseră din ea după raidurile bombardierelor, trei pereți, al patrulea dînd de-a dreptul în cer. S-a făurit acest tractor într-o vreme în care nu existau nici linii automate de prelucrare, nici mașini cu comandă numerică, nici controale cu raze, cu feroflux ori cu metode acustice, nimic din ceea ce aliniază uzina de azi colosilor mondiali ai branșei. Dar s-a făurit acest prim tractor cu acea aprigă dragoste pentru țară, cu acel aprig, năvalnic dor al maibinelui pentru țară, proprii harnicei, înverșunatei, întrepidei, răbdătoarei, eroicei, miraculoasei noastre muncitorimi, încolonată sub steagul partidului comunist.

Încă trăiesc, ne sînt contemporani, autorii „I.A.R."-ului. Nu-i putem numi aici pe toți, sînt prea mulți, istoria adevărată e anonimă. Ei, de fapt, nici nu au astfel de vanități, nu vor să fie mortificați în marmură, sînt prea vii pentru asta. Ei încă muncesc, ei se confundă, prin munca lor, cu toți cei din jur, cu miile de noi muncitori ce-au populat în anii din urmă halele. Îi recunoști însă din prima clipă, ca pe unii ce au rămas marcați, pentru toată viața, de acea iarnă vitează a începuturilor, primind pe suflet și pe piele un semn distinct, un tatuaj de un fel aparte, o urmă de văpaie care le dogorăște și astăzi privirea, ceva ce s-ar putea numi **iradierea istoriei.**

E greu de numit și fruntașii întrecerii, căci și ei sînt prea mulți, e greu de numit dăruirea și competența cînd totul se sprijină pe dăruire și competență. Un tînăr specialist, Popa Ioan Eugen, vicepreședintele Comisiei inginerilor și tehnicienilor, ne-a arătat o listă cuprinzîndu-i pe inventatorii și inovatorii care, prin creații de anvergură, i-au adus uzinei — fiecare din ei ! — peste 1 milion de lei economii. Lista include nu mai puțin de 49 de nume. Sînt aici și veterani ai tractorului, ca ing. Liviu Maior, ca maistrul Boyte Emeric sau ca tehnicianul-proiectant de tehnologii Vasile Vătășescu (în epoca „I.A.R."-ului, simpli muncitori), și tineri care, în ciuda stagiilor de producție măsurate în ani și sezoane, și-au și construit spectaculoase biografii, în pas cu explozivele prefaceri contemporane ale uzinei. Inginerul-inventator Stelian Bontescu a venit aici în 1975, de pe băncile facultății. Era încă stagiar cînd, solicitat de Universitatea Brașovului, preda lecții viitorilor specialiști, abia își isprăvise stagiatura cînd s-a prezentat la examenul de doctorantură, cucerit cu brio, după care a cucerit, la fel de impetuos, drasticele examene ale muncii zilnice, afirmîndu-se prin apetența noului și prin știința transpunerii lui în viață, iar de cîteva săptămîni e directorul tehnic al întreprinderii. Marea familie muncitorească a uzinei promovează tot mai intens, la ceasul de față, forța tînără și inteligența tînără, care leagă bătrîna cetate de viitor. Școala profesională, cele două licee patronate de întreprindere, Facultatea brașoveană de automobile și tractoare, catedrele universitare ce funcționează chiar pe platforma „Tractorului" sînt tot atîtea sedii de concepție și prospecție ale viitorului, pregătindu-i acestuia făuritori pe măsură. Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru tractoare, de pe aceeași platformă, alături de secțiile de creație ale întreprinderii, autoare de agregate, de tehnici și de tehnologii de vîrf, furnizează, noul în transporturi masive, livrîndu-l și altor uzine, din Brașov și din țară. „Tractorul" trimite deci României, pe lîngă moderne mașini agricole, și inteligență, inteligență de înaltă calificare, un produs prețios, un produs neprețuit, un produs cu tîșnire arteziană aici, faimos încă din vremea „I.A.R."-ului.

Constructorii brașoveni au încă multe de făcut, o știu bine ei înșiși, și procedează în consecință. Nivelul tehnic al tractorului poate încă spori — e necesar să sporească, o cere țara și o cer exigențele pieții externe — iar diversificarea continuă a producției, accentuarea modernizării, a calității și a eficienței ei se înscriu ca tot atîtea presante comandamente ale zilei de azi, în dinamica ei curgere către mîine.

„Tractorul" — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **ca și celelalte produse ale industriei românești în general, să reprezinte cu cinste poporul român, munca clasei noastre muncitoare, stăpînă pe destinele sale, care făurește societatea socialistă în deplină libertate, în mod conștient, edificînd cea mai nobilă și mai umană societate din lume".**

Fapta de mîine, trăgîndu-și seva din cea de azi, se vestește — ca răspuns la acest înalt și ardent îndemn — mai glorioasă ca niciodată.

Drept pentru care în ochii noștri, ai cronicarilor ei, istoria marii uzine de la Brașov se află încă la început.

ILIE PURCARIU
Fotografii de PAUL AGARICI

Spectacole cu priză la public

A cînta împreună

Cu piesa dramaturgului sovietic Eduard Radzinski, **O femeie drăguță cu o floare și ferestre spre nord** (1983), tradusă în românește de Denisa Fejes, scena românească dobîndește un titlu care va face, probabil, carieră. Comedie — prin replici și situații, comedie în felul dulce-amar mostenit de-a lungul filierei Cehov-Vampilov, dramă în subtext, scormonind la modul profund slav eternele puncte vulnerabile — dragostea, soarta, singurătatea, hărțuiala dintre adevăr și iluzie, dintre real și ideal —, satiră, prin fișa socio-biografică a personajelor, dar și, în cele din urmă ..fără", cum a socotit-o autorul însuși, prin jocul relativizant al autoreferențialității (tema teatrului în teatru, prezența autorului în text etc), **O femeie drăguță cu o floare și ferestre spre nord** este și un excepțional pretext pentru montarea lui Dragoș Galgoțiu pe scena Teatrului Mic.

De la preliminariile exegetice pe marginea textului (vizibile nu doar într-un foarte serios „argument" tipărit în programul de sală, ci și direct în spectacol) și pînă la detaliile mișcării scenice, regia lui Dragoș Galgoțiu este rezultatul unei fericite conjuncții între intențiile montării și text. Unul din procedeele favorite ale regizorului — folosirea scenei ca spațiu complex, figurînd la modul aproape semiotic etaje diferite ale semnificațiilor dramaturgice — funcționează aici încă mai subtil decît în acel **Marivaux (Jocul dragostei și-al întîmplării)** jucat în urmă cu cîțiva ani pe scena Teatrului din Ploiești sau decît excelentul **Conu Leonida...** Un perete cu fereastră cetoașă, un pat, o muscată și un telefon — camera de subchiriașă a Aelitei, femeie ..drăguță" și cuminte, încă tînără, dar nu foarte. Așadar, un spațiu în principiu închis, dar deschis scenic tuturor întruchipărilor încălțate și descălțate ale destinului ei de femeie singură. Un panou cu paturi suprapuse — adică o cușetă de tren, la parterul căreia începe o poveste tragi-comico-ridicolă de dragoste între Aelita Ivanovna și Andrei Andreevici (alias Vasea Skameikin). El nu e ceea ce pare (general și savant), ea pare ceea ce nu e (o cunoscută actriță, căreia îi seamănă leit). Mistificările și automistificările urcă și coboară scara cușetei, cînd triste, cînd jalnice, cînd sublime, cînd ticăloase, într-un joc pe muche de cuțit, uneori absolut electrizant în interpretarea Valeriei Seciu (Aelita) și a lui Dan Condurache (Skameikin). În alte combinații, aceleași elemente de decor (scenograf, Mihai Mădescu) devin o cameră la poliție, o sală de restaurant, cabina unei actrițe etc. Mișcarea în scenă, figurînd uneori chiar elemente aproape cinematografice (cum e, de pildă, străbaterea unui vagon către vagonul restaurant al trenului) e întotdeauna soluționată ingenios, în respectul convenției, dar fără efecte vetuste de trompe l'oeil. Derizorie fără să cadă în sordid, ambianța gîndită de D. Galgoțiu și M. Mădescu localizează punctul de convergență al trăirilor nesincrone ale personajelor : viața așa cum e, cu bătăliile pentru prostu și economii pentru un Rubin color cu telecomandă, cu femei în rolul lui Mos Gerilă, cu cisme de cauciuc și vise de savant licențiat la Cambridge, cu copilăria petrecută la orfelinat și mușcate plimbate în parc, la aer.

Trei oameni — o femeie și doi bărbați — își pasează reciproc fracul victoriei, pentru a rămîne în pijamaua nu tocmai curată a înfrîngerii. Trei oameni — Aelita, Skameikin și Fedea — își vînd singurătatea pentru panaceul universal (chiar și în copie grosolană) — dragostea. Trei roluri magistrale la Teatrul Mic, dozate milimetric, tastînd cu virtuozitate o vastă claviatură de sentimente. Valeria Seciu reușește un personaj de o mare frumusețe, amestec de candoare și automistificare conștientă, pe care îl rupe brusc, printr-o cezură riscantă atît din punct de vedere dramaturgic, cît și actoricesc : perspectiva dublului rol, a teatrului în teatru, revelată în partea a doua a piesei. Performanța (a actriței, dar la fel de evident a regiei) constă tocmai în reînnodarea perfectă a iluziei scenice, păstrînd achiziția ambivalenței pînă în final.

Partitura lui Dan Condurache, pare încă mai dificilă. Cuceritor de profesie, duplicitarul ..Andrei Andreevici" conține în sine sinceritatea schizoidă și complexată a lui Skameikin, care, la rîndul ei ..secretă" personalitatea handicapată a unui alt Skameikin, escroc „congenial" (cum singur își spune) și care de n-ar fi grotesc, ar fi de-a dreptul scelerat. Așadar, un personaj în trepte, pe care Dan Condurache le parcurge agil, ..Ostap Bender și Stavroghin" — stabilește Dragoș Galgoțiu formula combinației lui D. Condurache. Mișkin, am adăuga, un Mișkin pe dos, care vinde exact ceea ce prințul lui Dostoievski cumpărase — dragostea — și încă din același jalnic motiv al neputinței.

Mitică Popescu (Fedea) împrumută și de această dată personajului propria-i personalitate. O grefă misterioasă și care reușește, ca întotdeauna. Onest, chiar făcînd joc dublu în genul filmelor cu ..a fost cîndva hoț". Fedea e un fost tîlhar crucificat de nesansă !

Într-un rol de planul doi (Apokin), Eugen Cristian Motriuc pune mult suflet, bun simț și adevăr. E suficient, uneori chiar și pentru mai mult decît un rol secundar. În alte roluri (duble și chiar triple), Liana Ceterchi, Vistrian Roman, Constantin Bărbulescu, Alexandru Bindea, Anca Sigartău sînt apariții de commedia dell arte, bine integrate, uneori savuroase. Episodic — Elena Pop și Marius Ionescu.

Pe un text minunat, regizorul Dragoș Galgoțiu a gîndit un spectacol rafinat, admirabil echilibrat, emanînd sensuri care se generează unul pe altul într-o fertilă emulație. Un spectacol sprijinit de simboluri (pe care le plasează discret în fundal, într-un dialog cu spectatorul avizat, fără a stînjeni cu nimic celălalt — sau celelalte ? — dialoguri ale piesei, cu spectatorii pur și simplu) și care se împlinește circular. Începutul, sub dușul rece al trezirii la realitate (părăială — Apokin ..îi dă papucii" Aelitei) trimite, prin răsturnare, la finalul — metaforă ca o însurubare voită, ca un efort de voință spre a reintra în iluzie, în legea măștilor, unde Mos Gerilă și actrița, bravul cosmonaut și functionara de la fabrica de spirt au în mod egal dreptul, liniștitor, omenesc, de... ..a fi la cor".

TANIA RADU ■

Cîntec familial

Duc drumurile toate către tine !
Nu știi nici n-o să știi cît te-am iubit.
Fără de tine-aș fi ca fără mine
Uitat de lume și părăginit.

Ai fost și ești iubirea mea supremă,
Definitiva mea iubire-mi ești,
tomnatică, brumată crizantemă
care veghezi în frig să mă-ncălzești.

Ești jertfa mea de zi și noapte, — versul
pe care-l scriu îmbătrînind cu el.
Tu miști cu ochii lumea, universul,
făcîndu-ți chiar luceafărul fidel.

Ar trebui cu aur să se scrie
în cinstea ta poemul mult visat,
cea mai nemărginită poezie.
Dar n-am nimic de aur.

Mi s-a dat

Numai condeiul, de grafit, subțire,
Cu care pe tăblița mea să scriu
Că tu-mi ești grava, unica iubire.
Fără de tine totul e pustiu.

AL. ANDRIȚOIU ■

Marii monocorzi

Dintr-un spectacol pe care l-am văzut recent (mai exact luni, 8 decembrie) la „Bulandra", la sala din **Grădina Icoanei** — un spectacol admirabil ca intenție, ca gest, ca realizare, am înțeles încă o dată că cele mai frumoase biruințe ale artei actorului, ca să limitez observația la perimetrul teatrului românesc, le-au desăvîrșit în fond marii monocorzi, artiști pe care ne e greu să-i desprindem de o anumită specie a genului dramatic. Așa s-a întîmplat și cu reprezentația recentă, care a fost însă, înainte de toate, un spectacol Florian Pittiș, un (iertați alintul lexical) pittișism fermecător, cu clipe de tandrețe și gravitate, cu suișuri retorice și coborîșuri ludice, cu strigăte și șoapte, cu încrîncenări și suavități, dar, îndeosebi, cu o **stare** a jocului actoricesc asumată spontan de asistență. La urma urmelor, Florian Pittiș n-a făcut decît să fie el însuși în acest recital-maraton intitulat **Cîntec despre mine** și pornit, firește, de la amplul poem omonim al lui Walt Whitman (regia spectacolului, selecția și adaptarea versurilor din traducerea mai veche a lui Mihnea Gheorghiu, alegerea diapozitivelor și a cîntecelor aparține lui Florian Pittiș). Ideea spectacolului s-a dovedit din start ingenioasă, textul lui Whitman fiind asociat, într-o subtilă interferență, cu fundalul vizual (proiecții de diapozitive, deplasate, pe cît a fost cu putință, în cîmpul semantic al expresiei lirice) și cu partitura sonoră (splendidă !). Ca în toate spectacolele lui Pittiș (gîndiți-vă doar la ciclul său numit **Poezia muzicii tinere**) și acesta a fost unul dominat de o extraordinară aviditate a dialogului. De altfel, Pittiș a lansat în teatrul nostru (sau, în orice caz, a fost cel mai consecvent în a conserva) un gen particular de spectacol, axat pe o irezistibilă poftă a comunicării cu un public aproape în exclusivitate tînăr sau foarte tînăr. Ca la toate spectacolele lui Pittiș tensiunea participării sălii a fost senzațională. Dascălul își vrăjește învățăcei, îi uimește și-i încîntă, îi seduce și le transmite, pe această filieră a degajării și a sincerității, un mesaj de un didacticism limpede — unul însă care „prinde" imediat și cucerește cu viteza intuiției.

Spectacolul de luni a fost unul din cele mai tulburătoare pe care le-am văzut în ultima vreme. El a fost dedicat (era al 85-lea de la premieră) memoriei celui care a însemnat una din inimile cele mai calde ale muzicii acestui final de mileniu — John Lennon. „Se împlinesc șase ani, spunea Pittiș în fraze gîtuite de emoție, de cînd un individ irresponsabil, a descărcat cinci gloanțe într-o parte din noi toți, în toți tinerii lumii, în cel mai de seamă exponent al spiritului tînăr din epoca noastră, în cel care a iubit pacea atît de mult (...) — John Lennon." Lennon a dat o șansă păcii și a făcut-o cu jertfa propriului trup. Aceasta e marea lui lecție. Îl priveam dintr-un colț al sălii pe Pittiș și mă gîndeam că acest recviem pentru John Lennon nu-și putea găsi un mediu mai profund de rostire decît în mijlocul unor tineri veniți să-l asculte vorbindu-le pe limba lor ; îl priveam și mă gîndeam că această galerie a marilor noștri monocorzi despre care am vorbit la început va primi, dacă nu cumva a și făcut-o, încă o conștiință — una a tinereții naturale a spiritului, una pentru care scena e un simplu reper, iar actorul există prin cei ce îl iubesc și cred în el.

RADU CĂLIN CRISTEA ■

Afaceri și sentimente

O întreagă lume misterioasă și nătîngă s-a revărsat pe scena Teatrului Giulești (Sala Majestic), cu prilejul spectacolului **Medalionul de argint**, o lume vioaie și pestriță, lașă și sentimentală, hrănită cu idealuri siropoase și intrigi dibace, minuită deci de gustul paradoxal pentru venalități și aventuri somnoroase. În adaptarea scenică a romanului **Misterele Parisului** de Eugène Sue, realizată de Marica Beligan și Dinu Cernescu, am regăsit toată forfota romanțioasă și imprevizibilă a mijlocului de veac nouăsprezece francez, pe care cartea, tipărită la început în foileton și citită cu pasiuni violente de publicul avid de cancanuri, a prins-o cu fidelitate și cu o mare disponibilitate inventivă. De altfel, deși cei mai mulți literați îl priveau pe autorul **Misterelor** cu deferență, personalități din cele mai distinse, precum Sainte-Beuve și Balzac, găseau de cuviință că prozatorul fusese înzestrat cu un talent adevărat și cu un simț al construcției epice rareori întîlnit. În spectacolul trupei giulestene, imaginea aceasta de umanitate suburbană, învăluită în ceața pungășiilor, s-a întîlnit de minune cu cealaltă față a realității, cu lumea galeșă și lacrimogenă a aristocrației lenese, înfășurate în voalurile transparente ale reverieI. Reflexele solare ale crinolinelor s-au încrucișat sugestiv și abil cu tonurile cenușii ale jiletcilor în care s-au vîrît derbedeii și cotcarii.

Dramatizarea lui Dinu Cernescu și a Maricăi Beligan (sprijinită de scenografia lui Mihai Mădescu și de ilustrația muzicală a lui Timuș Alexandrescu) a urmat, riguros și eficient, ideea regizorului (tot Dinu Cernescu), care ar putea fi ghicită în ambiția de a ține o cumpănă dreaptă între comicul șugubăț și trivial al personajelor împovărate de ambiții cupide și sentimentalismul dulce amar al doamnelor contese, dezamăgite în viață de domni cinici și naivi. După ce regizorul recompune, cu o coerență admirabilă, toată suita de șarlatanii și cancanuri țesute de notarul Ferrand, zis Barbă Roșie (Ion Pavlescu), de Cucuveaua Chioară (Dorina Lazăr) și de fratele ei Dourand, zis Dom' Profesor (Paul Ioachim), matrapazlîcuri al căror obiect este ostracizata și ingenua Fleur-de-Marie, zisă Sfrijita (Valeria Sitaru), după o cavalcadă de potlogării care-i dezbină definitiv pe contesa Sarah Mc. Gregor (Anca Neculce) și prințul Rodolphe, duce de Gerolsteim (Florin Zamfirescu) și care o aruncă într-o tristețe iremediabilă pe doamna D'Harville, zisă Doamna Georges (Liana Mărgineanu), sfîrșitul piesei, salvat de furia melodramatică pe care o prescrisese romanul, reușește să întrețină o ambiguitate superioară, alternînd sugestia deprimării cu iluminările discrete, degradarea morală cu blîndețea franciscană. În această suprimare inteligentă a patetismelor devoratoare, neverosimile pentru un spectator cu o psihologie sănătoasă, și în reducerea pitorescului și misterului la funcționalitatea lor strictă stă, în fapt, tot interesul pe care un asemenea roman, dosit multă vreme în raftul al doilea al bibliotecilor, îl mai poate provoca spectatorilor, curioși încă de reprezentații în care afacerile și sentimentele se amestecă în chipul cel mai lunecos.

Exacți, fideli regiei și spiritului cărții, naturali în comportamentul vetust pe care romanul lui Sue îl înfățișează, expresivi în jocul lor scenic și mai cu seamă capabili de a-și domina publicul în permanență, au fost actorii, cu toții admirabili, în ciuda rolurilor cam ingrate, din pricina clișeelor inevitabile pe care orice roman de mistere le presupune. Dacă cele, cîteva, stridențe ale Dorinei Lazăr și puținele momente contrafăcute ale Valeriei Sitaru și ale Lianei Mărgineanu ar fi fost evitate, am fi avut în **Medalionul de argint** o piesă impecabilă, o melodramă pentru toate vîrstele, un spectacol la care publicul, ca la orice piesă înduioșătoare, cu un ochi plînge, iar cu celălalt rîde.

RADU G. ȚEPOSU ■

Spumos și deconectant

Spectacolul cu **Hoața de inimi** de la Teatrul de Stat din Sibiu se află la a doua sa stagiune și a numărat peste cincizeci de reprezentații, semn că în tot acest timp s-a bucurat de succes la public. Textul piesei aparține scriitorului grec contemporan Kostas Assimacopoulos, unul din fondatorii Asociației de prietenie greco-române din Atena. Povestea se consumă în casa, una din casele, unui milionar al cărui fiu are o tentativă de sinucidere. Exact în momentul ales pentru săvîrșirea din viață, o spărgătoare frumoasă foc dă peste el și-i împiedică, redîndu-i pofta de viață și arătîndu-i ce groaznică și ireparabilă eroare era să înfăptuiască. După cîteva nostime încurcături, cei doi, ați ghicit, se căsătoresc spre mulțumirea celor din jur. Acesta ar fi subiectul, fără pretenții prea mari, fără ambiții de capodoperă. În sprijinul firului epic se află o bună știință a dialogului și a dozării umorului, o ironie fină, o complicitate cu publicul pe care autorul o propune încă de la început, împreună cu capacitatea de a schița personajele cu minimum de mijloace.

Realizatorii spectacolului nu și-au propus, nici ei, mai multe decît autorul, au dorit să realizeze o comedie bună, cu priză la public, fără, însă a face compromisuri cu prostul gust. Regizorul, actorul Avram Besoiu, a gîndit punerea în scenă simplu, fără sofisticări de prisos și, cum era de așteptat, simplitatea s-a dovedit eficientă. Lumea propusă de regizor este o lume „în carne și oase", o lume viabilă.

Trupa de actori care joacă **Hoața de inimi** a dovedit, de-a lungul întregului spectacol, fidelitate față de spiritul piesei și chiar o predispoziție ludică remarcabilă. Puțin cam convențional mi s-a părut, totuși, Alexis Cariadis, fiul milionarului, în interpretarea lui Valentin Martinov ; în schimb, Dana Taloș, partenera sa de joc, „hoața" Erasmia, creează un reușit personaj oximoronic, trăind, în ciuda îndeletnicirii, într-un univers etic pur, dezvăluind cu candoare un adevărat cult al dreptății. Excelent este și jocul lui Nae-Floca-Acileni care a intrat perfect în pielea lui Fanuris, asociatul Erasmiei, un hoț, culmea, simpatic și bonom, personaj de un mare efect comic. Wolfgang Ernst face în rolul lui Pandele o adevărată demonstrație a jocului, combinînd discreția cerută unui secretar particular cu un servilism ușor parodic și cu o îndrăzneală foarte fin nuanțată. Anișoara Popa Darie este corectă în rolul Lenei, soție de milionar afectată și suficientă, după cum tot corect interpretează rolul doctorului Marcos Divenis actorul Ion Ghișe. Foarte convingător, deși rolul este destul de restrîns, Ovidiu Stoichiță conturează un personaj setos de viață în rolul tatălui Erasmiei.

Scenografia, semnată de Harry Popescu, este elegantă, sugestivă și funcțională. Coloana sonoră a spectacolului cuprinde cîteva cîntece grecești selectate de Radu Basarab și subliniază cu discreție atmosfera. **Hoața de inimi** este un spectacol plăcut, spumos și deconectant care aduce pe scenă un fragment de viață în haine exotice.

IOAN T. MORAR ■

atelier literar

de Gh. Dumitrescu

S. Mureşan : Am reţinut „Desfrunzire", „Stigmatizatul", „Întoarcere" (Dar fiecare lucrare trebuie semnată !).

Anita Petre : Sînt semne de talent, dar lipseşte meşteşugul, tehnica, experienţa lecturii sistematice a poeziei româneşti (în primul rînd) de la începuturi şi pînă azi. (Numai aşa veţi ajunge să stăpîniţi cum trebuie mijloacele de expresie, arta literară, numai aşa veţi putea pune în valoare înzestrările de care dispuneţi).

G. Dorian : Felicitări, mulţumiri, urări de succes în creaţie şi studii !

I. Craiova : „Avram Iancu", „Popor", „Casa din livadă".

C. Daniel : O parte din texte sînt pe linia ultimelor, interesante, reuşite („Eu sînt", „Astăzi", „Ieşirea", „Zidul"). Celelalte, improvizaţii superficiale, par scrise de altă mînă (care nu se sfieşte nici de agramatisme, ca **simnt (? !)** ori **copii,** în loc de **copiii** etc.). Ciudată, dubioasă amestecătură !...

Sibyll: E şi foarte multă vorbărie (uneori livrească), discursivitate, retorism, tiradă etc., şi ecouri din lirica celui ales drept motto, dar nu lipseşte poezia, la diferite trepte şi înfăţişări (1, 8, 6, 22, 21, poate şi 19), care ar putea într-o bună zi să-şi găsească un făgaş mai ferm, mai personal, mai convingător. (Textele citate ar fi bine să ni le retrimiteţi dactilografiate şi semnate „ca lumea").

Alex. Petrea, M. Ciucure, C. Măgirescu, Cr. Hobian, M. Oprişca, M. Ştefania, St. Dedalus (ceva, în „Ziua zborului", „Luptă"), **I. L. Balo, Eugen-Martin, V. Ciocăzanu, Adrian L., D. Iinca, Gg. Brăileanu, M. Czybora, Nic. Costache, D. Lal, Ion Mariu, Magda P.-Z., I Burlan** (unele sînt furate !...), **Ligia Duţă, Profira Mitran, Tecru Marian, D.-E. Cojocar, Gb. Ciureanu, L. Bătrinu, Cr. Codrea, M. Cacerovschi, M. Cazan, I. Nanu, I. Sipoş, El. Grigorie, V. Simian, D. Susanu, F. Anaeva, L. Doroftei, C. Negru, Ad. Lars :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

PESCUITUL MIRACULOS

Cu cît mai adîncă mi-e căderea
în mîlul cald şi lipicios, cu atît
mai înalt şi mai greu urcuşul —
semn că întotdeauna un talger
sau năvod se va ridica deasupra,
ca lotusul ce se îndestulează cu lumină.
Adîncă mi-e căderea, greu urcuşul,
— cu, unde-mi sînt ? — şi palma mea
se strînge ca floarea de lotus în amurg,
ce-nchide broboanele de rouă scăpate
din marile năvoade dîn ceruri aruncate.

NICULAE ALEXANDRU VEST

AUTOPORTRET

doar amărui agerul hart
al cîte unei zile...
sînt un lungan adept
al poemului latent ;
în prezenţa orbilor mă bîlbîi ;
îmi place izul violet
de terebint ;
de la nod la deznodămînt
cîtă energie pestriţă ;
somn şi zăpadă se-ntoarce
sub tîmpla mea ;
pe asfalt merg ca pe o arătură ;
am publicat o poezie intitulată „mama"
am decupat-o din ziar şi am trimis-o
maicii mele
mult mi-a plăcut — îmi scrie — doar că
n-am înţeles cuvîntul „teluric"...

PAUL GON

O RAZĂ

Pe treptele nopţii
apele lunii
îmi sărutau fereastra
neadormită
deasupra mării
bisturiu de lumină
eram
o rază
călărind
un căluţ de mare
înrourat de iodul adîncurilor
visînd
să ajung
dincolo de ape
măcar o clipă
de tine
aproape...

ANA IOANA OPREA

Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, e semn că nu s-a împlinit

(Urmare din pag. 9)

nea. Eu voiam să fac mereu ceva original...

— Şi ?

— Şi am făcut ! Am făcut cu totul altceva : ceva ce-aveam eu în cap. Sincer vorbind, gîndul de a crea m-a însoţit toată viaţa. Şi vă mărturisesc că am aşteptat cu mare emoţie verdictul profesorului : îmi va accepta sau nu lucrarea ?

— Şi a acceptat-o ?

— M-a chemat şi mi-a spus că vrea să mi-o cumpere ! Am crezut că rîde de mine. Dar totul a fost deosebit de serios. M-a întrebat şi cîte ore am lucrat, pentru a o evalua !

— Şi chiar v-a plătit-o ?

— Nu-mi mai amintesc exact, dar cred că o mai bună plată decît reţinerea ca asistent nici nu putea exista !

— Sînt tentat să vă-ntreb dacă trăiţi cu sentimentul că lumea v-a uitat...

— Eu zic că la 82 de ani încă nu. Mă-ntîlnesc frecvent cu colegii cei mai apropiaţi : Nicolae Vintilă, Horia Colan, Attila Palfalvi, Victor Constantinescu, Gheorghe Matei, Eugen Bicsak, Zeno Spârchez, Liviu Botha, Ludovic Szabo, Emilia Moldovan şi alţii. Şi mă-ntîlnesc, sau îmi telefonează oameni cărora le-am vegheat şi eu drumul. Şi au fost foarte mulţi aceştia. Nu uitaţi că azi cînd discutăm au trecut prin Politehnica din Cluj cam 45 de generaţii !

— Iertaţi-mă, azi ce faceţi, la 82 de ani ?

— Tot ce-am făcut şi-nainte ! În primul rînd, doctoranzii : 26 au primit deja titlul de doctor sub conducerea mea, iar acum, alţi 20 din toată ţara, din Cluj, din Bucureşti, din Timişoara, Arad şi alte localităţi sînt în faza elaborării tezelor. Ce să vă mai spun ? Cînd sînt invitat, mai particip şi la şedinţele de senat. Şi scriu...

— Aţi publicat şi cărţi în ultimul timp ?

— Normal. Ultima, Materiale metalice în construcţia de maşini şi instalaţii, scrisă împreună cu Şerban Domşa, fiul meu, este concepută original ca structură şi aduce multe noutăţi în domeniu. Azi, tehnica e dominată de presiuni şi temperaturi înalte. Evident, materialele metalice clasice nu mai satisfac progresul. Domeniul care m-a preocupat o viaţă de om, Metalurgia pulberilor, are încă foarte multe de spus !

— E adevărat că fără Metalurgia pulberilor n-ar fi fost posibil nici chiar zborul în cosmos ?

— Evident ! La 1 539 de grade Celsius, fierul se topeşte. Or, la zborul în cosmos metalul trebuie să reziste la 3 000 de grade ! Altfel, ar arde ca o torţă.

— Aţi ctitorit la Cluj două şcoli recunoscute nu numai în România, ci şi în lume : Politehnica şi Şcoala românească de Metalurgia pulberilor. Întrebarea e deosebit de grea : azi, detaşat în timp, pe care o iubiţi mai mult ?

— Nu pot alege. Pe ambele. Ce să vă spun ? Oriunde în lume unde se ştie despre Politehnică, se ştie şi despre Şcoala de Metalurgia pulberilor şi invers ! M-am convins despre asta, de pildă, la Congresul de Metalurgia pulberilor de la New York din 1965, apoi în R.F.G., la Stuttgart, în 1968, la Bari, în Italia, în 1966, la Dresda, în 1969, la München, în 1970, din nou la New York, în 1970, la Toronto, 1973, la Kosice în 1974 şi-n cîte alte ocazii ! Şi să vă spun sincer, Şcoala aceasta de Metalurgia pulberilor, pentru care poate multă lume m-a judecat aspru, socotind că în dezvoltarea ei am abuzat de statutul de rector, a deschis drumuri altor şcoli tehnice clujene. Credeţi că poate fi cineva mai fericit decît mine atunci cînd aud vorbindu-se despre succesele mari ale facultăţii de Construcţii sau a celei de Electrotehnică ? Să ştiţi un lucru : în cercetare trebuie vocaţie, trebuie pasiune. Dacă un profesor nu lasă ceva în urma lui, nu s-a împlinit.

— Ce-aţi „lăsat" în Politehnică ?

— Am văzut că aţi trecut aceste lucruri în „chenar". Par poate puţine, dar eu zic că anormal e să fie mai multe. E o eroare gravă să apreciezi oamenii după cantitatea de lucrări. Trebuie neapărat apreciaţi doar după valoarea ce o au acestea. Se ştie bine că Max Planck a scris o singură pagină care a revoluţionat însă toată ştiinţa şi tehnica ! Şi iertaţi-mă : cui foloseşte statistica că „X" a realizat 1,275 kg de comunicări ? Nu neg, pot fi între ele şi 0,15 kg bune, dar asta e o tristeţe. Ideea aceasta m-a călăuzit în anii cît am fost rector, iar direct, cînd am avut de organizat manifestări ştiinţifice, în care era în joc prestigiul Politehnicii, a-nsemnat pentru mine o muncă titanică. Verificam personal totul. Sacrificam pentru asta nopţi în şir. Ţineam la prestigiul şcolii din Cluj...

— Cum aţi pornit lupta pentru Metalurgia pulberilor ?

— Cred că am anticipat corect strategia dezvoltării mondiale. E o mare satisfacţie că azi sîntem chiar în avangardă, iar Şcoala clujeană e recunoscută şi apreciată în lume.

— Şi primul succes, care a fost ?

— Cred că primul nostru contract, cel cu întreprinderea din Cugir. Se fabricau maşini de cusut, care aveau nevoie de piese multe şi foarte complicate. Cea mai rentabilă formă de realizare s-a dovedit a fi tehnologia metalurgiei pulberilor. Piesele noastre, au căpătat o deosebită apreciere, iar solicitările s-au amplificat. După un timp, am elaborat o tehnologie originală românească pentru obţinerea pulberilor prin reducerea oxizilor de fier direct cu gaz metan. Experimentările făcute la staţia noastră pilot, încurajate de politica partidului de promovare a gîndirii şi creaţiei originale, ne-au arătat că a sosit vremea să punem capăt importurilor de pulberi, pe care le aduceam la începuturi mai ales din Suedia. Şi nu peste prea mult timp, o primă fabrică de pulberi intra deja în funcţiune la Cîmpia Turzii. Uzina de aici avea mare nevoie de pulberi : fie pentru electrozi, fie pentru tăierea fontei, operaţie ce nu poate fi făcută altfel, decît cu jet de pulbere. Instalaţia de-atunci, funcţionează şi azi, dar s-a amortizat de mult. În urma cercetărilor noastre serios completate şi dezvoltate de discipolii mei, la Facultate va intra în funcţiune şi unitatea de microproducţie pentru diverse pulberi, după cum şi o fabrică de pulberi de fier undeva, lîngă Buzău. Sînt, oricum, satisfacţii... .

— Aţi avut şi insuccese ?

— Normal ! Orice cercetare are şi mult risc. Cine nu riscă, nu va avea niciodată ce cîştiga.

— Dar la rectorat, aţi avut insuccese ?

— N-au mers toate pe roze, şi mă gîndesc în primul rînd la cadre : m-am zbătut tot timpul să-i aduc în Politehnică pe cei mai buni, dar n-am reuşit întotdeauna...

— Care sînt preocupările dumneavoastră de azi ?

— Lucrez la o nouă carte, tot din domeniul metalelor, pe care sper s-o termin înaintea revelionului. Sînt apoi prezent cu lucrări la manifestări ştiinţifice în Germania, Austria, Ungaria. E apoi problema doctoranzilor. Mai am încă vreo 20.

— Şi privind retrospectiv, ce a lăsat prof. univ. emerit Al. Domşa patrimoniului ştiinţific naţional ?

— În primul rînd o şcoală puternică de Metalurgia pulberilor. Am lăsat apoi tehnologii originale care au stat la baza construirii unei uzine moderne: Sinterom. Nu ştiu dacă e destul pentru un om ! Cred că mi-am făcut datoria faţă de ţară, gînd care m-a stăpînit toată viaţa, de-atunci, din 1921, cînd de curînd întregită, ţara mi-a oferit o bursă de 250 de franci elveţieni pentru a mă instrui.

— Cred că nu greşim prea mult dacă afirmăm că municipiul Cluj-Napoca e practic în grija fostilor dumneavoastră studenţi. Ei sînt constructori, directori de uzine, cercetători ai institutelor de avangardă. Cu ce sentiment trăiţi în oraşul bimilenar ?

— E o imensă satisfacţie cînd ştiu că fostii mei elevi sînt oameni pe deplin realizaţi. Şi aceştia sînt foarte mulţi. Am sentimentul că mi-am făcut datoria. Şi asta îmi creează un sentiment de linişte. Pot privi senin amurgul ce, vrînd-nevrînd, vine...

— V-aţi gîndit să lăsaţi şi pentru generaţiile ce vin amintiri din această fantastică etapă pe care aţi parcurs-o, mai bine de o jumătate de veac, ducînd şcoala clujeană de la cea de Conductori tehnici, pînă la marea Politehnică de azi ?

— Unele momente, le-am consemnat. Amintiri, în sensul uzual, n-am lăsat, deşi, sînt convins c-ar merita chiar o carte de amintiri. O preiau ca sugestie...

— După consemnarea atîtor împliniri, întrebarea ce urmează e una de rutină : aveţi încă gînduri neîmplinite ?

— Destule. N-am terminat încă o sinteză a întregii mele opere ştiinţifice. Sînt apoi destule cărţi pe care încă nu le-am scris şi sper ca sănătatea să-mi îngăduie s-o fac !

— Aveţi un model de cercetător ?

— Sînt multe, dar mă tentează să vă vorbesc despre profesorul meu, P. Ludwig din Viena, căruia i-am fost un timp şi asistent. Era pasionat, avea stil, avea mare putere de muncă. Ştia şi să zîmbească, să fie agreabil. Să vă povestesc şi sfîrşitul acestui om : atins de o boală incurabilă, s-a sinucis cu gaz de iluminat. Dar ca om de ştiinţă veritabil, a consemnat toate simptomele intoxicaţiei, pînă la moarte cu menţiunea scrisă de savant că notaţiile ce le-a lăsat sînt destinate Facultăţii de Medicină !

— V-a atras gloria ?

— Am cunoscut destui oameni care, ahtiaţi după ea, au risipit o mare parte din activitatea lor tocmai pentru a atrage atenţia asupra propriilor realizări. Eu cred că e un efort ineficient. Eu am convingerea că e mai bine ca societatea să se întrebe de ce cineva n-a primit o anume distincţie.

— Şi care este povestea brevetului internaţional pe care tînărul student al Universităţii tehnice din Viena, Alexandru Domşa, l-a realizat atunci, acolo, la Viena, l-a înregistrat la Berlin sub numărul 154 457 II/630/1932, brevetindu-l apoi în România sub nr. 24 130/1935 ?

— Convingerea mea e că pentru a descoperi, nu trebuie să fii neapărat înzestrat cu calităţi extraordinare, ci cu o judecată obişnuită, educată adecvat ştiinţific şi tehnic. Succesul, depinde în mare măsură de momentul şi oportunitatea cercetării. Aşa s-a făcut ca în vremea cînd eram student să fie la mare modă automobilul, spre care se îndreptau majoritatea creaţiilor tehnice. Brevetul meu internaţional se referea la suspensiile automobilelor şi viza protejarea cauciucurilor. Ştiţi ce s-a-ntîmplat ? O firmă europeană de prestigiu, mare producătoare de suspensii, mi-a oferit o sumă tentantă pentru a-mi cumpăra brevetul, dar nu pentru a-l utiliza, ci pentru a-l... omorî ! Pentru a-l scoate din circuitul... concurenţei. Ca tînăr cercetător, asta m-a întristat. Am înţeles că marile firme producătoare de automobile obţineau profituri uriaşe şi nu erau atunci dispuse să mai schimbe ceva. Cu alte cuvinte, eram un tînăr cercetător, posesor de brevet internaţional, dar necunoscut, şi în imposibilitate de a-l valorifica.

— Cui datoraţi totuşi acest drum ?

— Cel didactic, evident, fostului director al Şcolii de subingineri din Cluj, ing. Traian Dragoş. La început, respinsesem ideea de a deveni functionar sau profesor. Iubeam cercetarea. Dar de vreme ce totul s-a derulat cum se ştie, înseamnă că alegerea a fost totuşi bună. Şi nici azi, nu pot uita, că, din însărcinarea Ministerului, am susţinut prelegeri deschise în toate Institutele Politehnice din ţară, că mi-au fost repartizate cadre tinere de la alte institute spre a le forma, sau că ani de-a rîndul am fost numit preşedinte de comisie la examenul de stat la Bucureşti, Timişoara şi Cluj...

La Opera Română

● Cu Sanda Şandru în Rosina, Nicolae Urziceanu în Contele Almaviva, Alexandru Moisiuc în Figaro, Adriana Alexandru în Cherubino, vineri 19 decembrie, la ora 18, **Nunta lui Figaro.** În distribuţie mai figurează: Gerda Radler (Suzana), Adina Iurăşcu (Marcellina), Pompei Hărăşteanu (Bartolo), Corneliu Fânăţeanu (Basilio), Nicolae Bratu (Curzio), Ştefan Teodorescu (Antonio), Cornelia Angelescu (Barbarina). Dirijează Lucian Anca.

● Simbătă 20 decembrie, tot la ora 18, **Trubadurul.** Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, principalii interpreţi vor fi Vasile Martinoiu (De Luna), Victoria Bezetti (Leonora), Florin Farcaş (Manrico), Veronica Gârbu (Azucena).

● În matineul de duminică 21 decembrie figurează baletul **Spărgătorul de nuci** de P. I. Ceaikovski cu Mihaela Ţigănuş, Elena Dacian, Gabriel Opincaru şi Florin Brînduşă în rolurile principale. Dirijează Lucian Anca.

● Wagner — duminică seara. La ora 18, **Olandezul zburător** cu Nicolae Urdăreanu în rolul titular, Constantin Ene (debut în Erik), Lucia Becar (Senta), Pompei Hărăşteanu (Daland), Veronica Gârbu (Mary), Nicolae Bratu (Cîrmaciul). Conducerea muzicală: Cornel Trăilescu.

● Luni 22 decembrie, la ora 18, este programat un concert cu arii şi duete din opere de Wagner, Verdi, Ponchielli, Massenet, Puccini, Mascagni, U. Giordano. Ca invitaţi, semnalăm participarea artistului emerit David Ohanesian alături de Mihaela Agachi, Ion Micu (de la Opera Română din Cluj-Napoca), Ionel Voineag, Florin Georgescu, Alexandru Agache (de la Opera Română din Cluj-Napoca), Vasile Martinoiu, Pompei Hărăşteanu. Conducerea muzicală o asigură dirijorul Cornel Trăilescu; corul îl conduce Stelian Olariu. Vasile Calomfirescu semnează regia, Roland Laub — scenografia.

● Rolul **Aida** din opera omonimă de Verdi îl va interpreta soprana Lucia Ţibuleac, iar în Amneris va apărea mezzosoprana Rodica Mitrică. În Radames — Florin Farcaş, Nicolae Urziceanu în Amonasro, Alexandru Moisiuc (debut în Regele), Elena Simionescu (Marea preoteasă), Adrian Ştefănescu (Ramfis), Marcel Angelescu (Mesagerul). Dirijează Constantin Petrovici. Spectacolul urmînd a avea loc marţi 23 decembrie, la ora 18.

● **La Fille mal gardée** de Herold-Lanchbery, balet devenit în regia Alexei Mezincescu **Precauţiuni inutile,** figurează pe afişul zilei de 24 decembrie, ora 18. Dintre interpreţi notăm: Cristina Teodorescu, Laurenţiu Guinea (debut în rolul Colas), Ştefan Bănică şi Gheorghe Angheluş. La pupitru, Carol Litvin.

● Eugenia Moldoveanu, o Violetta de zile mari în **Traviata** de joi 25 decembrie (ora 18), avînd ca parteneri pe Florin Georgescu (Alfredo) şi Vasile Martinoiu (Germont). Conducerea muzicală: Constantin Petrovici.

Cunoașterea nu are limite!

Noul, un mod de a vedea lumea

Dr. ing. OCTAVIAN JUNCU
directorul Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică

Cu toții căutăm noul. Îl căutăm fiindcă dorim să adăugăm mereu ceva la ceea ce știm, și îl căutăm deoarece asociem noul cu „mai bine", îl căutăm pentru că așa este firea omului.

Unii caută noul așteptînd ca acesta să apară în viața lor și consideră absolut normal ca în fiecare zi să descopere că a mai apărut ceva care pînă mai ieri nu exista.

Alții și-au făcut din truda pentru căutarea, pentru elaborarea noului o meserie, sensul vieții lor.

Noul, acest motor care trage lumea înainte este asamblat uneori din fenomene și elemente care ieri erau necunoscute, dar de cele mai multe ori se bazează pe munca migăloasă a multor truditori care cu răbdare, folosind experiența tehnologică acumulată, combină și pun cap la cap cunoștințe dobîndite de multă vreme.

Cum ne apare nouă noul ? Practic, ca ceva care aparține în mod firesc cotidianului, o prezență al cărei ritm de apariție este într-o creștere exponențială.

Nu este departe momentul în care aproape tot din ceea ce ne înconjoară va fi încontinuu nou.

Sîntem oare pregătiți să facem față ritmului de înnoire de astăzi ? Dar pentru ritmul de înnoire de mîine ?

Și ce înseamnă, de fapt, să fii pregătit să faci față ritmului de înnoire ?

Cred că înseamnă, pe de o parte, să poți contribui tu însuți la susținerea și dezvoltarea acestui ritm, deci trebuie să fii creator de nou, iar pe de altă parte, trebuie să știi să folosești noul, să te adaptezi noului.

Ce este mai dificil : să creezi noul sau să te adaptezi noului ? Răspunsul nu reprezintă nici pentru una, nici pentru alta din întrebări soluția unei probleme simple.

Pentru ca omul să poată inova, să poată crea noul, trebuie desigur să fie educat în acest sens încă din primele momente ale vieții. Ce indică această educație ?Desigur, presupune acumularea unor cunoștințe fundamentale cu spectru larg, implică acumularea unor cunoștințe în domenii mai înguste, de specialitate, necesită o instruire cu privire la felul în care putem avea acces la cunoștințele acumulate în domeniile care se intersectează, dar toate acestea nu sînt nici pe departe suficiente dacă la baza educației nu stă dezvoltarea spiritului de creativitate.

Numai această calitate este în măsură să asigure omului posibilitatea de a-și folosi cunoștințele dobîndite pentru a inventa, pentru a crea noul. Cunoștințele acumulate în cantități orjcît de mari dacă nu se întîlnesc cu un spirit de creativitate rămîn sterile, nu generează nici inovații, nici noul.

Dacă acceptăm acest punct de vedere, atunci dascălii, toți acei care se ocupă de instruire și educație, trebuie să-și pună întrebarea dacă educarea și dezvoltarea creativității se regăsește în mod corespunzător în toată activitatea noastră, dacă nu cumva această latură esențială este uneori neglijată în favoarea amplificării continue a volumului de cunoștințe pe care trebuie să le asimileze cei care învață. Personal cred că programele școlilor noastre, modul de predare, modul de învățare pot fi și trebuie îmbunătățite în continuare, tot mai substanțial în vederea dezvoltării cu prioritate a spiritului de creație, și aceasta începînd de la cea mai fragedă vîrstă.

Dar fie că sîntem creatori de nou sau nu, sîntem înconjurați de nou și „folosim" în permanență noul care de la o zi la alta deschide în fața noastră posibilități de moment și perspective la care nici cea mai înflăcărată imaginație, cu foarte puțin timp în urmă, nu îndrăznea să gîndească.

Noul poate fi folosit în slujba omului, a societății, dar, din păcate, și în defavoarea omului, pentru distrugerea lui.

Energia atomică, electronica pot constitui cele mai bune exemple. Atomul, a cărui energie pune la adăpost omul de orice criză energetică, amenințată, prin folosirea dată de om, cu distrugerea întregii planete. Electronica, cea care a oferit omului fascinante mijloace de comunicație (telefonul, radioul, televiziunea), care a creat tehnica de calcul, informatica, automatizările și roboții, a fost pusă în același timp și în slujba distrugerii, și dacă astăzi armele au ajuns atît de îngrozitoare, aceasta nu se mai datorește în primul rînd energiei nucleare, ci electronizării și superelectronizării armelor.

Dar războiul stelelor nu este de fapt un război al electronicii ? Este, deoarece toate posibilitățile și performanțele acestor arme sînt determinate de performanțele electronicii.

Cum folosim deci noul ? Ce facem pentru ca noul să nu se întoarcă împotriva noastră ? Creația va conduce la progres sau la distrugere totală ?

Iată întrebări la care nu numai că trebuie să răspundem, dar trebuie și să ne educăm și să trăim astfel încît răspunsul să fie în favoarea noastră. Ce este esențial ? Esențial este ca în procesul de educație, de instruire, copiii să învețe încă de la cea mai timpurie vîrstă ce este bine și ce este rău, ce este moral și ce este imoral, ce este frumos și înălțător și ce este urît și josnic.

Din nou cred că trebuie ca în realizarea programelor noastre școlare să urmărim permanent ca ele să fie echilibrate, să conțină tot ceea ce se cere ca școala noastră, bine clădită, să-și îndeplinească menirea de a forma oamenii binelui. Așa cum s-a arătat de atîtea ori, numai disciplinele exacte, disciplinele tehnice nu pot doar ele singure să formeze un om capabil să „înfrunte" și să „stăpînească" noul. Matematica te învață să raționezi corect, fără greșeală, dar în funcție de premisele de la care se pleacă, raționînd corect poți să ajungi fie la o „faptă rea", fie la o „faptă bună". Un foarte bun electronist, după cum ne arată realitățile lumii de azi, poate pune la dispoziția omului roboți minunați, dar și rachete de croazieră.

Iată deci justificarea profundă a politicii noastre școlare care vizează educația multilaterală, înarmarea cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, dar și cu o bogată cultură. Dacă înțelegi frumosul nu poți să-l distrugi, nu poți să fii rău. Dacă înțelegi muzica, dacă vibrezi la sunetele ei, nu poți să lucrezi la mașini aducătoare de moarte, dacă știi istorie, nu poți să nu-ți dai seama cît rău au făcut omenirii minciuna și demagogia, dacă știi geografie nu poți să nu înțelegi că avem cu toții loc pe Terra și că aceasta ne poate hrăni și adăposti pe toți, dacă i-ai citit pe marii poeți și literați ai lumii, dacă te-ai pătruns de adevărul marilor filozofi ai omenirii nu poți să nu simți o nevoie stringentă de a face bine.

Dacă nu știi toate acestea, răul te paște la tot pasul și ai puține șanse să te ferești de el. Crede oare cineva că în toate vremurile clasele exploatate au fost ținute departe de cultură numai întîmplător ? Categoric nu. Cultura deschide orizonturile înțelegerii, pe temeiul ei s-a ivit și se dezvoltă însă teoria, concepția revoluționară despre natură și societate.

Noul într-o lume fără cultură își pierde sensurile.

Fiecare avem o profesie pe care o servim și ne străduim să o împingem înainte, dar fiecare trebuie să avem rădăcini adînc înfipte în cultură.

Spiritul creator în lucrarea pămîntului

CONSTANTIN PINTILIE, rectorul Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu"

Pămîntul a cerut dintotdeauna, pentru a rodi, muncă făcută cu dragoste și competență.

Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, statuînd conceptul de nouă revoluție agrară, a definit, de fapt, o amplă mutație în modul de a gîndi și înfăptui agricultura, căci noua revoluție agrară presupune realizarea unor transformări radicale, cantitative, și, prioritar, calitative, atît ale bazei tehnico-materiale, cît și în organizarea și conducerea producției, în reorganizarea activității de cercetare științifică și transformarea sa în mod efectiv de acțiune în agricultură, în relațiile de producție și sociale și, poate în primul rînd, în felul în care sînt pregătiți specialiștii în acest domeniu.

„Agricultura devine o înaltă specialitate" — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, și dacă realitatea a cerut totdeauna specialistului în agricultură efortul pentru o pregătire practică foarte serioasă care, dublînd pregătirea teoretică, să îi dea posibilitatea unei acțiuni competente, noua revoluție agrară a impus școlii superioare agricole o modificare fundamentală a structurii sale teoretice și practice.

Studentul, viitorul specialist în agricultură este, fără îndoială, un om al producției. Numai că a fi un om al producției capătă, în condițiile noii revoluții agrare, o semnificație de o complexitate impresionantă. Agricultură, în viziunea politicii agrare a partidului nostru, a secretarului său general, înseamnă sporirea permanentă a producțiilor, în condiții de eficiență economică din ce în ce mai ridicată și de îmbunătățire permanentă a calității produselor agricole, iar acestea nu pot fi îndeplinite fără o determinare strictă a progresului agriculturii în funcție de cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

În această realitate, a fi om al producției înseamnă a fi capabil să răspunzi nevoilor producției de pe poziția unui specialist multilateral pregătit înarmat cu cele mai noi cunostinte teoretice, capabil să desfășoare o intensă activitate de cercetare științifică, adică să acționeze creator la locul său de muncă.

Un asemenea mod de a înțelege locul și rolul specialistului agricol presupune modificări fundamentale în felul în care este înțeleasă și realizată pregătirea teoretică și practică a viitorilor specialiști. S-au introdus specializări inexistente în trecut în România : horticultura, zootehnia, mecanica agricolă, îmbunătățirile funciare, piscicultura, industria alimentară, economia agriculturii. Integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică a devenit coordonată fundamentală a noului proces instructiv-educativ. Expresie a gîndirii creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, care arăta că „o sarcină primordială care se ridică în prezent în fața învățămîntului de toate gradele o constituie asigurarea unei mai strînse legături între școală și viață, între școală și nevoile practicii", noul mod în care în învățămîntul superior agricol este asigurată pregătirea practică a studenților pe fundamentul unei solide pregătiri teoretice și al unei intense activități de cercetare științifică, răspunde cerințelor unei agriculturi moderne. În acest sens, din programul complex de acțiuni menite să așeze învățămîntul superior agricol pe baze noi, revoluționare, trebuie amintit faptul că toate unitățile de învățămînt superior posedă în prezent ferme și stațiuni didactice experimentale, în cadrul cărora studenții au posibilitatea aplicării directe a cunoștințelor teoretice, verificării practice a rezultatelor cercetării științifice în care sînt implicați alături de dascălii lor. Cercetarea științifică studențească este axată pe soluționarea marilor probleme ale agriculturii noastre, temele sale fiind extrase din programele naționale, prin contracte de cercetare încheiate cu institutele de cercetare ale Academiei de Științe Agricole și Silvice sau cu unitățile productive, răspunzînd, în acest fel, direct noilor cerințe ale integrării învățămîntului cu cercetarea și producția expuse de către academician doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, de la tribuna înaltului forum al Congresului Științei și Învățămîntului.

Om al producției, studentul de astăzi execută, practic, toate lucrările agricole specifice diverselor genuri de soluri, elaborează soluții noi unor probleme prioritare ale agriculturii noastre, soluții bazate pe cercetare științifică,pentru că, om al producției, specialistul agricol de mîine trebuie să fie capabil, din primul moment după absolvirea facultății, să acționeze creator la locul său de muncă, adică să fie un permanent promotor al ideilor noi, el însuși inovator, participant direct la realizarea noii revoluții agrare în România socialistă.

Flora medicinală din Asia și Africa în atenția specialiștilor români

Redescoperirea medicinei tradiționale reprezintă, fără îndoială, una din importantele achiziții ale terapiei actuale. La loc de frunte se situează fitoterapia, sau reevaluarea ierburilor de leac prin armele științei moderne, domeniu în care specialiștii români se bucură de un larg prestigiu internațional, descoperirile și tehnicile lor de lucru fiind preluate cu îndreptățită încredere și speranță în multe țări din lume. Am mai vorbit despre toate acestea, dar o vom face din nou, folosind de data aceasta informațiile puse la dispoziția revistei noastre de către Oficiul Centrului comun O.N.U.D.I. România.

Vom reaminti pentru început cititorilor noștri că Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială — față de care România se află într-un acord de reciprocitate, ca participantă și beneficiară a cooperării internaționale pentru dezvoltarea industrială a țărilor în curs de dezvoltare — își propune în principal următoarele obiective : facilitarea transferului de tehnică și informații tehnice țărilor în curs de dezvoltare ; Extinderea contactelor directe cu mijloacele tehnice ale țărilor dezvoltate ; formarea de personal tehnic autohton în țările în curs de dezvoltare.

Relatarea noastră va fi dedicată în exclusivitate contribuției României la constituirea unei industrii farmaceutice, bazate pe plante medicinale, în unele țări din Asia și Africa, specialiștii români fiind considerați printre cadrele de elită ale domeniului, printre cei mai buni din lume, conducerea O.N.U.D.I. apelînd în repetate rînduri și în mod preferențial la serviciile lor. Astfel, recent, s-a încheiat la București cea de-a 6-a ediție a Programului de pregătire a specialiștilor pentru valorificarea plantelor medicinale, seminar la care au participat delegați din Africa centrală, Zair, Camerun, Benin, Burundi, Madagascar, Ciad, Haiti și Guineea. Prelegerile au fost ținute de profesori ai învățămîntului universitar, de specialiști din industria farmaceutică și institutele de cercetări. Dar în afara cursurilor teoretice, s-au desfășurat lucrări practice precum și vizite în întreprinderi de profil. Mai exact spus, delegați din nouă țări ale lumii au venit să învețe în România cum se identifică sau se înfăptuiesc culturile de plante medicinale și care sînt metodele cele mai eficiente, mai moderne, pentru obținerea de medicamente naturale.

S-a procedat de asemenea, în mai multe rînduri, la trimiterea în țări din Africa și Asia a unor unități mobile, a unor colective itinerante alcătuite din botaniști, chimiști farmaciști, scopul unor asemenea misiuni fiind tot unul de profundă solicitudine omenească, de instruire și formare de cadre de specialiști în aceste țări, de cartare a florei medicinale și de depistare a unor plante cu virtuți terapeutice de excepție, și, în cele din urmă, de implementare a unor tehnici pentru prelucrarea farmaceutică a acestor daruri ale naturii. Au participat reprezentanți de frunte ai farmacopeii naționale, în Afganistan și Nepal, profesorul dr. Ioan Ciulei de la Facultatea de farmacie din București, farm. dr. Ovidiu Bojor de la Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice (cunoscut cititorilor noștri ca fecund autor de medicamente originale) și Ioan Minea din partea Oficiului comun O.N.U.D.I. ; cealaltă misiune pentru cercetări în Sudan, Ruanda, Tanzania, Burundi și Botswana, a fost încredințată unui colectiv alcătuit din farm. Adrian Iuganu, de la „Biofarm", Liviu Neguț de la Fabrica de medicamente București, ing. Emil Păun de la Stația experimentală de plante medicinale Fundulea și ing. Ioan Minea. În urma acestor cercetări, în țările respective s-a putut trece la valorificarea florei medicinale existente și la obținerea primelor șarje de produse farmaceutice cu efecte antidiareice, antitusive, revulsive, antihelmetice, cardiotonice etc.

Vom mai nota, în sfîrșit, că tot la propunerea conducerii O.N.U.D.I., România a construit două stații pilot pentru extragerea principiilor active din flora spontană și culturile dirijate. Prima, amplasată în Ruanda, a fost proiectată de I.I.T.P.I.C. București și construită de Întreprinderea de utilaj chimic din București. Cea de-a doua, destinată Tanzaniei, a fost realizată tot pe baza unui proiect original (autor secția de proiectare a Centralei industriale de medicamente și cosmetice) și executată de Întreprinderea de utilaj chimic din Făgăraș. În tot acest răstimp, România a continuat să ofere asistență de specialitate țărilor în curs de dezvoltare. Iată cîteva exemple : experiența specialiștilor români a fost transmisă în continuare în Camerun și Mali de către ing. agronom Anastasia Naum, în Algeria și Camerun de chimist Constanța Rizescu (Biofarm), în Burundi de prof. dr. Emanoil Grigorescu (Facultatea de farmacie din Iași), în Tanzania și Botswana de Adrian Iuganu, iar Ovidiu Bojor a revenit pentru o perioadă îndelungată în Nepal.

Sînt mărturii emoționante de colaborare și solicitudine între statele lumii, sînt exemple ce atestă prestigiul internațional de care se bucură știința românească.

LIVIU TIMBUS

Știința, în fișa de pontaj a uzinei

Diagnostic electronic al consumului de energie

Luptînd să se vindece de boala numită criza de energie, omenirea a descoperit pe lîngă soare, vînt etc., și o nouă resursă numită : gospodărirea mai judicioasă a energiei existente. Or, pentru a o administra în regim optim, una din condiții este să poți să asculți cît mai des cu un fel de stetoscop pulsul energiei în fiecare consumator. Cam așa ceva și-a propus și Întreprinderea de Elemente de Automatizare — F.E.A. cînd a realizat aparatura EGOPEC — echipament pentru gestiunea operativă a energiei la consumatori. Ea ne poate arăta consumul de energie electrică al fiecărui consumator în parte, atît instantaneu, cît și în ultimele 24 de ore. Cum este constituit acest aparat, nu mai mare decît 2 radiouri Gloria, și ce se petrece în „mintea" lui limpede, încît poate executa atîtea operații delicate și pretențioase ? Pe fiecare utilaj, sau atelier, sau secție se montează cîte un contor cu generator de impulsuri care transmite EGOPEC-ului informații continue privind consumul de energie electrică al acestora. EGOPEC-ul are în „anatomia" lui un modul care conține un microcalculator cu microprocesor și un modul de intrare impulsuri, traduse de fapt în kilowați. Acest aparat miniaturizat, dar cu o „deșteptăciune" invers proporțională cu mărimea lui, prelucrează semnalele primite de la contoare și poate afișa consumul de energie în momentul respectiv sau pe un interval de timp, calculînd în plus și puterea medie pe 10 secunde, sfert de oră sau oră. Dotat cu memorie și fiind un gestionar de kilowați scrupulos pînă la cele mai mici detalii, echipamentul vizualizează pe un display sau transcrie pe o imprimantă ce face de fapt cu energia un consumator, acum, sau cu o zi în urmă, din sfert în sfert de oră. În plus, fiecărui utilaj i se pot fixa baremuri maxime de consum, iar în momentul depășirii lor, aparatul avertizează optic această limită atinsă alarmant. O mulțime de consumatori pot fi conectați la EGOPEC, și anume 30, micul aparat avînd nu numai „forța" de a supraveghea atiția „indivizi", dar și „discernămîntul" de a-și îndrepta privirea asupra lor și în parte, și grupați în 4 colective alese după dorință. Avînd în față o radiografie atît de completă a consumurilor de energie pe utilaje, momentan și în „reluare" din memoria aparaturii, un dispecer poate lua măsuri operative pentru evitarea depășirii limitelor admise și interveni în fluxurile tehnologice, pentru a obține o curbă de consum a kilowaților mai uniformă, mai bine repartizată în timp. Ce diferență între eficacitatea deciziilor luate cu datele în orice moment „pe masă", exacte, pe fiecare consumator, și în dinamica lor și situația cînd nu este montat EGOPEC-ul și un om citește din timp în timp la contorul întreprinderii un consum global de energie care nu-i dă posibilitatea diagnosticului unde anume este o „hemoragie" de kilowați ! Acum, cînd se pune tot mai mult problema unui regim de „alimentație rațională" cu energie electrică, fiecare întreprindere ar trebui să apeleze la serviciile foarte utile ale unui astfel de aparat care nici nu costă mai mult de 60 000 de lei. De altfel, și întreprinderile de rețele electrice îl pot folosi cu mare eficiență, putînd să „monitorizeze" energetic în detaliu un mare număr de consumatori. Exemplele Întreprinderii de Avioane Bacău, a Combinatului de Oțeluri Speciale Tîrgoviște și a Întreprinderii de Rețele Electrice Galați care s-au dotat cu această aparatură ar trebui urmate de cît mai mulți, pentru că eficiența este evidentă. Cine sînt „părinții" trecuți pe actul de naștere al EGOPEC-ului ? Ei se numesc inginerii Constantin Rădescu și Cristian Romanescu de la F.E.A., care în colaborare cu ICEMENERG-ul, au construit cu forțe proprii, după o concepție românească acest mic aparat, dar de mare altitudine științifică. Drumul și căutările n-au fost o autostradă lină, au apărut povîrnișuri și văi abrupte. S-a trecut prin 3—4 variante pînă a se ajunge la această construcție miniaturizată, cu consumuri de materiale și energetice mici, dar cu precizie și fiabilitate mari. În estul Europei EGOPEC-ul este pe primul loc în domeniu. Pașii următori ? O perfecționare din mers a tipului existent și un echipament mai puternic de telegestiune a consumatorilor dintr-un județ pentru întreprinderile de distribuție a energiei electrice. EGOPEC-ul ne întinde o mînă de ajutor prețioasă în gospodărirea mai judicioasă a energiei. Să i-o acceptăm de urgență !

FLORIN CONDURĂȚEANU

Soarele în cămările toamnei

Grijile pămîntului nu se isprăvesc nici pe departe o dată cu culegerea roadelor, hrana noastră depinzînd în mare măsură de gospodărirea „cămărilor" toamnei.

Procesul de uscarea produselor și în mod special cel de uscarea cerealelor — absolut necesar pentru piinea viitoare — este în agricultură un consumator important de energie.

Laboratorul de energetică solară a „Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru echipamente energetice", a luat în studiu de cîțiva ani modalitățile care să prelungească efectul binefăcător al razelor de soare, chiar și după ce spicele nu se mai leagănă în adieri de vînt. Cu alte cuvinte „a fost pus soarele la treabă" și pentru milioanele de boabe adunate în hambare.

Începînd cu luna iunie, încă de la recoltarea orzului, disponibilitățile de energie solară sînt mari, ceea ce oferă condiții de utilizare a ei din plin, pînă în septembrie. Pe perioada septembrie-mai, radiația globală este, după cum se știe, mult mai redusă. Cu toate acestea, ne asigură inginerii Th. Ionașek, P. Zara și Fl. Stănescu, autorii invenției „Baterie și captator solar pentru producerea aerului cald", se poate conta și în lunile mai reci ale anului pe un aport al radiației solare, în procesele de uscare, pentru preîncălzirea aerului.

Instalația solară propriu-zisă este formată dintr-o suprafață de captatoare solare plane și o tubulatură de transport a aerului cald. Prima componentă constituie, parțial, acoperișul construcției la care se folosește. Aici are loc conversia energiei radiației solare în energie termică, iar aceasta este transmisă la rîndul său purtătorului de căldură — aerul din mediul ambiant. Cu ajutorul unui ventilator, agentul termic (aerul cald) este aspirat prin conducta de transport și refulat în uscătorul de cereale. În perioada de lipsă a radiației solare, instalația nu se dovedește deloc inutilă, rolul pe care-l îndeplinește în acest caz fiind de preîncălzire a aerului (agentul de uscare). Iată despre ce este vorba : în tehnologia de conservare a cerealelor este absolut necesară și aerarea masei din depozit, operație ce se făcea pînă acum cu aer la temperatura mediului ambiant, deci cu o anumită umiditate.

Instalația solară de concepție ICSITEE, neavînd piese în mișcare se dovedește fiabilă, necesitînd manoperă de exploatare și întreținere foarte redusă. Sînt eliminate operațiile de transport, depozitare, conservare, alimentare, necesare în cazul arderii combustibililor lichizi sau solizi. Se elimină, de asemenea, operații implicate de arderea cărbunelui, cu depozitarea și transportul cenușii. Ceea ce este însă cel mai important, argumentul hotărîtor pentru necesitatea cunoașterii și aplicării acestei invenții, ar fi eficiența sa economică. Fiecare instalație duce la reducerea cu circa 100 tone combustibil convențional pe sezon. Toate aceste avantaje se pot obține cu cheltuieli foarte mici. Asemenea captatoare solare pentru producerea aerului cald au fost montate într-o serie de județe ale țării. Beneficiarii se arată extrem de mulțumiți de felul în care roadele muncii lor se păstrează în noile „cămări", vegheate de razele soarelui.

LIANA MOLNAR

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Din istoria astronomiei de amatori din România

Contra amiral Urseanu

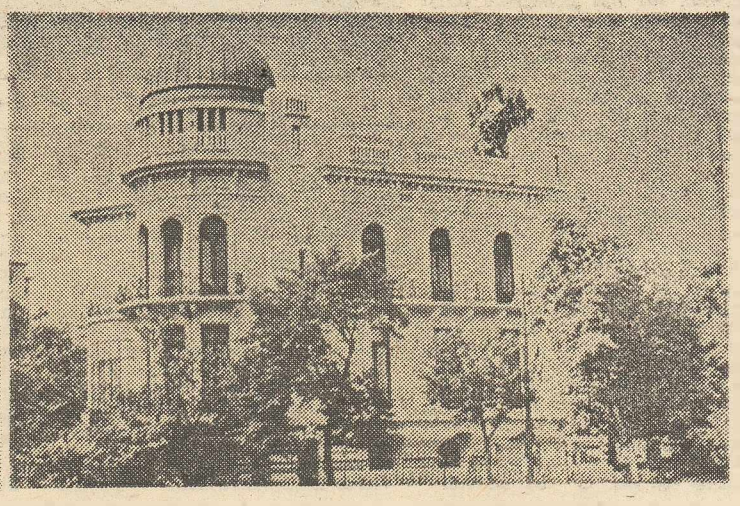

De fapt, cei dintîi astronomi-amatori de la noi au fost oamenii neoliticului de pe teritoriul României de astăzi. Observarea cerului i-a făcut să însemne motive solare, lunare, reprezentări de stele în cadrul decorațiilor cu care ornamentau ceramica specifică acestei epoci.

Chiar dacă mai tîrziu, în vremea geto-dacilor, astronomia era practicată sistematic în primul rînd de cărturarii-sacerdoți de la curtea regelui — o spun izvoarele greco-latine și urmele arheologice descoperite — este neîndoielnic că și cunoștințele astronomice acumulate în popor se dezvoltaseră (de altfel, cum știm din scrierile celor vechi, erau răspîndite printre oamenii de rînd și de către marii preoți, asemenea lui Deceneu).

Trebuie de asemenea menționat că domnitori ca **Petru Rareș, Petru Șchiopul, Dimitrie Cantemir** au fost pasionați ai astronomiei, și-au procurat instrumentele existente în vremea lor și au făcut observații. Să nu îl uităm nici pe umanistul sas **Johannes Honterus**, care a scris chiar un manual de astronomie în versuri, mult folosit nu numai în Transilvania, ci și în toată Europa Centrală.

Un adevărat părinte al astronomiei de amatori din țara noastră a fost poetul **Costache Conachi** (1778—1849). Printre numeroasele sale poezii de dragoste, întîlnim și versuri care dovedesc interesul său viu pentru astronomie, ca de pildă :

Răsăritul și apusul,
Miazăzi și miazănoapte,
A planeților tot cursul
Și stihiile cu toate...

Scriitori români de frunte, printre care **Grigore Alexandrescu, Mihai Eminescu, I. L. Caragiale** au avut preocupări de astronomie, care au iradiat în versurile lor și în proza așternută. În poezia **La steaua**, Eminescu substantializează poetic anul-lumină și implicațiile spațio-temporale ale acestuia, iar manuscrisele sale, păstrate la Biblioteca Academiei, cuprind texte detaliate de astronomie, privitoare la planeta Pămînt, la Soare, Lună, sateliții naturali, meteoriți, asteroizi, stele, fenomene astronomice, forțele care acționează în Univers.

La începutul veacului nostru, astronomul amator **Ion Corbu** elaborează o teorie cosmogonică originală, care s-a bucurat de răsunet și peste hotare, iar un alt astronom amator, **Alexandru Costin**, se numără printre primii din lume care face observații asupra stelei Nova Persei, ce se ivise pe cer.

Două personalități — pe cît de interesante, pe atît de dinamice — dintre care una aproape cu totul uitată, ilustrează apoi în continuare astronomia noastră de amatori. Este vorba în primul rînd de amiralul **Vasile Urseanu** (1848—1926), participant la Războiul Independenței în marina militară, apoi membru fondator al Societății naționale de navigație maritimă, deprins ca navigator cu observații astronomice foarte precise. După trecerea în rezervă, s-a consacrat trup și suflet cosmologiei, fără să uite farmecul călătoriilor de altădată. A construit la București, pe actualul bd. Ana Ipătescu — pe propria cheltuială — un observator (unde și locuia), care o vreme i-a și purtat numele. L-a dotat cu o lunetă Zeiss instalată într-o cupolă, unde făcea observații. **„Mi-am construit casa în formă de yacht, cu cupolă de observator** — scria el —, **ca în același timp cînd fac observații cu luneta pe bolta cerească, să am senzația că plutesc și pe mare"**. Aci a luat naștere în 1907 Societatea astronomică română „Camille Flammarion", al cărei prim președinte a fost, iar în 1910 s-a inaugurat Observatorul astronomic popular, la care aveau acces toți membrii societății.

În această veritabilă capitală a astronomiei românești de amatori, și-a desfășurat o mare parte din activitate **Victor Anestin** (1875—1918), „acest mare apostol al științei", cum l-a numit savantul C.I. Parhon, aci a fost redactată, sub conducerea sa, prima revistă de astronomie românească (a 12-a din lume), denumită „Orion" (1907—1912), de un deosebit interes pentru istoria culturii științifice din țara noastră. Fiu al actorilor Ioan și Maria Anestin, coleg de liceu la Craiova cu Gheorghe Țițeica, Victor Anestin nu a dispus de mijloacele materiale pentru a-și termina studiile universitare (o bursă i-a fost refuzată). În schimb, și-a însușit, ca autodidact, o vastă cultură științifică și beletristică. A lucrat în presă : corector, redactor, editor de reviste de popularizare a științei : „Ziarul științelor populare" l-a redactat singur și fără a fi plătit, izbutind să-i ridice tirajul de la 4 000 la 20 000 exemplare — ceea ce era enorm pentru acea vreme. A fost secretarul Societății astronomice române „Camille Flammarion". A inițiat, împreună cu Gh. Țițeica, Societatea Prietenii Științei, împreună cu C.I. Istrati o Universitate Populară, de asemenea colecții de lucrări de popularizare, printre care **Știința pentru toți**. A dat totodată o pildă de creativitate, efectuînd studii privind distribuția stelelor în Calea Lactee, observații asupra planetei Venus în 1911, a sintetizat, într-o comunicare, prezentată la Academie, observațiile astronomice consemnate de cronicari, a întocmit o **Cronologie astronomică** ; a elaborat și tradus mai bine de 100 de lucrări, științifice și literare, de asemenea peste 10 000 de articole în ziare și reviste ; a fost un maestru al exprimării ideilor științifice într-o formă artistică. O întreagă generație a învățat să observe bolta și constelațiile, ca și fenomenele cerești, din scrierile lui. A murit totuși în sărăcie, la 43 de ani, după ce își vinduse pînă și biblioteca.

Dintre astronomii amatori trebuie neapărat menționat și **Victor Daimaca** (1892—1969), care a înființat încă din liceu un cerc de astronomie. Deși nu dispunea decît de un binoclu, a descoperit în 1943, pe cînd era profesor la Tg. Jiu, două comete, care au fost denumite **Daimaca 1943 c și Van Gent-Peltier-Daimaca 1943** (ultima simultan cu alți doi observatori ai cerului), înscriind astfel un nume românesc în terminologia astronomică internațională.

Mișcarea astronomică de amatori continuă și astăzi în toată țara, nenumărate cercuri de pasionați ai observării cerului desfășurînd o activitate pasionată. La București, ea se grupează mai ales în jurul Observatorului Astronomic al Municipiului București (continuatorul Observatorului Astronomic Popular), sub conducerea dr. **Harald Alexandrescu**. Aci ființează și Astroclubul Central București, se desfășoară cursuri de astronomie și mecanică cerească, sînt organizate seminare și simpozioane pe diferite teme, expoziții, activează un cerc de constructori ai instrumentelor astronomice.

I. M. ȘTEFAN

„Ce ţie nu-ţi place..."

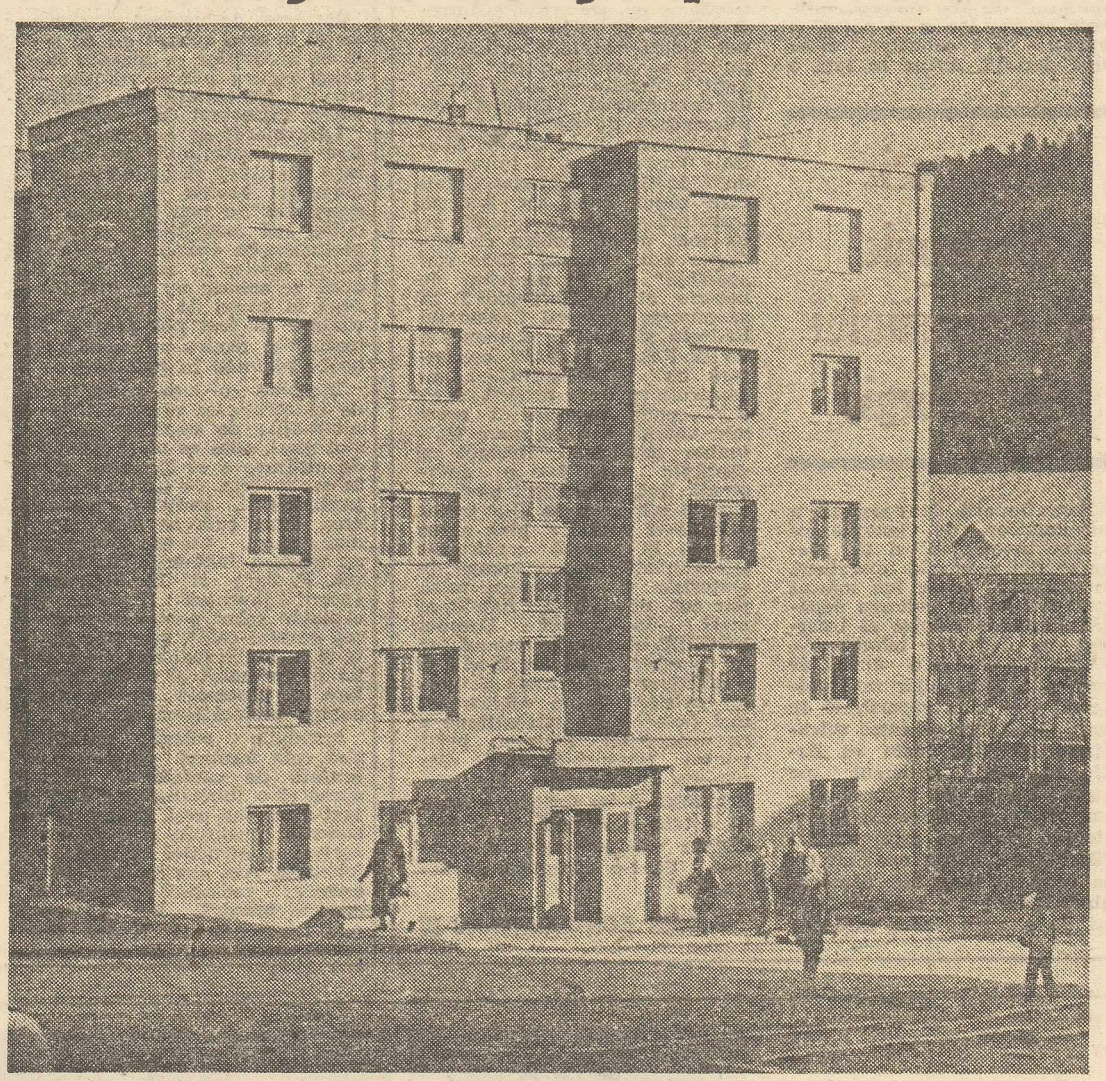

Însemnări despre morala în bloc de VASILE BĂRAN

Mă întîlnesc în colțul străzii cu administratorul blocului în care locuiesc, Constantin Stoescu, și ne observăm reciproc o bucurie care, desigur, ne înviorase privirile. Îi povestesc imediat :

— Îmi stătuse ceasul... După douăzeci și cinci de ani...

Administratorul a rîs :

— Asta nu-i a bună.

— Ba este, i-am spus eu, că am întîlnit un moment frumos. În fața mea se afla unitatea 25 de pe strada 30 Decembrie nr. 8 a cooperativei „Artă și precizie" (Uite că mi-am notat totul în carnetul meu de reporter) și după ce intru, într-o clipită, o tînără din breasla meșterilor ceasornicari, Greta Niță, mi l-a și pus, ungîndu-i arcul, în funcțiune. De-o amabilitate care s-ar cere întîlnită peste tot în unitățile noastre de servicii pentru populație, tînăra tehniciană m-a sfătuit, totodată, să nu întîrzii să duc acolo ceasul pentru curățat. În explicațiile ei mi-a apărut ca un medic devotat profesiunii, care-și propune să preîntîmpine o boală : „Să țineți la el că-i un ceas bun. Și dacă v-a arătat atîta vreme ora, purtați-vă cu el ca un prieten !"

Administratorul îmi povestește, la rîndu-i, că tocmai se despărțise și el de cîțiva oameni care merită toată stima noastră : meșteri de la ICRAL — Cotroceni, care au reparat ireproșabil și într-un timp scurt întreaga instalație de încălzire a blocului. Mi-i numește pe șeful serviciului producție, ing. Nicolae Ionescu, care s-a îngrijit de bunul mers al întregii lucrări, pe proiectantul Marin Stănescu, pe șeful echipei de instalatori, Ion Ștefan, pe maistrul Dumitru Badea, Casandra Itu, o femeie extraordinară care a făcut izolația țevilor „ca pentru propriul ei apartament".

Ceva mai tîrziu, ajunși acasă aveam să subliniez această apreciere în carnetul meu, ca pe-un motto, fiindcă administratorul s-a pornit, deodată, să-mi vorbească nu despre relațiile dintre meșteri și cetățeni, dintre unități de prestare de servicii și asociații de locatari, așa cum m-aș fi așteptat (dat fiind începutul discuției noastre) ci de acelea care se nasc, se încheagă și se dezvoltă între locatarii înșiși. El mi-a descris mai întîi blocul în chipurile cele mai diferite, un fel de înfățișări sui generis la care, mărturisesc, nu mă gîndisem pînă atunci. Administratorul a comparat mai întîi blocul cu un vapor, iar apartamentele cu niște cușete, firește cu forma și spațiul pe care le știm, dar legate între ele întocmai ca niște cușete suprapuse. Astfel încît nu poți să ai doar grija cușetei tale. Tavanul tău e podeaua celui de deasupra, iar parchetul pe care calci de-atîtea ori zi și noapte e tavanul celui de desubt, un fel de cer ce poate fi senin sau zguduit de furtuni. În apartamentul tău zugrăvești, îți instalezi cea mai frumoasă mobilă, păstrezi cea mai plăcută atmosferă, dar o singură țeavă de la etajul de sus, spărgîndu-se, ți-l poate inunda. Tot așa cum și o avarie a țevii care trece prin peretele tău din sufragerie sau din bucătărie produce stricăciuni vecinului de jos. O bătaie nervoasă în caloriferul de la etajul IX, cu scopul de a se face liniște undeva pe la etajul VII, transmite zgomotele pînă la parter, alertînd întregul tronson. Ți-ai controlat bine totul înainte de a pleca, dar vecinul a lăsat robinetul deschis. Undeva, mai sus ori mai jos, un aragaz rămas aprins poate isca o explozie în întregul bloc. Cei de pe vaporul „Titanic" au fost cuprinși deopotrivă de groaza tragediei. Se spune că un miliardar și-ar fi oferit tot aurul să scape cu viață, dar atunci nimic n-a mai contat. A dispărut în valuri cu aur cu tot. Pe urmă, administratorul a comparat blocul cu un sat pe verticală. Locuitorii aparțin aceleiași obști și relațiile dintre ei trebuie să fie mereu înnobilate de un respect reciproc. Acest respect își are baza în aceeași grijă și în același spirit de responsabilitate pentru viața blocului, pentru trăinicia și frumusețea lui.

— Am cunoscut — mi-a povestit administratorul — un caz de care-ar putea stîrni zîmbete, dar eu îl socotesc o întîmplare cu totul nedorită. Unul locatar dintr-un bloc turn, care locuia la ultimul etaj i-a răsărit pe terasă, dintr-o sămînță adusă de vînt, un plop. Asta s-a întîmplat toamna, iar în vara următoare locatorul și-a putut instala sub ramurile lui (se știe cît de repede cresc plopii !) un șezlong. Nici că se putea un umbrar mai nimerit. Numai că rădăcinile arbustului începuseră să spargă dalele terasei. „Ei, și ce vreți, — s-a răbolit el cînd i s-a spus să-l smulgă de-acolo — e terasa mea !" Era și nu era. Nu poți face cu terasa apartamentului în care locuiești ce vrei, ea aparținînd, de fapt, întregului bloc. Spiritul de civilizație ne cere să privim exteriorul blocului în care locuim ca pe un interior al fiecăruia dintre noi. Spiritul de civilizație ne cere să privim și strada ca pe un interior al nostru.

Administratorul Constantin Stoescu îmi spune o idee la care — îi mărturisesc — reflectasem și eu de-atîtea ori ! Mai întîi însă îmi amintește zicala întîlnită în copilărie în cărțile de școală primară și-atît de răspîndită pe-atunci (de ce-o fi dispărut acum ?) „Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face !" Adică dacă ție nu-ți convine un lucru, nu-l obliga pe celălalt să-l suporte. Adică, dacă la ora 12 noaptea tu ai vrea să dormi, dar nu poți din cauza petrecerii cu magnetofoane și stații infernale de amplificare a zgomotului, nu-i imita în noaptea următoare, la rîndu-ți, pe tulburenți. Care era ideea administratorului blocului în care locuiesc ? Anume faptul că există un comportament specific al locatarului. Nu al muncitorului, nu al tehnicianului, nu al inginerului, nu al medicului, nu al economistului, nu al profesorului, nu al pilotului de avion, nu al șoferului de taxi, nu al șoferului de camion, nu al elevului, nu al studentului, ci pur și simplu, al locatarului. Adică, al acelui cetățean care nu se mai află nici în uzină, nici pe șantier, nici în instituție, ci acasă la el. Un om care se comportă civilizat pentru că așa este normal, pentru că așa se comportă oamenii normali, specia umană. Dar în același timp el se comportă într-un anumit fel pentru că așa îi cere societatea. Fiecare societate își are exigențele ei, în orice societate există acte permise și acte interzise. O comportare omenească este cu atît mai firească în societatea noastră unde normele sînt întemeiate pe conștiința unui scop comun tuturor membrilor săi. Aceste norme sînt bine și foarte bine cunoscute. De ce totuși încalcă unii oameni regulile de conviețuire socială ? E limpede că e vorba aici de conștiință, de stimă față de tine însuți, de responsabilitate.

Administratorul caracterizează, în sfîrșit blocul ca pe o microsocietate, cu reguli care își au izvorul în codul etic al marii societăți. Un bloc e un grup social întîmplător, dar care devine, în cele din urmă, permanent. Întîmplător, pentru că oamenii care ajung să fie vecini nu s-au cunoscut, nu s-au ales unul pe celălalt după criterii dorite și nici n-au fost selecționați de cineva ca pe o echipă cu care ai de îndeplinit un anumit scop. Permanent, pentru că — așa e viața ! — pe măsură ce se cunosc, relațiile devin tot mai strînse, se nasc sentimente de stimă, de respect, de bunăvoință, de încredere, de într-ajutorare... După opinia administratorului gradul rece de civilizație al unui cetățean e mai ușor de măsurat într-un bloc, decît într-o unitate de producție. Fiindcă la el în casă omul, eliberat de obligațiile impuse de locul de muncă, s-ar putea considera într-un spațiu care-ar fi numai al său, necontrolat de nimeni. Dar iată că aici constrîngerea e în primul rînd de ordin interior : gîndești, simți, acționezi după impulsuri proprii, în conformitate cu cerințele generale. Fiindcă omul are două nașteri : una naturală și alta socială. Nu poți spune : „Fac ce vreau ! Sînt la mine acasă !", din moment ce, în cazul nostru, casa e într-un bloc, blocul pe o stradă, strada într-un cartier, cartierul într-un oraș, orașul într-o societate cu reguli precise de comportament.

Mă uit la ceas. Administratorul consideră gestul ca pe-o dorință de a încheia discuția.

— Nu sînt grăbit, îi spun. Îmi place cum merge. Și mă bucur că a fost reparat cu amabilitate. Bătrînul meu ceas acum parcă surîde. O să-l duc și la curățat. Știi cu ce compară sociologii rolul politeții în viața societății ? Cu acela al uleiului pentru motor. Fără respect reciproc viața oamenilor ar fi imposibilă.

Administratorul mă aprobă și se ridică repetînd zicala : „Ce ție nu-ți place...". Apoi adaugă :

Dar față și o zicală românească plină de înțelepciune : „Buna cuviință pe buze și mîna la pălărie nu costă nimic, dar gestul e plăcut". Și încă una, ca încheiere : „Politețea mai poartă și frumosul nume de omenie".

Cronica șoselei

Glumă proastă

Bătrînul avea chef de vorbă. Întins pe un așternut de fîn în cotiga cu două roți, discuta cu nepotica care conducea arhaicul vehicul. „Nici nu-mi vine a crede ce repede ai crescut, scumpa mea nepoată. Parcă mai ieri îmi cereai să-ți spun povești. Făceai chiar aprecieri critice la adresa unora din ele". „Citește-mi alta, asta e prea plictisitoare", ori „Mie nu-mi plac poveștile cu morți. Oamenii buni să nu moară, numai zmeii să piară, că sînt răi". Apoi bătrînul, care în ciuda celor 75 de ani era încă un tehnician veterinar extrem de căutat, trecu la altă temă, cea a animalelor de povară. Începu cu măgarii, subliniind calitățile lor deosebite. Îi făcu Nicoletei un larg expozeu în legătură cu rolul lor în economie, cu perspectivele dezvoltării creșterii acestor harnice și modeste animale în localitatea lor, pentru ca apoi să tabere asupra celor care vorbesc în batjocură și persiflează acest cuminte și extrem de folositor animal. „Adevărul e că cei care îl iau în rîs sînt mai proști cu mult decît aceste patrupede și ar merita ei epitetul de măgar, în sensul în care acest cuvînt a intrat în vorbirea oamenilor. Stau și mă gîndesc ce a determinat pe acei oamenii care, bineînțeles, nu cunosc realitățile satului, să-și formeze o părere atît de deformată despre aceste animale. Vorba aia, se mulțumesc cu puțin, sînt harnice, răbdătoare. Că au urechile prea lungi și disproporționate în raport cu capul ? Eu i-aș sfătui pe unii dintre cei care rîd de măgari să se uite mai cu atenție în oglindă". La această fază a convorbirii, nepotica, o fată de 18 ani, frumușică foc, bine făcută, campioană pe județ la săritura în înălțime, izbucni în rîs. „Cît e de amuzant, bunicule, să te asculte cineva ! Aș merge cu mata pînă dimineață, savurîndu-ți poantele. E drept, că astă seară ești și mai în formă. Meritul e al căpșunicii, nu-i așa ?" „Așa-i, nepoată, de ce să nu recunosc. Ea îmi face spiritul mai ascuțit". Apoi, bătrînul începu să dezvolte așa, un fel de eseu despre adolescenți. „Fac așa o comparație între ce reprezentam noi pe vremea noastră, și ce sînteți voi azi. Uite, am în fața mea un exemplu concret, pe tine, nepoata mea, Crina-Nicoleta. Cît de polivalentă ești ! Înveți excelent, faci sport și încă cu ce rezultate, conduci tractorul fără probleme, mașina lui taică-tu și, în plus, îți găsești timp și de citit literatură. Și n-aș putea spune că tu reprezinți o excepție". „Dar mata, bunicule, care ești în comună o adevărată personalitate ? Vorba aia, știi toate meseriile, ca să nu mai vorbesc de cea de bază, pe care o faci în mod strălucit. În scurta mea viață n-am auzit pe cineva spunînd : „uite, i-am dat lui nea Căruntu să repare ceva și n-a putut". Constructor de case, și încă ce case, reparator de ceasuri, fierar, electrician, lăcătuș, dulgher, pe toate le știi. Am auzit că faci chiar și fîntîni. Mai deunăzi, unul zicea : „Moșu nu o spune, dar el repară și televizoare. L-am surprins odată, întrînd pe neașteptate la dînsul". Apoi, în altă ordine de idei. D-ta ești o veritabilă enciclopedie. Ai citit enorm la viața dumitale, deși ai muncit și la cîmp, ai îngrijit și animale. Ce mai, un autodidact de excepție. De fapt, lucrul ăsta se vede și în modul cum te exprimi". „Cheia succesului în viață e să vrei. La mine totul s-a putut, după cum pentru unii nimic sau aproape nimic nu e posibil. Spunea cineva : „Dacă ăștia care tot timpul se justifică că nu pot, ar cheltui energia risipită pe justificări punîndu-și mintea și mîinile la treabă, ce de lucruri ar mai realiza ei, ehe !" Nicoleta-Crina se gîndea la familia ei. Tot ce se trăgea din acest bătrîn, un omuleț de nici 60 de kg, tatăl ei, unchii, frații, surorile, verii ei, erau la fel de ageri, inimoși și sclipitori de inteligenți.

Drumul de cîmp se apropia de răscrucea cu șoseaua județeană. Cotiga se balansa datorită hîrtoapelor. „Nicoleta, vezi tată să nu ne răsturnăm !", „Nici o grijă bunicule, am băgat în viteza I-a", răspunse fata rizînd. Cînd a auzit zgomotul autocamionului venind din urmă, tînăra, în semn de prevedere, a tras vehiculul cît mai pe dreapta drumului. Ce l-a determinat să mărească viteza la trecerea pe lîngă cotigă, nu poate explica șoferul. Acum, în fața oamenilor adunați în jurul lui, se bîlbîie, trece de la una la alta, se schimbă mereu la față. Abia într-un tîrziu recunoaște. „Am vrut să o sperii pe Nicoleta, care e vecina mea". Zgomotul infernal provocat de trecerea autovehiculului greu prin gropile drumului de cîmp desfundat l-a îngrozit pe măgăruș. Acesta a luat-o la goană, nemaiputînd fi stăpînit de fată. Cînd roata din dreapta a micului vehicul a întîlnit bucata de lemn căzută din vreo căruță, moș Căruntu a fost catapultat din cotigă, aidoma unui pilot dintr-un avion cu reacție. La 75 de ani, oasele omului nu mai sînt ca la 30. Bătrînul care a aterizat pe niște pămînt afînat, s-a ales totuși cu fractura femurului.

„De ce, Sandule, cînd ești pe cale de a face o prostie, nu te gîndești și la urmările ei posibile ? Doar nu-i așa de greu de priceput !", întreabă directorul școlii, aflat și el la locul cu pricina.

Șoferul pune capul în pămînt și nu răspunde nimic. Nicoleta plînge înăbușit. „De-ar scăpa moșul meu drag. Ce-o să spună bunica ? Că n-am avut grijă de el".

Nimeni nu se aștepta ca piciorul lui moș Căruntu să se vindece așa repede. „Ce, credeați cumva că scăpați așa ușor de mine ? Mai sădesc eu încă mulți pomi și mai fac destule fîntîni în sat, bașca alte reparații că n-am de gînd să închei socotelile prea repede.

VICTOR BEDA

Un „Cocor" cu vitrine îmbietoare

Un bun magazin, care ne recheamă, trebuie să se îngrijească de la zîmbetul profesional al vînzătorilor pînă la bogăția mărfurilor. Între aceste două extremități, la alegerea reporterului, intră o gamă întreagă de obligații, știută numai de cei care conduc un asemenea loc de muncă.

Am văzut altfel decît cumpărătorul, privitorul, magazinul „Cocor", într-o zi frumoasă de decembrie,cu o bogată paradă a modei. Printre manechinele suple, coborîte din paginile revistelor, îmbrăcate cu cîteva din ultimele creații ale fabricilor de confecții, o zăresc continuu pe Fănica Georgescu, directoarea Întreprinderii Comerciale de Stat „Cocor", stăruitor preocupată de efectul îmbrăcămintii asupra publicului, atentă la cel mai mic gest al celor care vînd, pentru ca atmosfera deosebită să fie resimțită de oricine se află alături de prezentatori.

Frecventatorul magazinului, chiar captivat de manechine, de modele, constată imediat o schimbare. Mocheta nouă, pe toată întinderea etajelor 2 și 3, dă o notă de eleganță, de curățenie proaspătă, de sărbătoare de familie.

Directoarea, neobosită, trece pe rînd prin toate compartimentele. Nimic, nici un fir de praf, nu scapă privirii ei cuprinzătoare.

— Atenție, la ton, a fost cam ridicat !

— De ce n-ați fost mai promptă ?

— De ce nu aveți mărunțiș, cît trebuie ?

— Nu faceți economie de cuvinte ! Cumpărătorul întreabă, alege sau pleacă cum a venit. Și într-un caz și-n altul, vă rog să fiți la fel de amabilă !

— Ajutați cumpărătorul să se decidă, oferiți-i marfă, avem din belșug !

Sînt reconfortante asemenea „controale... sfaturi". Uneori, în alte magazine, trebuie să revii, stăruitor, cu cererea formulată politicos pentru ca să se „arunce" pe tejghea obiectul dorit.

„Luna cadourilor" la magazinul „Cocor" are o rezonanță din timp pregătită. Între 22—27 decembrie se organizează o săptămînă specială, cu surprize plăcute. În fiecare zi, cîte un etaj, oferă produse ale renumitelor fabrici de confecții din București, Satu Mare, Craiova, Arad, ale fabricilor de încălțăminte Oradea, Agnita, tricotajele marca „Zimbrul" — Suceava, articole de cosmetică Miraj, Farmec, Nivea. Nu este rostul unei însemnări să epuizeze tot stocul cu surprize al unui magazin, care a muncit bine și foarte bine în acest an, avînd cifrele de încasări situate peste cele planificate. Este important și concludent cît se vinde, dar la fel de semnificativ cum se vinde. Politețe, serviabilitate, răbdare, zîmbet, sînt atribute regăsite pentru un comerț eficient, civilizat.

Dacă sînteți foarte grăbiți vi s-au pregătit și cîteva pachete cu cadouri, alegeți, plătiți și plecați ! Nu veți fi obligați să cumpărați pentru o cutie de Nivea și o trusă de voiaj ! Nu vom intra la magazinul „Cocor", ne asigură tovarășa Fănica Georgescu, fără să simțim nevoia să cumpărăm ceva folositor pentru noi, pentru familie, pentru prieteni. Tot colectivul de conducere, încă de astă vară, a umblat mult prin țară și a contractat, ferm, cu marile întreprinderi ale industriei ușoare ceea ce eu trec acum, simplu, la „noutăți".

— Frămîntarea noastră pentru ca magazinul să fie ispititor, bine aprovizionat, nu interesează cumpărătorii. De aceea ne-am ales această meserie, de aceea sîntem aici. Contează doar atît : sînteți mulțumiți ?

850 de persoane, la Întreprinderea Comercială de Stat „Cocor", lucrează cu acest gînd. Le mulțumim !

CARMEN DUMITRESCU ■

Așteptînd o legătură

De cînd s-a ivit pe lume, trenul reprezintă cel mai sigur mijloc de transport ! Și, mai ales, la îndemîna tuturor ! Și nu poți de aceea decît să exprimi gînduri de apreciere pentru feroviarii care, zi de zi, și noapte de noapte, însoțesc ori întîmpină garniturile de trenuri, mereu în mișcare, ca însăși viața noastră. Ce satisfacție a datoriei împlinite trebuie să aibă mecanicul de locomotivă al unui tren cu mii de pasageri, pe care i-a adus în zori, la destinație.

Ușoară nu mi se pare nici munca ceferiștilor care nu se văd,a acelora, de pildă, care se ocupă de programarea circulației trenurilor de călători și de marfă, cu accent pe asigurarea fluenței și eficienței prin eliminarea timpilor morți. Tocmai de aceea, observațiile de mai jos le aștern pe hîrtie cu dorința de a fi socotite nu atît critici cît sugestii în ajutorul acestor oameni prinși, sînt sigur, cu toată priceperea și răspunderea lor, cu toate mijloacele tehnice moderne de care dispun în întocmirea unui „mers al trenurilor" îmbunătățit.

Cu treburi la Piatra Neamț, consult „cărticica" pentru a reveni la București și constat că plecînd cu trenul de 8,16, ajung la Bacău la 9,26, dar aici trebuie să aștept legătura „cea mai apropiată", acceleratul 822, tocmai pînă la 13,58, pentru a sosi la București la 18,30. Un total de 10,14 ore ! Din care peste patru ore și jumătate de așteptare.

Aș fi ales varianta acceleratului 546 de ora 1,30, dar deși pentru cuplarea cu rapidul 58 îi trebuie la Bacău 12 minute, aștepți 64 minute în plină noapte !

Am fost tentat să mă folosesc de personalul 5226 de la 13,19, care sosește la Bacău la 14,53, cu „legătură imediată" — 14,57 — la rapidul 52 Suceava — București, dar mi s-a spus, chiar din gară, că nu trebuie să risc, întrucît „imediat" înseamnă doar 4 minute, să cobori ca să-ți iei tichet și... uneori „se întîmplă" să ajungi după plecarea rapidului !

Aceste exemple atestă că, fără a stinjeni magistrala N-S, conexiunile de pe linia laterală pot fi mai bine reprogramate cu apropierea convenabilă a personalului 5224 de acceleratul 522 și, respectiv, cu acordarea timpului optim de a se realiza legătura cu rapidul 52 !

Fără a căuta cu lupa, observați lesne că sînt și alte linii care așteptă îmbunătățirea legăturilor. Bunăoară, între București și Petroșița, acceleratul 151 (pînă la Tîrgoviște) „face" o oră și jumătate și, în continuare, cursa 1453, o oră și un sfert. Deci, după 2 ore și 45 minute ar trebui să fii la Petroșița, dacă în noul mers s-ar reduce actuala „sincopă" de așteptare în Tîrgoviște a legăturii, de o oră și un sfert !

În căutarea soluției celei mai favorabile eliminării unor timpi nefolositori, m-am interesat cum se poate beneficia din Piatra Neamț de serviciile cursei TAROM de ora 15 de la Bacău, care te duce în mai puțin de o oră pînă la București. Mai mulți localnici ne-au vorbit despre microbuzul care circula între Piatra Neamț și aeroportul Bacău. Pentru evitarea unor paralelisme în transporturi, în prezent acesta nu mai circulă. Avînd însă în vedere că, pentru ora 15, singurul tren sigur și util care sosește în Bacău este de 9,26, microbuzul în cauză, cu regim de cursă specială, elimina din „inactivitatea" prelungită a pasagerului și contribuia la realizarea planului de călători cu acest mijloc modern de transport, pe calea aerului. Pentru că, din discuția cu un lucrător al agenției TAROM din Piatra Neamț, a reieșit că din momentul desființării cursei auto, cererile de bilete de avion s-au redus la jumătate. Și mi s-a mai spus că acum rude sau prieteni, dar mai ales, instituții își transportă „călătorii" la Bacău, la o oră convenabilă, pentru a folosi avionul, cu autoturismele, ceea ce înseamnă un consum mult mai mare de carburanți.

Încrezător în spiritul de receptivitate al forurilor din transporturi și cu puțină implicare și efort, sper ca sugestiile mele să mai prindă trenul potrivit spre a putea fi de folos celor care se ocupă de redactarea noului mers de optimizare a orarelor în consens cu cerințele ritmului modern al vieții noastre.

MARIAN TEODORESCU ■

Vînt din pupa pentru un gînd frumos!

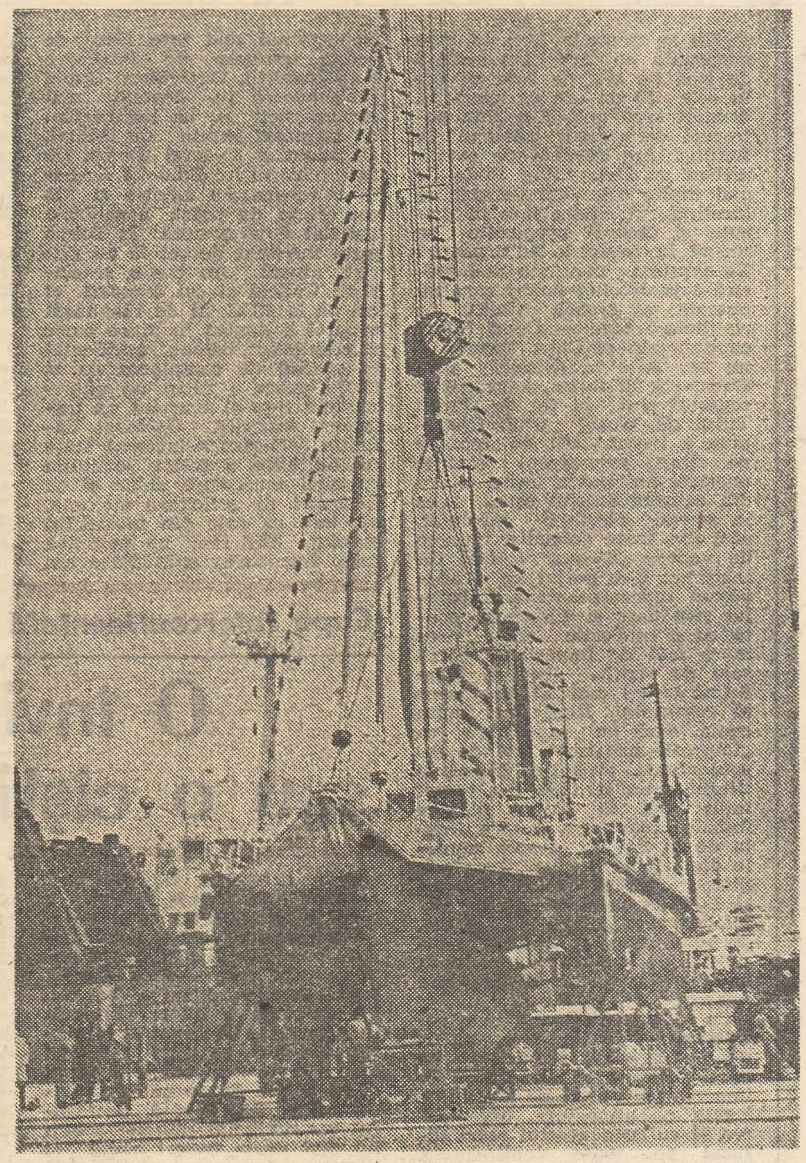

Peste cîteva clipe, după emoționanta festivitate a botezului, „Dacia" va părăsi schela și, purtată prin aer, va fi lansată la apă.

Fotografie de EMIL AVRAM ■

Cîți dintre noi, copii sau adolescenți fiind, n-am visat — în timp ce citeam cu sufletul la gură peripețiile lui **Anton Lupan** și-ale velierului său, **Speranța**, din celebrul roman **Toate pînzele sus**, de **Radu Tudoran** — să batem mările și oceanele lumii în lung și-n lat ? În ceea ce mă privește, îmi aduc aminte că, după lectură, am jurat să-mi fac și eu o corabie și, împreună cu cîțiva prieteni de joacă, să pornesc pe Marea Neagră, să mă îmbăt de soarele și albastrul Mării Marmara, apoi de cel al Mediteranei și, prin Gibraltar, să intru falnic în apele Oceanului Atlantic, pe care să le spintec pînă spre mult îndepărtata Țară de Foc, acel veritabil capăt al lumii, de unde, prin strîmtoarea Magellan, să merg mai departe, prin Pacific... Dar anii au trecut și, din varii motive, jurămîntul a rămas doar o suavă amintire, poate cea mai curată din viața mea, o amintire de-o vacanță de vară. Toamna, cînd am început un nou an școlar, știam o geografie de zile mari, învățată pe brînci, în fața hărților pe care, cu creioane colorate, trasasem mai toate marile călătorii ale lumii...

Și iată că, duminică, 16 noiembrie, într-o însorită zi de toamnă, mi-a fost dat să particip la Tulcea, alături de-o numeroasă asistență, la un moment unic : lansarea la apă a velierului trimaran **„Dacia"**, ambarcațiune cu care, se speră a se realiza prima călătorie românească, cu vele, în jurul lumii. Din filmul emoționant al lansării la apă, am reținut secvența în care comandantului navei, lui **Emil Braharu**, i-au fost înmînate drapelele Republicii Socialiste România („**Dacia**" devenind astfel o parte integrantă din teritoriul țării noastre, oriunde s-ar afla ea în lume), cel al Yachting Clubului din Iași (organizatorul expediției) și cel al expediției propriuzise. „Toate aceste trei drapele, a precizat maestrul de ceremonii, inginerul Traian Ipsir, vor flutura permanent la catargul cel mai înalt al navei".

După care, a urmat bineînțeles, lansarea la apă, adică nava, cîntărind aproximativ 25 de tone, a fost purtată, prin aer, de cîrligul unei uriașe macarale, avînd echipajul la bord, pînă de-asupra apei, unde a început să coboare în sunetul prelung al sirenelor de pe vapoarele învecinate. Ultimele momente ale lansării au fost ridicarea, la catarg, a celor trei drapele, intonarea imnului de stat al țării noastre și desfășurarea velelor, prilej cu care pe primul foc (prima pînză a velaturii) am putut citi cuvîntul PACE scris în limbile română, rusă și engleză.

Și-acum, cîteva cuvinte despre echipaj. **Emil Braharu**, 42 de ani, comandantul navei și-al expediției, maistru mecanic la Întreprinderea de materiale de construcții din Iași (să subliniem că nava s-a construit la Întreprinderea Materiale de Construcții din Iași, cu sprijinul entuziast al inginerului Emil Alexandru, directorul întreprinderii). **Doru Buga**, 28 ani, ofițer de navigație din cadrul Întreprinderii de pescuit oceanic Tulcea, dar, la origine, tot ieșean. **Gheorghe Costăchescu**, inginer proiectant în industria ușoară, ieșean. **Ilarion Pulpea**, 38 ani, medic generalist, ieșean. Acestor patru membri definitivi ai echipajului li se vor adăuga **Vasile Antip**, 28 de ani, pe post de scafandru, **Petru Rotaru**, 40 de ani, fost maistru de marină, pe post de radist (deține indicativul Y08—AMR) și **Ion Nungiu**, 30 de ani, mecanic, fost campion național de deltaplan. În fine, mai concurează și un operator de film, nedesemnat încă, dar, din toți acești patru candidați, doar doi vor completa echipajul „Daciei".

După cum ușor se poate constata, dulcele tîrg al Ieșilor a ajuns, grație lucrilor din preajma sa, un oraș în care marinăritul a devenit dacă nu o meserie, atunci, cu siguranță, o pasiune devoratoare. Devoratoare, pentru că altfel, visul de-a face înconjurul lumii pe apă ar fi rămas doar un simplu vis, o foarte frumoasă și romantică dorință. Înfiripat încă de-acum șapte ani, visul acesta a hrănit cu o nevăzută dar atotbiruitoare putere o mînă de oameni care, în clipa lansării la apă a navei, aproape că plîngeau de bucurie. Puțini sînt oamenii care ajung să-și vadă visul cu ochii. Cei cinci ieșeni, depășind neîncrederea unora, cîștigînd adeziunea altora, neprecupețind nici timp, nici bani, nici eforturi, au ajuns să-și vadă visul cu ochii. Ambarcațiunea lor, **„Dacia"**, plutește în docul șantierului naval din Tulcea. Vor urma, în curînd, probele de mare. Timp de patru luni se vor strădui să adauge cunoștințelor lor despre marinărit alte și alte taine ale acestei meserii. „Acum, după lansare, cînd mă gîndesc la atîția și atîția oameni care ne-au ajutat cu gîndul, cu vorba și cu fapta, ne spunea **Emil Braharu**, mă simt ca un exponent al lor. Am uitat de toate sacrificiile noastre, oricare vor fi fost ele. Parcă alții le-au făcut. Parcă alții au gîndit, cu lux de amănunte, toată această expediție. Noi doar o vom duce la bun sfîrșit. Emoția, nu știu cum să vă spun, este extrem de puternică. Simțim, așa cum am mai spus, că sîntem doar exponenții tuturor celor ce-au fost alături de noi. Vom face totul să nu-i dezamăgim. Vrem să ne întoarcem în Iași, peste doi ani, cu fruntea sus, cu sentimentul datoriei împlinite".

Acestea fiind zise, aproape că am pune punct succintelor însemnări de pînă acum. O vom face, dar nu înainte de-a vă oferi cîteva amănunte despre navă. Cîntărește, cum am mai spus, aproximativ 25 de tone. Specialiștii **Șantierului naval din Tulcea**, în mod deosebit inginerii Constantin Duțu, Nicolae Pestrea și Ion Moise, din conducerea șantierului care au dat o frățească și dezinteresată mînă de ajutor, au afirmat că stabilitatea navei este cu totul și cu totul deosebită. Vor fi folosite, cu precădere pînzele, dar nava este dotată și cu un motor, inclusiv cu un grup electrogen, dar, amănunt nu lipsit de importanță, o bună parte a energiei electrice va fi obținută și grație unei instalații eoliene, concepută după un proiect de Emil Braharu. Dealtfel nava însăși s-a realizat după un proiect aparținînd aceluiași Emil Braharu, un proiect pe care specialiștii de la ICEPRONAV l-au acceptat aproape în totalitate. Nava în sine este construită din poliester armat cu fibră de sticlă pe structură metalică, ceea ce-i conferă ambarcațiunii o elasticitate și-o rezistență deosebite. O problemă cu totul și cu totul specială a constituit-o velatura, realizată din mătase. Am aflat că, pentru obținerea texturii, extrem de compactă, rezistentă la cîteva atmosfere (aerul unui compresor nu poate să treacă !), a fost nevoie de-o foarte lungă cercetare care a antrenat o grupă foarte largă de specialiști de la Întreprinderea de mătase din Iași". „Cu acest prilej, avea să ne declare inginerul **Mihai Mancaș**, directorul întreprinderii, prezent la lansare și în calitate de președinte al Yachting Clubului din Iași, am elaborat o tehnologie de fabricație a velaturii de navigație, produs foarte solicitat pe piața externă. Abia așteptăm, desigur, să vedem cum se comportă pînzele fabricate cu atîta greutate. Dar mai ales abia așteptăm să-i vedem întorși, spre fala orașului nostru, a clubului nostru de yachting și, nu în ultimul rînd, desigur, a sportului cu vele din țara noastră".

De undeva, de departe, dinspre Sulina, mi s-a părut că marea își trimitea, pînă la noi, vuietul. Un stol de pescăruși plutea deasupra „Daciei", urîndu-i parcă tradiționalul „Vînt din pupa !"

VICTOR NIȚĂ ■

Cupa intercontinentală

O învinsă pe nedrept sau o cîştigătoare norocoasă?

„Nu se poate !“ Aceasta este propoziţia pe care am auzit-o de zeci de ori, de sute de ori în cele 20 de ore de zbor în drumul spre ţară şi-n ziua petrecută de echipa „Steaua“ la Beijing. Am revăzut pe casetă meciul cu C.A. River Plata de mai multe ori, am derulat cu încetinitorul cîteva faze în discuţii şi aceeaşi propoziţie se repetă la nesfîrşit. Nu se poate ! Ea exprima continua nedumerire a jucătorilor noştri care nu puteau să creadă că atît de rîvnitele trofee — Cupa Intercontinentală şi Cupa Toyota — nu se află în avionul spre Bucureşti. Şi totuşi, adevărul şi regretul sînt la fel de clare ! Titlul de World Club Champion a trecut atît de aproape pe lîngă palmaresul echipei noastre. Am putea înşira cîteva din cauzele acestui eşec. Eşec în sensul pierderii meciului, căci din toate celelalte puncte de vedere „Steaua“ a fost la înălţime. S-a purtat ca o adevărată reprezentantă a fotbalului românesc şi european, poate cu o modestie chiar prea mare faţă de importanţa cărţii sale de vizită. Apoi a jucat fotbal în cel mai adevărat sens al cuvîntului, fiind cel puţin egală, dacă nu superioară ca „impresie artistică“ faţă de reprezentanta ţării deţinătoare a titlului mondial 1986. S-a vorbit mult aici la Tokyo despre fotbalul românesc, despre finala de la Sevilla, despre numele din echipa Steaua. Ducadam, Stoica, Bölöni, Iovan, Piţurcă şi Lăcătuş ca şi ceilalţi de altfel, au fost curtaţi de presă, de admiratori, au dominat emisiunile de sport şi au prilejuit frumoase cuvinte despre ţara noastră.

Ca să înţelegeţi mai bine rezultatul şi desfăşurarea partidei pe care aţi urmărit-o pe micile ecrane nu sînt lipsite de importanţă o serie de amănunte legate de atmosfera, organizarea şi culisele acestui meci difuzat pe toate continentele. Steaua a ajuns la Tokyo pe ruta Bucureşti — Karachi — Beijing abia marţi, cu două zile mai tîrziu decît argentinienii. E drept că aceştia aveau de surmontat handicapul unei călătorii de 36 de ore şi o diferenţă de fus orar mai mare decît cea dată de ora Bucureştiului. Joi seara, în holul hotelului Tokyo Prince, Alfaro, venit să transmită cele mai calde salutări lui Doru Nicolae, cu care a jucat o vreme, la Panathinaikos în Grecia, moţăia de somn şi acuza dificultăţi de adaptare. Ceilalţi jucători argentinieni, cazaţi şi ei la cîteva etaje de echipa Steaua se purtau puţin ostentativ, afişînd o oarecare certitudine a victoriei. Munoz celebrul crainic argentinian de radio păstra încă rezerve. Ele erau generate de accidentarea lui Alonso şi de posibilitatea ca dispecerul echipei să nu apară în joc. La antrenamentul mai tare făcut de acesta, semnele de întrebare s-au înmulţit. Cîştigătorii Cupei Libertadores au devenit mai circumspecţi şi ne bombardau cu întrebări legate de Bölöni, Ducadam şi Tudorel Stoica. Ce face piciorul lui Bölöni ? Această întrebare am auzit-o şi la conferinţa de presă organizată imediat după sosirea la Tokyo pusă insistent de cei 70 de ziarişti niponi. Au pus-o şi ziariştii italieni şi cei francezi şi cei de la BBC. Şi de răspunsul concret a depins în mare parte şi rezultatul. Bölöni, accidentat în meciul de campionat de la Cluj-Napoca a făcut un antrenament uşor şi a urmat un tratament intensiv. Doctorul Valentin Stănescu a încercat toate posibilităţile, a testat evoluţia rupturii musculare chiar şi cu încercări de solicitare maximă, similare cu cele din momentul şutului. Mai mult nu se putea face. Întrebarea apăsătoare era simplă şi scurtă. Da sau nu ? Duminică dimineaţa, Bölöni a făcut o alergare în jurul hotelului Tokyo Prince şi după discuţii cu medicul, cu Ion Alexandrescu dar mai ales cu Anghel Iordănescu, verdictul a fost nu. Vă daţi seama cît a cumpănit în momentul de debut al meciului absenţa acestui jucător ! Semnele de întrebare îl vizau şi pe Stoica dar la antrenamentul ofical de simbătă, desfăşurat pe stadionul olimpic acesta nu mai acuza dureri acute şi participarea sa era certă. Absenţa lui Bölöni a determinat o mişcare importantă pe tabla de şah concepută de antrenorul Iordănescu în colaborare cu Emerich Jenei, prezent şi el tot timpul alături de echipă. S-a optat pentru formula de apărare cu Weisenbacher pe stînga şi cu Bărbulescu în linia mediană. Oricîte eforturi a făcut acesta, nefiind nici într-o zi foarte bună, ca în partida cu Dinamo, el n-a putut să-l suplinească pe Bölöni, fapt hotărîtor în două situaţii : organizarea jocului şi a echipei în momente esenţiale şi executarea loviturilor libere.

Alura şi comportamentul din timpul zilelor petrecute în imediata vecinătate a echipei River Plata, ca şi părerile celor 25 de ziarişti argentinieni au atras atenţia asupra lui Funes ca principalul pericol din atac. Masiv, ca un fundaş de modă veche, agil, rău şi dur, Funes se anunţa ca fiind pericolul numărul 1. În discuţiile prelungite cu ziariştii, argentinienii avertizau că vor folosi inteligenţa ca principală armă în jocul cu Steaua. Numai că meciul a demonstrat că pe lîngă inteligenţa atît de trîmbiţată în zilele premergătoare, argentinienii au recurs întîi de toate la violenţe, la şiretlicuri şi din toate acestea aveau să scoată un gol aproape nesperat.

În ce atmosferă s-a desfăşurat meciul ? La ora 11 (ora 4 la Bucureşti) stadionul era arhiplin, spectatorii înclinau spre River Plata (cum au făcut în ultimele 5 ediţii cînd au ţinut partea sudamericanilor), de data aceasta şi din cauza titlului recîştigat de echipa Argentinei. Ameninţa cu ploaie şi 4 elicoptere patrulau în spaţiul aerian din zona meciului. Un dirijabil galben, de dimensiuni enorme, cu numele firmei Kodak, se plimba pe cer şi jucătorii Stelei au apărut mai devreme la încălzire, ca după clasicele 20 de minute să se retragă în cabine pentru aproape un sfert de oră. Pauza de efort avea să-l coste pe Bălan care la puţin timp după fluierul arbitrului Martinez Bozan a făcut o întindere musculară. O altă chestiune surprinzătoare a fost apariţia în teren a jucătorului Montenegro, suspendant de federaţia de fotbal sudamericană în finalul Cupei Libertadores. Dreptul lui de joc ar fi trebuit să fie cel puţin rodul unei acceptiuni convenite între federaţiile din America de Sud şi Europa implicit a Clubului Steaua. Nu ştim de o asemenea acceptare şi prezenţa sa în teren e menită să păstreze încă semne de întrebare. În loc de relatarea meciului pe care de altfel l-aţi urmărit, se impune o discuţie despre arbitraj. Deşi River Plata avea 3 uruguayeni în echipă — din care doi pe teren : Gutierez şi Alzamendi — Martinez Bosan a fluierat tot. El nu poate fi acuzat decît de fragmentarea meciului şi de faptul că, după deschiderea scorului, n-a avut nici o reacţie faţă de trucurile ieftine cu care argentinienii au tras de timp. Dar pînă la asta s-a mai petrecut un lucru care putea schimba soarta meciului. În minutul 15, Belodedici a pasat lui Piţurcă, a pătruns şi a primit mingea, singur în faţa porţii, înscriind un gol anulat pe motiv de ofsaid. Arbitrul de tuşă era cu steagul sus şi echipa Steaua a luat de bună hotărîrea arbitrului. Urmărind meciul pe videocasetă şi reluînd de nenumărate ori această fază, am avut dovada clară a faptului că decizia arbitrului a fost o cruntă eroare. Pelicula arată clar că mingea primită de Belodedici în spatele fundaşilor argentinieni n-a venit de la Piţurcă, ci de la unul dintre aceştia care a vrut s-o împingă portarului Pumpido. Deci în minutul 15 Steaua a înscris un gol valabil anulat pe nedrept de arbitrul de centru, ajutat de un japonez şi un sud corean, ambii naivi în multe situaţii în care au folosit steagurile de tuşieri.

Golul din minutul 28 a fost cel puţin stupid, atît prin neatenţia apărătorilor echipei Steaua, cît şi prin schema folosită de argentinieni. Funes care de-a lungul meciului l-a faultat de mai multe ori pe Bumbescu (chiar aşa !) s-a dat lovit la un contact mai aspru şi s-a întins la pămînt, tăvălindu-se ca un veritabil actor. Steaua a luat-o de bună aşteptînd intervenţia medicului, neglijînd prevederea regulamentară care stipulează dreptul de repunere a mingii în joc imediat după fluierarea infracţiunii. Alonso i-a pasat lui Alzamendi care nu era în ofsaid, acesta a pătruns, a şutat din careul de 6 metri în bară, mingea s-a lovit în Stîngaciu, căzut la pămînt, şi i-a revenit pe tavă. Alzamendi a înscris, fiind ales de ziariştii japonezi ca erou al meciului, cel mai bun de pe teren fiind însă de departe Miodrag Belodedici. A fost rodul unei neatenţii care nu se putea produce în prezenţa lui Bölöni. De obicei, el proteja mingea pînă la dispunerea echipei în dispozitiv. Oricum, golul nu i se poate imputa lui Stîngaciu, formidabil la Tokyo. Trebuie spus că ultimele meciuri ne arată un portar cu prestaţii din ce în ce mai apropiate de talentul său deosebit. La ora aceasta, chiar fără rezervă la echipa de club, Stîngaciu dă siguranţă apărării şi anunţă un nume de rezonanţă, alături de celelalte 2 mari nume ale fotbalului nostru : Lung şi Ducadam. Cît priveşte apărarea, nota maximă pentru Bumbescu, cel care l-a anihilat pe Funes. Ar mai fi de adăugat, pe lîngă toate cele bune reuşite de Steaua în acest meci, lipsa de viteză în momentele de finalizare şi regretul pentru ratările lui Bălint, Piţurcă şi Lăcătuş. La un meci de asemenea miză, trei ocazii mari fără nici un gol nu sînt semne de „bună purtare“. Asta, în contextul în care argentinienii au jucat închis, plicticos, enervant, mizînd pe doi fundaşi centrali de clasă : Gutierez şi Ruggeri, pe un mijloc mobil şi puternic : Alonso, Gallego, Enrique şi Alfonso şi pe toate trucurile unfair de a scoate loviturile libere, de a pierde timpul, de a rupe jocul. Ce a făcut River Plata în repriza a doua ţine mai mult de atitudinea nesportivă a unei echipe modeste aflată într-o situaţie dificilă. Şi totuşi, o performanţă de mare răsunet a trecut pe lîngă Steaua (căreia nu i se pot uita meritele dinainte, chiar prezenţa în acest meci însemnînd enorm) explicabil dar mai ales inexplicabil, nedrept şi fără şansă, într-un meci în care sute de ziarişti din toată lumea au văzut-o mai bună, doar tabela de marcaj neconfirmînd cu nimic acest lucru.

De ce a pierdut Steaua meciul de la Tokyo ? Alte încercări de a răspunde acestei întrebări atît de apăsătoare vor urma şi-n răspunsurile viitoare. Dar pînă atunci vă oferim explicaţia solicitată în avion ar trenorului Anghel Iordănescu : „Cred c-am pierdut nemeritat pentru că la nici un capitol al jocului n-am fost inferiori adversarilor. Dimpotrivă ! Chiar dacă jocul echipei noastre n-a fost la cota maximă, am dominat şi am lăsat tuturor o impresie mai mult decît favorabilă. Am pierdut din cauza unui complex de imprejurări care se leagă de un moment de neatenţie în apărare, de o secundă de întîrziere a lui Weisenbacher în marcarea lui Alzamendi. N-aş vrea să adaug la toate acestea arbitrajul lui Martined Bosan, care, pe nedrept, ne-a anulat un gol în minutul 15. Ne-a mai lipsit decizia în momentul de finalizare şi adversarii noştri au cîştigat, fructificînd o enormă şansă:“

Acesta e fotbalul ! Steaua a pierdut un meci pe care l-a dominat cu o echipă bună, solidă, şireată dar modestă în jocul de la Tokyo. Regretele noastre nu pot fi răzbunate de cît de viitoarele bătălii în care campioana fotbalului nostru va face şi mai mult pentru a-şi apropia victoria.

CORNEL NISTORESCU

Evocări competiţionale

● La Congresul F.I.D.E. desfăşurat la Dubai, ca o recunoaştere a valorii internaţionale a şahului românesc, reprezentanţi de seamă ai mişcării noastre sportive au fost aleşi în comisiile ce se preocupă de buna organizare a activităţii mondiale : Elisabeta Polihroniade în cadrul Comisiei pentru informaţii, publicaţii şi statistică şahistă, Marina Pogorevici-Makropoulou pentru Comisia feminină şi Prof. univ. Dolphy Drimer la Comisia şcolară. ● Federaţia internaţională a conferit noi titluri internaţionale şahiştilor români. Jucătoarele Iudita Chiricuţă şi Eugenia Ghindă au primit confirmarea titlului de maestre internaţionale. Analizînd rezultatele ultimilor anii F.I.D.E. a atribuit înaltul titlu de mare maestru timişorencei Dana Nuţu şi şahistului bucureştean Theodor Ghiţescu. Felicitări tuturor ! ● Cele mai clare victorii olimpice au avut loc în runda întîia : din 54 meciuri 32 s-au încheiat cu scorul de 4:0 ! Dintre acestea numeroase discuţii a iscat victoria echipei masculine a Angliei în faţa selecţionatei din Puerto Rico. Nu pentru că englezii n-ar fi fost capabili să înscrie patru puncte, ci pentru că adversarii lor nu s-au prezentat la joc ! A fost o formă de protest împotriva tehnicienilor concursului, care i-au defavorizat la tragerea la sorţi prin calcularea greşită a coeficientului Elo mediu al echipei... ● Cele mai bune rezultate individuale au fost răsplătite de organizatorii Olimpiadei din Dubai cu medalii. Numele acestora este : 1. Kasparov (U.R.S.S.), 2. Klinger (Austria), 3. Torre (Filipine) şi Xu (China) — pentru masa întîi : 1. Abdelnaby (Egipt), 2. Adianto (Indonezia), 3. Charpentier (Costa Rica) — la masa a II-a ; 1. Short (Anglia), 2. Matamos (Ecuador), 3. Day (Canada) — la masa a III-a ; 1. Iusupov (U.R.S.S.), 2. Chandler (Anglia), 3. Thole (Zambia) — la masa a IV-a şi 1. mesele-rezervă : 1. Muniz (Puerto Rico), 2. Speelman (Anglia), 3. Kuczynski (Polania) şi respectiv 1. Ngel (Malta), 2. Abbas (Irak), 3. Dlugy S.U.A.). Medaliate în competiţia feminnă au fost la masa întîi : 1. Lemaciko (Elveţia), 2. Ciburdanidze (U.R.S.S), 3. Liu (China) ; la masa a doua : 1. Karim (E.A.U.), 2. Cooper (Wales), 3. Mádl (Ungaria) ; la masa a treia : 1. Gaprindaşvili (U.R.S.S.), 2. Hernandez (Mexic), 3. Frometa (Cuba) şi Maximovici (Iugoslavia) şi la masa rezervelor : 1. Stanciu (România), 2. Mohamed Ali (Irak), 3. Vogel (Finlanda). ● Performanţele rating ale olimpiadei le-au înregistrat la masculin : 1. Kasparov — 2 753, 2. Iusupov — 2 743 şi Chandler — 2 711, iar la feminin : 1. Gaprindaşvili — 2 486, 2. Ciburdanidze — 2 396, 3. Liu — 2 393. ● Echipa feminină a României a cucerit „bronzul“ olimpic la capătul unei lupte dramatice. Unul dintre momentele cele mai importante a fost victoria categorică asupra echipei Bulgariei, medaliată cu argint la Olimpiada de la Salonic. Într-un emoţionant duel teoretic Dana Nuţu a întrecut-o pe marea maestră Margarita Voiska în Apărarea Tarrasch. Urmăriţi evoluţia partidei. NUŢU — VOISKA : 1. Cf3 d5 2. c4 e6 3. d4 c5 4. c:d5 e:d5 5. Cc3 Cc6 6. g3 Cf6 7. Ng2 Ne7 8. OO OO 9. Ng5 c4 10. Ce5 Ne6 11. C:c6 b:c6 12. b3 Da5 13. Dc2 Nb4 14. Nd2 c5 15. a3 c:b3 16. Db2 N:c3 17. N:c3 Da4 18. d:c5 Tfc8 19, Nd4 Tab2 20. Tfd1 Ce8 21. Tac1 f6 22. Tc3 Cc7 23. Te3 Te8 24. Tdd3 Nf7 25. T:b3 T:b3 26. T:b3 T:e2 27 Tb8 Te8 28. Nf3 h6 29. Rg2 Rh7 30. T:e8 N:e8 31. Db7 D:d4 32 : D:c7 Dc4 33. Dd6 Nb5 34. g4 Df1 35. Rg3 Dd3 36. D:d5 D:a3 37. Rg2 Dc1 38. ed. 1 : 0. În aceeaşi rundă, la masa alăturată s-a jucat o partidă activă la sfîrşitul căreia victoria a revenit marii maestre române, Elisabeta Polihroniade, datorită unei ingenioase combinaţii soldate cu prinderea damei. S-a jucat astfel : SAVOVA — POLIHRONIADE 1. e4 e5 2. Cc3 Cf6 3. g3 d5 4. e:d5 C:d5 5. Ng2 C:C3 6. b:c3 Nd6 7. Ce2 00 8. 00 c6 : 9 d3 Ng 4 10. h3 Ne6 11. c4 Cd7 12. Cc3 f5 13. Tb1 Tb8 14. De2 Df6 15. Nd2 Cc5 16. Tfe1 Tbe8 17. Ne3 Te7 18. Dh5 h6 19. De2 Nd7 20. Dd2 Tfe8 21. g4 Ce6 22. g:f5 23. Ce4 Nb8 24. De2 Cd4 25. Nd4 e:d4 26. Dg4 De5 27. Rf1 Ne6 28. Dg3 Df5 29. Dh4 Tf7 30. Te2 Dg6 31. Tbe1 Tf4 32. Dg3 Df5 33. Rg1 Dh5 34. c5 T:e4 35. T:e4 N'g3 36. f:g3 Nf7 37. T:e8 N:e8 38. T:e8 D:e8 39. Rh2. 0 : 1. ● În ultimele patru runde s-a luptat pentru fiecare jumătate de punct.

MARGARETA MUREŞAN

---

70 de ani de rugby

În duminica trecută a avut loc la Complexul sportiv al studenţilor din Parcul Tei entuziasta festivitate cu ocazia anivesării celor 70 de ani de la înfiinţarea primei grupări studenţeşti de rugby din ţara noastră (11 februarie 1916). Intitulată **Sporting Club Universitar Studenţesc**, prin iniţiativa profesorului universitar **Traian Lalescu** şi a lui **Octav Luchide**, precum şi prin participarea a numeroşi intelectuali români progresişti, care vedeau în activitatea sportivă şi exerciţiile fizice un capitol de bază al educării şi îndrumării tineretului, această grupare a devenit una din cele mai importante, iar, în decursul anilor 1925—29—32—35—39 şi 1946, echipa divizionară A — Sportul Studenţesc a cucerit, de şase ori, titlul naţional. În noua orientare de după 23 August, numeroşi dintre foştii jucători ai acestui club au devenit antrenori cu deosebite merite în răspîndirea şi afirmarea rugbyului românesc, precum regretaţii **Ion Buzoianu** şi **Grigore Aman** sau veteranii **Gheorghe Pircălăbescu** (Gr. Roşie), **Petre Cosmănescu** (Steaua), **Dan Ionescu** (Ştiinţa), **Titi Ionescu** (Dinamo) şi alţii. Prezenta reuniune jubiliară a fost prezidată de prof. dr. ing. **Florin Chiriac**, rectorul Institutului de Construcţii, alături de inginer **Marin Cristea**, preşedintele Federaţiei Române de Rugby, inginerul **Bojenescu**, preşedintele secţiei, **Ştefan Georgescu**, vicepreşedintele Clubului, prof. **Nicolae Ureche** şi prof. **Dumitru Mihalache** — antrenorii actuali, inginer **Stanciu Adrian** — căpitanul echipei actuale, precum şi vechii jucători şi susţinători ai clubului în frunte cu octogenarul Aurică Mărăşescu şi arhitectul Ascanio Damian. S-au rostit discursuri înflăcărate, printre care şi acelea ale matematicianului **Gussi Gheorghe**, profesorului **Ion Dijmărescu** de la Institutul de Mine — Petroşani şi **antrenorului** Theodor Rădulescu (Steaua).

Cu această ocazie am avut satisfacţia de a-mi citi versurile sportive dedicate clubului : „Toast la Sportul Studenţesc“ şi „Rugbyst am fost“.

Întîlnirea a prilejuit o plăcută ocazie de a reasambla într-un entuziasm comun şi spirit tradiţional generaţiile care i-au asigurat continuitatea. Într-un impresionant meci de revedere, s-au confruntat două formaţii de old-boys din rîndurile foştilor purtători ai tricourilor studenţeşti, media de vîrstă depăşind 50 de ani, remarcîndu-se circulaţia balonului şi „stilul academic“ al înaintaşilor.

Întîlnirea jubiliară a fost colorată cu versurile de toast ale semnatarului acestor rînduri, pe care le sintetizez în următoarele două strofe omagiale, socotindu-le necesare şi aici, ca un salut din partea revistei noastre :

Tot ce-ai trăit cu ochii de copil
Nu trece prea uşor, de
az-pe-mine!
Se-ntipăreşte ca-ntr-un lut
fragil,
Se face piatră-n suflet
şi-ţi rămine!

La ceasu-acesta scump,
evocator,
Să-nchin şi eu acest pahar
cer voie,
În cinstea Dumneavoastră-a
tuturor!
Trăiască SPORTUL
STUDENŢESC ! Ahoe!

TUDOR GEORGE

Olimpiada la jumătate de drum

...şi ce ploaie (de sportivi) vine de la Cluj?

Cluj-Napoca reprezintă un centru de tradiție, și totodată de încredere și speranță, nu numai pentru domeniile științei și culturii, ci și pentru cel al sportului. Existența aici a unui prestigios centru universitar, coroborată cu afirmarea unor puternice și tinere colective muncitorești în Cluj-Napoca în Turda, Dej și Cîmpia Turzii îndreptățesc așteptările într-o activitate sportivă de cel mai bun nivel, care să constituie un argument implicit și o resursă de bază ale dezvoltării sportului național, ale creșterii prestigiului acestuia în marile competiții internaționale. În linii generale, sportul clujean a răspuns acestor așteptări, oferind an de an rezultate și performanțe care au întărit tradiția locală, contribuind, totodată, la consolidarea evoluției ascendente din multe ramuri ale sportului național. O imagine mai precisă a acestei realități o oferă tabloul rezultatelor mai semnificative obținute de sportivi clujeni în ultimii 15 ani, tablou ce vorbește de la sine despre dinamica sportului clujean de performanță, despre fluxul sau refluxul înregistrat în timp de diferitele ramuri sportive ce ființează aici.

Parcurgînd acest tablou în ordinea importanței competițiilor, vom putea constata că, la ultimele patru Olimpiade, Clujul a punctat o singură dată, în 1984, prin același Ștefan Tașnadi, medalie de argint și un loc patru la haltere.

La campionatele mondiale spectrul performanțelor este ceva mai larg. Vreme de un deceniu (1971—1980), Șerban Doboși a obținut locuri între 4 și 6 la tenis de masă, lui alăturîndu-i-se Crișan Simion cu un loc 3 și un loc 5 la C.M. din 1979 și 1981. Tot Tașnadi mai obține o medalie de bronz în 1983 — și cu asta se încheie lista performerilor seniori. La mondialele de tineret sau juniori, doar două medalii de argint obținute în acest răstimp : Ioan Pop (scrimă, 1974) și Paisz Miklos (box, 1983).

La europene punctează aceleași două sporturi : tenisul de masă (prin Crișan Simion, medalie de bronz, 1980 și echipa C.S.M., campioană europeană între 1964—1967) și halterele (Kiseklalo Tiberiu, locul 4 în 1977 și Iacob Teodor locul 2 în 1985), sporturi cărora li se adaugă popicele (Ștefutz Ioan, argint în 1978).

Pe lista laureaților Jocurilor Mondiale Universitare, doar Eva Raduly (locul 1 în 1979 și locul 5 în 1981, la aruncarea sulițci) și Palfi Pall (argint, în 1981, la 110 m.g.). La aceste competiții, Clujul mai participă cu cîte doi sportivi în echipele reprezentative studențești de handbal (argint, 1973) și baschet (bronz, 1981).

Cam acestea sînt vîrfurile sportului clujean în anteriorii 15 ani. E mult, e puțin ? Să amînăm răspunsul pentru a vedea care sînt rezultatele din 1986. Este anul în care halterele s-au dovedit pentru clujeni deosebit de prolifice în performanțe : la mondiale, două medalii de argint (prin Czanka Attila) ; la europene — un bronz (prin Iacob Teodor) ; la mondialele de juniori, trei medalii de bronz (prin Czanka și Kereki) ; la europenele de juniori — două aur (Sîrbu și Czanka), două ragint (Sîrbu și Czanka) și două bronz (prin Kereki Alexandru). Să mai amintim că Zoltan Zoltan obține un bronz la C.E. de cadeți, că doi clujeni au fost în echipa națională de rugby care a obținut bronz la europenele de juniori și un altul, în cea de volei, medaliată cu argint la europenele de tineret — și cu asta se încheie și lista performanțelor din 1986.

Revăzînd acest tablou al performanțelor, se impun cîteva constatări preliminare, și anume : la patru Olimpiade, o singură performanță ; reculul spectaculos pe care-l înregistrează în orașul legendarului Moina atletismul — sportul sporturilor, cîndva o pasiune fierbinte a studenților clujeni (pentru care Parcul sportiv al Universității era un adevărat leagăn) ; ascensiunea la fel de spectaculoasă a unui sport ce crește din afara mediului universitar, halterele ; stingerea, la nivelul seniorilor, a performanțelor într-un sport — tenisul de masă — în care clujenii excelau printr-un Negulescu, Doboși sau Giurgiucă, și chiar prin echipa reprezentativă a municipiului. În sfîrșit, dincolo de depășirile înregistrate în planurile anuale de puncte și medalii, persistă imaginea că sportul clujean nu a dat, în acest răstimp, măsura reală a potențialului existent, situîndu-se sub nivelul pretențiilor pe care iubitorii sportului le au, cu îndreptățire, față de acest centru de tradiție al mișcării sportive din țara noastră.

Pe ce se întemeiază piramida performanțelor sportive, care sînt factorii ce determină, în ultimă instanță, configurația de rezultate a tabloului amintit ? Luînd-o pe rînd, despre activitatea sportivă de masă, la conducerea C.J.E.F.S. există opinia că aceasta rămîne în continuare un fenomen social ce se cere impulsionat îndeosebi prin resorturi educaționale, prin înțelegerea sportului ca o condiție a sănătății și vigorii fizice. În orice caz, crosurile ocazionale nu rezolvă problema sportului de masă.

Apoi, trecerea de la nivelul de masă la cel al copiilor și juniorilor — unde se află primele verigi organizatorice — este imperceptibilă, importantă fiind capacitatea de absorbție a acestor categorii de vîrstă în secții sportive corespunzătoare. Din acest punct de vedere, Clujul stă bine, în numărul total al secțiilor, preponderente fiind cele pentru copii și juniori. Numai în Cluj-Napoca există 45 de astfel de secții cu activitate programată în campionate la nivelul școlilor și asociațiilor sportive. În general se estimează că peste 80 la sută din numărul elevilor sînt cuprinși în activitate sportivă organizată dar acest procent scade odată cu trecerea spre categorii superioare de vîrstă : maximum 50 la sută din numărul tinerilor între 18 și 25 de ani sînt cuprinși în sport. Legat de asta, se menționează că studenții au forme organizatorice distincte de practicare a sportului, în special cu caracter de masă, pentru că între studenție și performanță, sensul relației este invers, adică mai degarbă performerii sportivi devin studenți (deși se pare că în acest an nici un asemenea candidat n-a reușit la admitere, din vreo cinci-zeci de cazuri), decît studenții obișnuiți — performeri sportivi.

Odată cu nivelul seniorilor, problemele sportului clujean apar la scara unu pe unu. Sînt 88 secții republicane, 12 internaționale și 2 (box și haltere) cu statut olimpic. Acestora li se adaugă 593 de secții cu importanță locală, inclusiv 14 centre sportive în comune, care activează sub egida școlilor respective. O realitate mai nouă a sportului clujean la acest nivel este migrația unilaterală a sportivilor (mai ales odată cu absolvirea) dinspre Cluj spre alte locuri — și din ce în ce mai puțini, în sens invers. În fiecare din ultimii cinci ani au plecat din Cluj cîte 10—15 sportivi, care continuă să activeze în diviziile naționale și chiar în loturile reprezentative. Conform unei aprecieri tranșante a tovarășului Nicolae Mureșan, președintele C.J.E.F.S., „aproape nu există lot național în care să nu fie selecționat cel puțin un sportiv clujean la origine".

Într-o altă ordine de idei, în Cluj există peste 450 de baze sportive, din care 25 sînt apreciate ca fiind competitive la cel mai înalt nivel (17 în Cluj-Napoca). Recunoscînd rolul acestora în obținerea performanțelor tot la fel de adevărat este și faptul că efortul de modernizare trebuie corelat cu obiectivele sportive și, în ultimă instanță, întemeiat de acestea. La Cluj-Napoca, de pildă, secția olimpică de haltere „se bazează" pe sala de la „Clujana", care se prezintă, din toate punctele de vedere, sub nivelul celei de la C.S.M.

Trăgînd linie, speranțele pentru un aport clujean la reprezentarea țării la viitoarea Olimpiadă pot fi legate, deocamdată, la această jumătate de drum, de : Dorin Purcar și Dorin Mureșan (semifond), Morea Cristian și Radu Pașcalău (box), Czanka Attila și Kereki Alexandru (haltere), Sălăjan Vasile și Călin Niri (lupte), Ghiurcan Rodica (scrimă). Este, să recunoaștem, mult prea puțin. Potențialul sportiv clujean și tradiția existentă aici îndreptățesc să ne așteptăm la o mult mai mare afluență de sportivi și performanțe, care să determine, de pildă, inclusiv organizarea unor concursuri locale de selecție între toți cei care se situează peste baremurile respective, astfel încît la loturile naționale să fie trimise certitudini și titulari, nu speranțe și candidați ; cam asta ar fi stacheta de competitivitate pe care trebuie să și-o propună o mișcare sportivă de prestigiu cum este cea clujeană. Cît despre ideea că „ar mai fi timp" pentru apariția unor noi performeri recomandabili loturilor olimpice, aceasta pică de la sine, întrucît, se știe, normal este ca acum baza selecției să fie foarte largă, pentru a avea de unde să se „îngusteze" odată cu apropierea orei startului. Din cei mulți chemați, vor fi puțini aleși, dar important este ca cei chemați — pe baza unor rezultate de valoare, competitive și concordante cu interesele reprezentării sportului național — să fie, într-adevăr, mulți încă de pe acum.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Cuvînt de suporter :

De ce în cumpănă?

Ceea ce se întîmplă în actualul tur al campionatului diviziei A cu Universitatea Craiova nu rezistă nici uneia din explicațiile acreditate. Este echipa craioveană — ediția 1986—1987 — alta decît cea care a încheiat de-a dreptul spectaculos returul campionatului precedent ? Argumentele legate de valoarea lotului arată clar că nu. În linii mari, plus trei achiziții noi (Rada, Bița și Dumitrașcu) evoluează aceeași formație, cu obișnuitele modificări, poate prea obișnuite, pe care le fac antrenorii de la o etapă la alta. Și, totuși, cîtă diferență ! În returul campionatului trecut Universitatea, cu aceiași jucători tineri, confruntată cu aceleași probleme ale „reconstrucției", ale „schimbului de mîine", înscria nu mai puțin de 41 de goluri. Performanță care a făcut din „U" cea mai eficace echipă a returului pe care l-a parcurs în marș triumfal „Steaua". Cine a înscris atîtea goluri în returul campionatului trecut pentru Universitatea ? Nimeni alții decît actualii jucători. Pe nume — Bîcu, Irimescu, Adrian Popescu, Săndoi, Mănăilă, Negrilă, Ungureanu, Cioroianu și, cum s-ar putea constata la o cercetare mai atentă a marcatorilor, de aproape fiecare component al echipei. Iar astăzi pentru marcatorii echipei, cei care au înscris cîte un gol la 135 de minute, îți sînt suficiente, dacă nu prea multe, degetele de la o singură mînă ! Ei sînt, dacă ținem bine minte, Bița, Mănăilă, Irimescu și Bîcu.

Ce se întîmplă atunci cu Universitatea Craiova ? Iată, o întrebare inevitabilă.

Și ea trebuie pusă acum, cînd nu este prea tîrziu.

Explicația legată exclusiv de **schimbul de generație** rezistă și nu în întregime. Adrian Popescu, Mănăilă, Gică Popescu, Săndoi, Rada — jucătorii cei mai tineri și cei mai talentați ai „noului val" — joacă în divizia „A" de o perioadă cuprinsă între un an (Gică Popescu) și cinci ani (Adrian Popescu și Rada). Mai poate fi vorba în cazul acestora de „botezul focului" ? Nu, categoric, nu ! Dacă au talent — și au — după cinci ani în divizia A ar trebui să joace la potențialul maxim al carierei lor de fotbaliști. De ce nu joacă — pentru că, nu cu mult timp în urmă, au jucat (amintiți-vă de zilele cînd „Universitatea" trimitea la Hunedoara echipa de speranțe care juca de la egal la egal cu pe atunci redutabilă, Corvinul) — iată o explicație pe care trebuie s-o dea și ei și antrenorii lor. Dacă adăugăm acestora și **grupul jucătorilor experimentați** (Lung, Negrilă, Ungureanu, Irimescu, Geolgău, Cîrțu și Tilihoi — ultimii doi aduși în situația de „inactivi" de antrenori și conducerea clubului care, cînd îi declară indisponibili, cînd îi ceartă pentru sentimentele de infidelitate față de culorile echipei), ajungem la concluzia că lotul Universității este alcătuit din jucători cu **suficientă experiență competițională.**

Explicația legată de **slaba pregătire fizică** nu rezistă nici ea în întregime. Actuala conducere tehnică a preluat echipa din etapa a 8-a. În cele 7 etape care au trecut de atunci, la care s-a adăugat și o întrerupere de campionat a fost timp suficient ca printr-o pregătire atentă, rațională, și nu prin una de suprasolicitare, echipa să fie adusă la un nivel de pregătire fizică maximă. De ce nu s-a reușit acest lucru — pentru că nu s-a reușit — nu noi sîntem în măsură să dăm explicația cuvenită. Dar ea e necesară.

Explicația legată de faptul că trupa din Bănie are o **conducere de club sub nivelul cerințelor** unei echipe cu firmă (și faimă) „Universității" rezistă, se pare, cel mai mult. Așa se explică faptul că de această echipă, care a dominat prin valoarea ei campionatul nostru în ultimii 10 ani, nu a fost „legat" nici un antrenor. Pe aici au trecut multi antrenori, dar niciunul nu a rămas ! Fiecare și-a făcut interesele lui și a plecat cînd a vrut și cum a vrut. Conducerea clubului nu s-a preocupat să aducă antrenori pe măsura valorii echipei, ci a așteptat să primească antrenori oferiți de alții. Iar jucători ai Universității Craiova, azi antrenori sau care ar fi putut să îmbrățișeze această carieră, au fost mai diplomați sau mai puțin diplomați îndepărtați din preajma echipei care i-a crescut. Întrebați-vă unde se află astăzi Oblemenco, Ivan, Deselnicu, Silviu Stănescu, Ștefănescu, Deliu, și veți afla singuri răspunsul. Aceeași conducere a clubului, a risipit în ultimii trei ani atîția jucători cîți alții adună în zece ani. Iar acum, aceeași conducere a clubului asistă neputincioasă cum o echipă talentată, în loc să urce în ierarhia diviziei A, pe măsura valorii jucătorilor ei, se îndreaptă spre zona „nisipurilor mișcătoare".

CONSTANTIN PRIESCU ■

P.S. Ar fi nedrept să nu adaug la slăbiciunile și erorile conducerii clubului Universitatea și „concursul" pe care și l-au dat și ceilalți factori din familia atît de agitată, nu totdeuna în bine, a fotbalului

---

Civilizația sportului

Durități inutile

Echipele noastre de hochei sînt, cu excepția reprezentativei naționale, în concediu. (E drept un concediu mult mai scurt decît cel al echipelor masculine de handbal care STAU CINCI LUNI (!) pentru ca 20 de jucători să se pregătească pentru campionatul mondial grupa B, situație nemaiîntîlnită în vreo altă parte). Deci, pînă la „refacerea gheții", e timp pentru cîteva comentarii pe marginea... durităților inutile, ca să folosim o expresie hocheistică.

La București, un jucător suferă o fractură de piramidă nazală cu hemoragie. Cel care i-a provocat-o nu este nici măcar eliminat din joc. La Galați, se înregistrează o plagă tăiată a arcadei stîngi. Autorul este suspendat opt etape după care e chemat la lotul național. Foarte educativ ! La Miercurea Ciuc, arbitrul de linie este lovit cu pumnul de un jucător. Fiind component al lotului reprezentativ, respectivul nu simte gravitatea faptei sale. Deh, avem nevoie de el.

După ce la Galați se înregistrează 90 minute de penalizare într-un meci (record mondial ?), federația se alarmează, ziarul „Sportul" ia poziție hotărîtă spunînd „Stop indisciplinei la hochei !" și calmul revine pe gheață. Antrenorul echipei naționale apreciază într-un interviu că „jucătorii trebuie să fie convinși că luptă pentru o idee comună și nu pentru propria lor satisfacție". Care satisfacție ? O anumită teorie pseudo-filozofică afirmă că sportul este pentru tineri mijlocul ideal de refulare și în același timp mijlocul derivativ perfect al unei agresivități naturale. Această teorie nu-i amuză decît pe inconștienți, pe cei care cred că se poate combate violența exercitînd-o și pe cei care disprețuiesc sportul nevăzînd în el decît un loc de încăierare. În Canada, am văzut un buletin oficial al federației de hochei în care erau lăudați, în cadrul a două clasamente paralele, cei mai buni realizatori ai campionatului și jucătorii care comiseseră cele mai multe faulturi !

Hocheiul dă adeseori impresia că flirtează cu violența. Dar spectatorii care vin în tribunele patinoarelor nu caută violența, ci jocul. Vin pentru un joc sportiv, nu pentru un război. Un joc sportiv în care azi ai pierdut, mîine cîștigi, sau invers. Este ceea ce ar trebui să înțeleagă și unele „galerii" insolente alcătuite în majoritate din tineri, unii foarte tineri, de-a dreptul copii (părinți, luați aminte !) care se întrec în manifestări soonre lipsite de cel mai elementar respect pentru cei din jur. „Suporteri" care, din cînd în cînd, se mai și bat între ei, ca să fie tabloul complet !

Să sperăm că în 1987, disputele de pe gheața patinoarelor noastre vor avea ca obiect doar pucul. Și că meciurile se vor disputa într-o atmosferă mai sănătoasă din toate punctele de vedere. Începînd poate cu scoaterea din tribune a turbulenților și a celor care fumează țigară după țigară. La patinoarul din Capitală, prin fumul care poate fi tăiat cu cuțitul, se poate întrezări pe un perete al arenei indemnul... „Sănătate și recreere prin sport".

CRISTIAN TOPESCU ■

Toată lumea face sport

Sfîrșitul de an este, ca întotdeauna, în absența competițiilor, timpul anchetelor și al speculațiilor, în centrul acestora din urmă aflîndu-se, bineînțeles, sportivul numărul 1 al anului 1986, fotbalistul argentinian Diego Maradona. Aflat, binemersi, la Napoli, Maradona este dat ca aproape sigur, din sezonul viitor, fie în Bundesliga, la Bayern Munchen, fie, în altă variantă, la Real Madrid. Celebrul club madrilen a început foarte serios discuțiile, dacă luăm de bun ceea scrie „El Pais", gazeta citîndu-l chiar pe împricinat : „Napoli este interesată să mă vîndă cît mai repede, cît timp cota mea comercială este înaltă. Și cum singurele cluburi care m-ar putea cumpăra sînt Real Madrid și Juventus (dar Napoli nu vrea un transfer în Italia, din motive limpezi), clubul madrilen are prioritate". ● Deocamdată, însă, Napoli a anunțat prelungirea cu încă un an (pînă în 1989) a contractului cu Maradona. ● La sediul F.I.F.A. din Zürich, reprezentanți ai Comitetului de organizare a turneului final al Campionatului mondial de fotbal din Mexic au prezentat bilanțul financiar al competiției, constatîndu-se un beneficiu de 71 milioane franci elvețieni (43 milioane dolari), dintre care 30 la sută vor rămîne mexicanilor, iar restul se va împărți celor 24 de echipe participante. ● Atletul american Edwin Moses, membru al Comisiei sportivilor de pe lîngă Comitetul Internațional Olimpic, a cerut o participare sporită a sportivilor la activitățile diferitelor organisme ale C.I.O., iar alegerea acestora să se facă după două criterii fundamentale : renunțarea la vreo limită de vîrstă și fair-play-ul candidaților. ● Comisia sportivilor a fost creată în 1981, avînd un rol consultativ. Printre membrii fondatori se află Nadia Comăneci, Vladislav Tratiak, Sebastian Coe, Kipjoge Keino.

LUCIAN OPREA ■

Comentariul săptămînii

Pace și dezarmare

XXXI

Calea tratativelor

Obținută cu greu, cu prețul multor milioane de vieți și a unor mari suferințe, pacea de după cel de-al doilea război mondial a fost și continuă să fie o pace incompletă și fragilă. A fost și este pace în sensul că n-a izbucnit un al treilea război mondial. Însă în lume s-au acumulat uriașe cantități de arme tot mai perfecționate, care înseamnă un permanent pericol de război, și, pe de altă parte, în ultimii 41 de ani au avut loc 120 de războaie zise locale, în care au fost antrenate peste 70 de țări, războaie soldate cu numeroase jertfe omenești, cu suferințe și cu imense pagube materiale. În prezent chiar, pe glob există multe „puncte fierbinți", unde se desfășoară conflicte armate sîngeroase : în Orientul Mijlociu, și cu deosebire în Liban, între Iran și Irak, în Africa australă, în America Centrală și în zona Caraibilor. Toate acestea relevă mai mult ca oricînd necesitatea rezolvării problemelor complexe ale vieții internaționale, a soluționării tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative.

Această direcție fundamentală a politicii externe românești s-a concretizat în numeroase acțiuni, inițiative și demersuri pe plan internațional ale țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu. Este cunoscut că, la inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat Apelul solemn către toate statele lumii aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și de la amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state. Recent, tot la inițiativa țării noastre, la Națiunile Unite a fost adoptată o rezoluție privind reglementarea pașnică a diferendelor dintre state. În același timp, România a preconizat crearea unei comisii permanente a O.N.U. pentru bune oficii, mediere și concilieri. Menționăm, de asemenea, inițiativele, acțiunile și apelurile adresate de România părților angajate în conflicte în diferite părți ale lumii pentru stingerea focarelor de război și începerea de negocieri în vederea rezolvării politice a problemelor litigioase, precum și vizitele, întîlnirile și convorbirile președintelui României, care a avut ca element director promovarea dialogului, găsirea soluțiilor care să asigure pacea și înțelegerea între popoare, între toate statele, indiferent de sistemul lor social-politic sau de apartenența la blocuri militare.

Țara noastră, președintele ei au relevat în numeroase rînduri că recurgerea la forță în relațiile dintre state, pe lîngă că aduce mari prejudicii popoarelor, nu poate asigura o rezolvare viabilă, justă a diferendelor existente, ci, dimpotrivă, le agravează sau creează altele noi, complicînd și mai mult situația internațională. Iată de ce rezolvarea pașnică a tuturor problemelor litigioase constituie o cerință obiectivă a dezvoltării lumii contemporane. Apreciind rolul conferințelor și al sprijinului internațional, România consideră că statele implicate în litigii trebuie să-și asume direct răspunderea pentru felul în care își rezolvă problemele care le privesc. Potrivit viziunii românești privind ducerea tratativelor, este necesar ca în timpul desfășurării acestora partenerii să manifeste receptivitate și înțelegere față de opiniile celeilalte părți, să dea dovadă de bunăvoință, pentru a se ajunge astfel la soluții reciproc acceptabile. Chiar dacă se dovedesc anevoioase, intrînd uneori în impas, tratativele nu trebuie întrerupte, ci trebuie găsite soluții pentru continuarea lor.

Bucurîndu-se de o largă apreciere pe plan internațional, conceptul românesc privind soluționarea tuturor problemelor dintre state exclusiv pe cale politică, prin tratative, precum și eforturile țării noastre pentru transpunerea în viață a acestui principiu sînt menite să aducă o contribuție de seamă la făurirea unei lumi fără arme și fără războaie, la întărirea păcii și securității pe tot globul.

ION D. GOIA ■

Ofensiva italiană

Patria spaghetelor și a lui Al Bano, a automobilelor Fiat și a modei masculine mondiale, Italia și-a luat în serios forma și pășește viguros pe pămîntul Europei, cucerind, la mare luptă, importante poziții în economia continentului. Formidabilul „boom" industrial înregistrat de întreprinderile din peninsulă în ultimii doi ani — experții îl pun, în mare măsură, pe seama seriozității cu care este combătut terorismul — au deschis patronilor apetitul pentru vecini, pe care-i înghit fără ezitare pentru extinderea sferei de activitate, și influență, dobîndirea unor poziții de forță și, nu în ultimă instanță, pentru obținerea de beneficii cît mai ridicate. Această serioasă „deschidere" a industriașilor italieni pentru firmele străine este susținută de situația lor financiară deosebit de bună. După clasamentul întocmit de hebdomadarul italian „Il mondo", primele 2 000 de societăți industriale italiene au realizat în 1985 un beneficiu global de 280 la sută. Pe primele luni ale anului 1986 creșterea medie a beneficiilor a atins 30—40 de procente. Tot în 1985 fluxul monetar al acestor mari stabilimente economice a sporit cu 23 la sută, iar fondurile proprii cu 12 la sută. Primele 10 grupuri italiene care în 1984 înregistrau la capitolul pierderi 330 milioane dolari, au numărat în 1985 două miliarde de dolari ca beneficiu net ! Pe scurt, întreprinderile în cauză merg bine, iar unele dintre ele au cunoscut redresări spectaculoase — grupul „Montedison" a trecut de la un pasiv de 60 milioane dolari în 1984 la un activ de 81 milioane în 1985. Beneficiind și de „explozia" bursei din Milano, ele au emis de la începutul anului acțiuni în valoare de 5.8 miliarde dolari, de două ori mai mult decît în aceeași perioadă a anului trecut. Numai întreprinderile grupului „Agnelli" au lansat acțiuni de peste 1,6 miliarde dolari, iar „Ferruzzi" a acumulat, pe această cale, 1,7 miliarde dolari din iulie 1985 și pînă acum.

Cu asemenea mijloace financiare grupurile italiene pot emite pretenții europene și nu numai atît, își pot materializa ambițiile în Franța, Anglia și în alte țări „colege" în Piața Comună. Așa se face că „Ferruzzi" a înghițit firma „British Sugar", „Carlo de Benedetti" a achiziționat 25 la sută din firma franceză „Yves Saint-Laurent", „Fiat" cumpără fabrica de automobile „Matra", într-un cuvînt, patronii italieni nu pierd nici o ocazie pentru a-și spori prezența internațională. Deși foarte agresivi ca exportatori, industriașii în cauză manifestau o explicabilă timiditate vis-a-vis de implantarea în străinătate. Explicabilă prin fragilitatea financiară a anilor '82—'84, prin lipsa unui exemplu curajos pe care nici gigantul „Fiat" nu se încumeta să-l dea. După redresarea economică din ultimii doi ani, cel mai curajos s-a arătat imperiul agro-alimentar „Ferruzzi" care a devenit rapid primul mare producător de zahăr din Europa, deținînd controlul asupra firmei franceze „Behin-Say" și vizînd primul loc în lume după înghițirea lui „British-Sugar". Acesta a fost urmat rapid și cu succes de grupul lui Carlo de Benedetti, care, după ce a reușit să preia controlul asupra firmelor „Olivetti" și „Buitoni", a devenit primul acționar al fabricii franceze de echipamente pentru automobile „Valeo" și a obținut controlul asupra firmei „Davigel", tot din Franța.

În pofida dinamismului lor industrial și capitalurilor atrăgătoare de care dispun, firmele racolatoare au și eșecuri în acțiunea lor de înghițire pe nemestecate a antreprizelor ce le cad sub ochi. Așa s-a întîmplat cu „Montedison" căreia i-a fost suflată firma suedeză „Fermenta" și cu mai sus menționatul de Benedetti care a pierdut o vînătoare asemănătoare în favoarea unui rechin american. La ora actuală 3 mari societăți italiene — Fiat, ENI și IRI — fac parte din elită, adică se numără printre cele 50 de grupuri non-americane a căror ierarhizare a fost stabilită după cifra de afaceri.

Consecințele acestor masive concentrări de capital sînt previzibile. Ca de obicei, firma mamă va acorda o atenție sporită fabricilor din țară, orice reducere de personal și investiții, orice schimbare a profilului de fabricație urmînd să fie suportată, ca de obicei, de întreprinderile cucerite.

IOAN ROȘCA ■

Întîlnire cu Yeti?

Noi vești ne-au parvenit despre renumitul alpinist italian Reinhold Messner. El a devenit primul om care a cucerit toate cele 14 vîrfuri ale lumii cu înălțime de peste opt mii de metri. Ministerul nepalez al turismului a anunțat că la mijlocul lunii octombrie, Reinhold, împreună cu un alt alpinist, Johann Kammerlander, a reușit să ajungă pe vîrful Lhotse, înalt de 8 501 m, din Himalaia. S-a precizat că cei doi cățărători au realizat această performanță în decurs de cinci ore și 45 de minute, plecînd de la cea de-a treia tabără a lor, situată la 7 400 metri. În total ei au avut nevoie de trei zile pentru ca, plecînd de la tabăra de bază, să cucerească acest munte, al patrulea ca mărime din lume. La sfîrșitul lui septembrie, Messner reușise să urce pe Makalu, care, cu cei 8 475 metri ai săi, este al cincilea printre cele mai înalte vîrfuri muntoase ale lumii.

Messner este socotit drept un alpinist al extremelor, fapt pentru care extraordinarele sale performanțe stîrnesc uneori intense controverse. Născut în septembrie 1944 în localitatea italiană Brixen, Reinhold se dedică de foarte tînăr alpinismului. În perioada 1950—1964, el reușește performanța de a fi realizat nu mai puțin de 500 de cățărări în Alpi, fapt care i-a creat faima de alpinist de excepție. În 1971 renunță la meseria de profesor de matematică pentru a se dedica în întregime pasiunii de alpinist. Expedițiile sale au fost consemnate pe primele pagini ale presei din diferite părți ale lumii, mai ales după ce, începînd din anii '70, se lansează în cursa de cucerire a celor mai înalte vîrfuri ale Himalaiei. Senzațională a fost socotită mai ales performanța sa din anul 1978, cînd, fără însoțitor și fără a folosi masca de oxigen, urcă vîrful Nanga Parbat. Era prima ascensiune solitară din istorie a unui vîrf de peste opt mii de metri. Repetă performanța în 1980, cînd urcă singur pe Everest.

Însă faima pe care i-au adus-o realizările sale de excepție riscă să treacă pe plan secundar, în fața recentelor sale declarații potrivit cărora în cursul ultimelor escaladări în Himalaia s-ar fi întîlnit în două rînduri cu Yeti, „omul zăpezilor". La o conferință de presă ținută la reîntoarcerea sa la Roma, Messner a relevat că Yeti nu este o specie umană, ci „un animal, asemănător cu un urs sau o maimuță mergînd pe două picioare". „Este vorba — a apreciat el — de o ființă care nu a fost încă menționată în cărțile de zoologie". Întîlnirea cu Yeti, de care s-a apropiat la circa 10 metri, l-a făcut să devină partizan al teoriei existenței „omului zăpezilor". „Am fost pînă acum unul din cei puțini care nu au crezut vreodată în existența lui, pentru că am cutreierat toată Himalaia, fără a întîlni nici o urmă a sa", a spus Reinhold.

Scepticismul însă vine, de această dată, din rîndul experților. Potrivit profesorului Seidler din Viena, întîlnirea cu Yeti nu ar fi fost altceva decît o halucinație provocată de lipsa de oxigen. Profesorul austriac a atras atenția asupra faptului că asemenea viziuni ar fi avut și alți alpiniști în cursul cățărărilor la mare altitudine. Și deși nu vrea să-l învinuiască pe Messner de șarlatanie, profesorul Seidler și-a exprimat convingerea că „pe baza a ceea ce cunoaștem" este exclusă existența lui Yeti.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Lumea se amuză

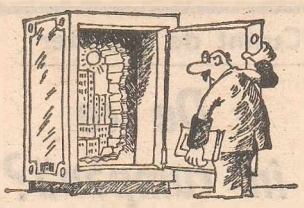

După „PANORAMA" — Polonia

Cota de alertă

Liniștea seniorială a telexului pare a-și duce ultimele speranțe. A fost acest gălăgios camarad în batalionul clasic al comunicării la distanță, nu știu cît de slăvit și adorat, dar sigur trebuincios și ocrotit, folosit cu tragere de inimă și privit cu neostenită încredere. Spunem și azi la fel, cită vreme se știe că în lume s-ar găsi cam 1,5 milioane de telexuri, deci destule să poată duce în spinare sarcinile numeroase ale dorului nostru de conversație la mare distanță, fără a fi obligați a deranja mult prea mofturosul telefon, să-l putem ocoli măcar atunci cînd ne stă în putere. Nu mai este la fel siguranța de sine, încrederea că fără noi, piloții de formula unu, viața ar deveni mai săracă dacă nu incomodă și imposibilă. Explicația nu cere prea mult efort, presupunerile în asemenea situații navighează în apele vecinătății, unde au prins cheag forțele concurenței. Adversarul gata să dea credibilitate acestor temeri se cheamă telefax, ajuns deja la o cifră comparabilă cu nivelul — încă — ocupat de telex. Faptul în sine este suficient de grăitor în ceea ce privește viteza de înaintare a concurenței și capacitatea de cucerire a gustului public. Certă se dovedește încrederea trimițătorilor de corespondență pe distanțe mari în istețimea mașinii telefax. În consecință, crește cererea, sporește oferta. O cutie cît o carte, ceva mai solidă, așezată pe birou și telefonul învecinat înseamnă mai totul. Ridici receptorul, formezi numărul și avertizezi asupra intenției de a intra în emisie. De la celălalt capăt al firului — în centrul orașului sau în centrul Antarcticei — ți se răspunde : N-ai decît ! O apăsare pe buton și peste 20 de secunde o coală de hîrtie normală, cu tot ce are pe ea — înscrisuri, tabele, semnături, ștampile, amprente — se află pe masa destinatarului. Costă, toată afacerea, cam tot atît cît o convorbire telefonică pe durata a 20 de secunde.

Nou, nou dar telefaxul caută deja să demonstreze puterea schimbării. Varianta clasică este amenințată de surorile mai tinere, unele abia puse pe picioare. Astfel, pe mai noile tipuri de mașină se dau asigurări privind deplina securitate a textului transmis, la recepție ținîndu-se secret facsimilul pînă vine destinatarul adevărat. Un model de dată recentă permite, simultan, expedierea și recepționarea de facsimile. Conectată la o linie de mare viteză, mașina poate transfera o pagină de text în doar trei secunde.

Tehnica pusă în aplicare în cazul de față constă în realizarea unei imagini electronice prin sistemul digital folosind mecanismul tip scanner. În viitorul apropiat sîntem asigurați că vom primi noutăți. Aparatul actual preia imaginea și o transmite instantaneu spre receptor sau o stochează în memorie ; noul tip va fi în stare să transfere conținutul paginii în sarcina unui computer personal. Aici va putea fi prelucrat, ajustat și trimis mai departe sub formă electronică. Ceva mai încolo se contează pe posibilitatea de a trimite facsimilul direct de pe computerul personal fără a mai avea, inițial, textul tipărit.

Motive suficiente, cum se vede, pentru a considera pericolul în direcția telexului vizînd deja cota de alertă.

NEAGU UDROIU ■

Între arme, muzele tac

Anii celui de-al doilea război mondial au fost ani de încleștare, de suferințe, de drame... Jurnalul Annei Frank a fost scris cu sufletul la gură, cu groaza în suflet fără ca autoarea să se fi gîndit la publicarea lui. Omenirea trebuia să facă față unor probleme majore — de viață și de moarte — nu era timp pentru artă.

Muzeele vest-germane s-au abținut în a prezenta operele de artă din perioada nazismului. Iată că, de curînd, regele ciocolatei, Peter Ludwig, unul dintre cunoscuții colecționari de artă din R.F.G. a declarat că : „așa cum cultura și arta nu s-au oprit la Elba, arta nu trebuie să se oprească la anul 1933. Încercările de a șterge din memorie 12 ani din istoria Germaniei reprezintă vederea îngustă a unei societăți conformiste. Trebuie înlăturat acest tabu".

Ca o reacție, peste 200 de artiști și muzeografi au semnat o declarație care exprimă „uimirea și groaza" față de cuvintele „irresponsabile" ale colecționarului de artă. În această declarație se arată că cei mai mari artiști ai Germaniei au fost interziși, omoriți sau siliți să plece în exil în perioada nazismului. „Cu cîteva excepții — spune Dieter Honisch, directorul galeriei naționale din Berlinul Occidental — creațiile din timpul nazismului sînt pline de kitsch."

Să fi uitat oare Peter Ludwig ce declara Goebbels ? („cînd aud cuvîntul cultură îmi vine să scot pistolul")

Și totuși ce mult ar fi însemnat și pentru artă, pentru cultură cei 12 ani dacă n-ar fi fost fascismul și ar fi fost pace !

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cu ochii deschişi prin lumi de întuneric

Porţile cerurilor s-ar fi deschis încă din 1914!

William Miller a lansat în America moda bibliei, explicată prin cifre, în aşteptarea sfîrşitului lumii. S-a înşelat e adevărat, de vreo trei ori în stabilirea acestei date, dar nici urmaşii săi n-au avut mai mult succes. Un anume, Charles Taze Russel, născut la Pittsburg în 1852, deşi părinţii acestuia i-au lăsat ca moştenire afacerea lor de negustorie cu textile, a constituit un grup intitulat „Studenţii în biblie". Înainte de crearea noii secte, Russel fusese adventist, dar secta aceasta nu l-a entuziasmat prea mult, probabil fiindcă nu reuşise să devină, părtaş de afaceri cu conducătorii acesteia.

Om întreprinzător, Russel s-a apucat să studieze cu ardoare biblia, pentru a stabili şi el data sfîrşitului lumii, aşa cum procedase fondatorul adventismului. Era în 1873 iar calculele sale îi indicau data decisivă ca fiind 1874. Anul 1874 a trecut şi el însă ca toţi anii şi, ca şi fondatorii adventismului, Russel a explicat că evenimentul a avut loc, dar în mod invizibil, în ceruri. Russel nu a fost prea fericit, nici în următoarele sale preziceri. El a anunţat începutul mileniului pentru 1914, adică a erei de o mie de ani de pace pe pămînt. Se ştie însă ce a reprezentat 1914 pentru omenire. El a mai prezis apoi că, 1918 va fi sfîrşitul papalităţii dar constatăm că aceasta continuă să existe şi astăzi. Desigur, moartea lui Russel în 1916, l-a scutit să mai dea explicaţii pentru noul său eşec.

Noua sectă, „Studenţii în biblie" nu s-a mulţumit numai să se joace cu cifrele. Ei au interpretat întreaga biblie, într-o manieră proprie iar în 1918 s-au separat complet de adventism. Russel se autoinvestise demult cu titlul de „al şaptelea înger al apocalipsului", propunîndu-şi ca scop, să elibereze omenirea de teama infernului şi să demaşte fraudele, erorile şi practicile religiilor tradiţionale, în special ale bisericilor catolică şi protestantă.

Ca şi celelalte secte neoprotestante, adepţii lui Russel se cred singurii deţinători ai adevărului divin, declarînd război tuturor celor ce nu-i acceptă. Secta susţine că, în 1914 Hristos şi-a selecţionat 144.000 de aleşi — încă o cifră simbolică — printre ei bineînţeles aflîndu-se şi Russel la loc de onoare şi, odată ce Satan va fi definitiv învins, toţi morţii vor învia : cei buni vor trăi veşnic iar cei răi vor fi distruşi. La sfîrşitul mileniului, adică în 2114, încă o cifră, cerul şi pămîntul vor fi reînnoite pentru vecie.

Toate cele de mai sus, sînt foarte apropiate de doctrina adventistă.

Russel, crescut într-un mediu de afaceri s-a hotărît să mai lanseze una. A editat revista „Turnul de veghe" creînd casa de editură „Watch Tower Bible and Tract Society", comercializînd în lumea întreagă ideile sale, prin care anunţa vestea sfîrşitului lumii. Pe lîngă broşuri, reviste şi tracte el a mai lansat discuri şi filme. Treptat, casa sa de editură a devenit un adevărat trust pe care în 1909, Russel l-a instalat la Brooklyn unde, funcţionează şi astăzi.

Dar omul de afaceri Russel, căruia îi plăcea să i se spună pastorul Russel, marele reformator al secolului, nu a fost totdeauna fără reproş. În 1906, soţia sa divorţează de el pentru infidelitate şi cruzime. Pentru a nu-i plăti acesteia pensie alimentară, Russel îşi donează întreaga avere. El mai fusese anterior condamnat pentru escrocherie deoarece vînduse unor credulii „grîu miraculos".

După moartea lui Russel, conducerea sectei este preluată de Joseph Frederic Rutherford care, fusese grefier la un tribunal, şi căruia îi plăcea enorm să-i se spună, „domnul judecător". Acesta a fost şi el condamnat în 1914, la închisoare, pentru escrocherie iar sediul „Turnului de veghe", pus sub sechestru. Rutherford profită de această vacanţă forţată, pentru a lansa noi idei în cadrul sectei : „întoarcerea lui Abraham şi a altor profeţi pe pămînt în 1925, şi selecţionarea unui număr de oameni de către Hristos care nu vor mai muri". Prima profeţie a fost desminţită de fapte deşi Rutherford, îşi construise pentru el, pentru Abraham şi ceilalţi profeţi care trebuiau să se reîntoarcă pe pămînt, o somptuoasă vilă în California. Cea de-a doua profeţie era mai prudentă şi ulterior, el a făcut precizarea că selecţionarea va începe, dar nu înainte de a se fi terminat actualul secol. Oricum, el a murit în 1942 după ce locuise singur în casa construită pentru primirea profeţilor.

Pentru a mai creşte cifra afacerilor, Rutherford a mai editat o revistă „Treziţi-vă", iar în 1920 vine pe continentul european, la Berna şi organizează secta şi în această parte a lumii.

În 1931, secta ţine un congres în America şi delegaţii votează o rezoluţie prin care îşi stabileşte denumirea de „Martorii lui Jehova", motivînd că însuşi dumnezeu a declarat : „voi sînteţi martorii mei". Se vor întreba mulţi cititori de ce tocmai „martori ai lui Jehova" ? Răspunsul este pentru că secta pretinzîndu-se monoteistă respinge cu înverşunare dogma „Trinităţii" şi pentru a demonstra că celelalte biserici creştine au preluat de la Hristos tot ceea ce nu este fundamental.

Desigur, „martorii lui Jehova" nu recunosc faptul că în biblie nu se vorbeşte de Jehova ci de Yahve iar fraza în care se spune „Voi sînteţi martorii mei" se referă la poporul evreu.

Dar cum profeţii, mor şi ei la fel ca ceilalţi muritori, Rutherford moare şi el, conducerea sectei fiind preluată de Nathan Knoor care devine preşedinte al „Asociaţiei internaţionale al martorilor lui Jehova".

În 1969, la o întrunire de la Paris, Knoor precizează şi el că „sfîrşitul" acestei lumi pervertite va avea loc în 1975. A trecut însă şi 1975, explicaţiile lui Knoor dovedindu-se la fel de infantile ca ale celorlalţi. Afacerile mergînd însă bine la Brooklyn se lansează de aici un avertisment : „singurii care pot spera să supravieţuiască sfîrşitului lumii sînt cei care au luat cunoştinţă de împărăţia lui dumnezeu, cît despre ceilalţi care nu vor veni la noi, îi deplîngem dar ei sînt pierduţi".

Să mai revenim însă puţin la jocul cifrelor, specialitatea adventiştilor şi a celorlalte progenituri ale sale : Cronologia stabilită de Russel ar fi următoarea : 4127 înainte de Hristos, crearea lumii ; 2473 înainte de Hristos, potopul şi victoria Satanei ; pînă în anul 33 după Hristos, dominaţia Satanei ; din anul 33 pînă în 1914, o mică turmă de 144.000 de oameni pot fi salvaţi în aşteptarea urcării lor la ceruri ; 1914—1918, Jehova devine rege ; în 1914 Hristos a urcat în ceruri începînd mileniul ; 1918—2014, morţii vor învia pe grupuri. Turma celor 144.000 va fi aşezată lîngă Jehova, ceilalţi vor trăi pe pămînt iar cei răi vor fi distruşi ; după 2014, noul pămînt şi noile ceruri vor trăi veşnic.

Constatăm deci, că „împărăţia de o mie de ani" în care cred adventiştii şi celelalte secte desprinse din aceasta a început. Acest lucru fiind deja stabilit nouă celorlalţi nu ne mai rămîne decît să tragem consecinţele. După ei, marea dată a istoriei lumii a început în 1914 cînd s-au deschis porţile cerurilor. Tot ceea ce a fost înainte de această dată este numai opera Satanei şi este normal ca toate celelalte religii să fie diabolice. Proba caracterului demonic al acestora, spun ei, constă chiar în afirmaţia că, sufletul este nemuritor. Or, este o mare minciună a diavolului, aceia care i-a determinat să păcătuiască pe Adăm şi Eva. Omul este muritor ca şi animalele. Chiar Isus a fost o creatură umană care a murit. Pentru a respinge „trinitatea", „martorii lui Jehova" susţin că „dumnezeu a creat omul după chipul şi înfăţişarea sa, or, nimeni nu a văzut un om cu trei capete".

Ceea ce este antisocial însă la această sectă, este faptul că plecînd de la premiza că lumea actuală este creaţia demonului, adepţii sectei susţin că, aceasta trebuie să fie respinsă în bloc, refuzînd deci să se supună îndatoririlor civice.

I.G. VULCĂNEANU

Racul

● Laurii nu se împletesc în formă de pătrat.

● De cînd omul s-a ridicat în picioare, lasă mai multe urme.

● Viciile sînt ca magneţii... (Nu atrag aurul).

● Lacrima ? Sensibilitate condensată.

● Aruncăm cu pietre în oglinzi şi învinuim soarta cînd călcăm pe cioburi.

● Sînt oameni care, tot „învîrtindu-se", îi ameţesc pe alţii.

● Cele mai goale buzunare sînt acelea în care se odihnesc mîinile.

● Cînd eşti nevoit să cobori, mulţi se oferă să îţi ţină scara.

Caricatură de AL. CLENCIU

● Şi printre daltonişti întîlnim oameni care văd lucrurile în roz.

● Aripile nu se leagănă pentru a chema somnul.

● Cele mai convingătoare lacrimi sînt cele de sudoare.

● Servilul ţinteşte aruncîndu-se.

● Unii vînători cred că iepurele fuge mai tare decît glonţul.

● Marile descoperiri nu s-au făcut privind prin gaura cheii.

● Nimeni nu a dat de comori săpînd groapa altuia.

● De proptele au nevoie pomii care rodesc prea mult şi oamenii care rodesc prea puţin.

N. PETRESCU-REDI

„Guvernul regal ungar trece la curăţire"

Tineri au dreptul să ştie :

Jurnal însingerat

La 31 martie, directorului Spitalului evreiesc din Oradea i s-a comunicat — din partea reprezentantului **Gestapo**-ului — rechiziţionarea spitalului. S-a acordat o oră pentru scoaterea din spital a tuturor bolnavilor. Preşedinţii comunităţilor ortodoxă şi neologă au fost obligaţi să asigure, în 24 de ore, 600 de paturi cu două rînduri de lenjerie şi cîte două pijamale fiecare. A doua zi, cererea notificată cu o zi în urmă a fost majorată : comunităţilor li s-a cerut să predea neîntîrziat încă 1 000 de pijamale, 800 de pături din păr de cămilă, 600 aparate de radio, 500 de maşini de scris, 200 de aparate fotografice. Peste trei zile, la 5 aprilie, locotenentul de administraţie Ullman, comandantul depozitelor districtului IX Cluj a pretins comunităţii evreieşti din Oradea, să determine pe toţi comercianţii evrei să verse în decurs de 24 de ore — pe bază de inventar — toate stocurile de care dispun, la depozitul central din Oradea. „Nemţii tot o să vă ia mărfurile, fără despăgubire. Dacă ni le daţi nouă — argumenta Ullman — veţi dovedi patriotism (sic !) iar pe deasupra, de la noi veţi primi şi bani".

În aceeaşi zi s-a primit un bilet de la comandantul spitalului **SS**, un **Hauptsturmführer** oarecare, care enumera cantităţile a peste 50 de articole — îndeosebi lenjerie de pat, îmbrăcăminte, veselă, mobilă etc. — care trebuiau să fie predate pînă a doua zi la ora 15.

În multe oraşe, rabinii au suspendat ţinerea şabatului, pentru ca enoriaşii să poată aduna bunurile cerute de autorităţi.

Aproape concomitent cu dispoziţiile privind purtarea stelei galbene, autorităţile au primit şi o altă adresă strict secretă, aparent fără prea mare importanţă.

„Către toţi primarii oraşelor şi către toate autorităţile comunale : Dispuneţi ca organismele comunităţilor evreieşti să alcătuiască liste, în patru exemplare, cu toate persoanele evrei, împreună cu membrii lor de familie, specificînd localitatea şi casa în care locuiesc ; listele să fie predate imediat primarului oraşului, respectiv autorităţii comunale.

Primarul oraşului, respectiv autoritatea comunală să predea primul exemplar autorităţii poliţieneşti de gradul I, al doilea exemplar comandamentului postului de jandarmi, iar pe al treilea să-l trimită prin poştă, cel tîrziu pînă în ziua de 8 l.c., pe adresa domnului ministru de interne al Regatului Ungar.

Să fie trecut şi numele mamei celor înscrişi pe liste.

Budapesta, 4 aprilie 1944".

Primăria instalată de ocupantul hitlerist la Dej a întrecut pe multe altele în cinismul cu care a pregătit listele. A anunţat conducerea comunităţii că evreilor li se vor da cartele speciale pentru zahăr şi săpun şi că, în acest scop, are nevoie grabnic de lista exactă a evreilor din oraş. Tinerii şi adolescenţii, în grupuri de cîte doi, au străbătut oraşul în lung şi în lat, intrînd conştiincios în fiecare casă, ca nici o familie să nu rămînă fără cartelă. S-a muncit cu sîrguinţă 3 zile şi 3 nopţi pînă s-au alcătuit şi s-au bătut la maşină listele cu cele 3 266 de familii. Preocupaţi să nu le scape nici o stradă, nici un apartament, să consemneze exact numele fiecărui evreu, adresa precisă, anul naşterii, ocupaţia şi, neapărat numele mamei, nici unul din cei care au participat la această acţiune n-a intuit că, de fapt, ajută la întocmirea listei deportării, a tabelului nominal cu cei care vor umple pînă la refuz vagoanele garniturilor cu destinaţia **Birkenau-Auschwitz.**

Citeam ordonanţele ce apăreau aproape zilnic. Le reciteam de zeci de ori. Mereu credeam că, în spaima noastră, le exagerăm gravitatea. Dar nu era nici o exagerare. Pînă la începutul lui mai ni se anulaseră toate drepturile şi libertăţile, ni se interzisese totul şi fuseserăm interzişi de peste tot. Evreii nu mai puteau fi medici, farmacişti, profesori, învăţători, scriitori, avocaţi, ziarişti, actori. Evreii fuseseră concediaţi din instituţiile de stat, de la bănci şi instituţii de credit. Începînd cu 25 aprilie, evreii nu puteau fi angajaţi nici în industrie, nici în comerţ, nici în agricultură. 25% au fost daţi afară imediat ; 25% urmau să fie concediaţi pînă la 31 mai, iar restul de 50% trebuiau să fie eliminaţi pînă la 30 martie. „Din ce vom trăi ?" ne întrebam cu toţii şi nimeni dintre noi nu era în stare să răspundă.

Evreii fuseseră interzişi din toate asociaţiile şi uniunile, din teatre şi cinematografe, din cafenele şi restaurante, din băile publice. Nu aveau voie să călătorească, să aibă radio sau telefon. Ni se dădea voie, deocamdată, să trăim. Cel puţin aşa credeam. Aşa se deducea din ordonanţele de pînă atunci. Noi nu ştiam că la 7 aprilie la ministerul de interne, în sala mică de consiliu, avusese loc o şedinţă consacrată „problemei evreieşti". În notele sale, Halász Géza, locţiitorul împuternicitului regentului pentru Ucraina subcarpatică a consemnat : „Secretarul de stat Baky ne aduce la cunoştinţă că în viitorul apropiat, evreii din zona jandarmeriei Kassa — în această zonă era inclus şi Maramureşul — vor fi evacuaţi... Doreşte ca conlucrarea cu germanii să se desfăşoare fără fricţiuni, să le facilităm cazarea, hrănirea, etc. ţinînd seama că germanii nu vor altceva decît să ne ajute în rezolvarea problemei evreieşti".

Aici, la această şedinţă, s-a hotărît, de fapt, ghetoizarea, adică declanşarea ultimei reprize, pornirea spre moarte. Drumul a fost scurt şi rapid. O primă haltă : ghetoul. A doua şi ultima : **Birkenau-Auschwitz.** Ordonanţa guvernamentală în acest sens nu exista încă. Consiliul de Miniştri va hotărî ghetoizarea abia peste cîteva săptămîni. Dar soarta ne-a fost pecetluită irevocabil atunci, în acea şedinţă din 7 aprilie condusă de Baky László şi Endre László.

Lansînd programul de ghetoizare şi deportare, participanţii la şedinţă au ţinut seama, fireşte, de experienţa nazistă acumulată în mai toate ţările Europei îngenunchiate. Această experienţă avea la bază directivele lui Reinhardt Heydrich din 21 septembrie 1939 adresate către **Einsatzgruppen** din Polonia cotropită. Ele stipulau — ca prim pas în trecere la „faza finală" — rapida „Concentrare a evreilor din ţară în oraşele mari". Se recomanda ca numărul punctelor de concentrare să fie cît mai mic şi să fie „situate la noduri de cale ferată sau cel puţin de-a lungul unei linii ferate".

Este greu de apreciat ce a fost determinant, ura faţă de evrei ori zelul slugarnic faţă de nazişti. Cert este că horthyştii „au reuşit" să aplice „soluţia finală" într-o variantă care a întrecut în multe privinţe tot ce-a născocit în materie **Gestapo-ul** şi **SS-ul** la un loc.

Faimosul ordin nr. 6163/1944 din 7 aprilie 1944 al Ministerului de Interne, preciza fără echivoc, cu o limpezime înspăimîntătoare :

„Guvernul regal ungar, în scurt timp, va curăţa ţara de evrei. Ordonează acţiunea de curăţire să se facă pe părţi teritoriale, în virtutea căreia evreii — fără deosebire de sex şi vîrstă — trebuie transportaţi în lagăre. În oraşe şi comune mai mari, o parte a evreilor va fi aşezată, ulterior, în clădirile evreieşti stabilite de autorităţile de sistematizare, adică în ghetouri...

Strîngerea evreilor va fi efectuată de organele poliţiei şi jandarmeriei regale ungare competente teritorial.

La nevoie, jandarmeria va acorda poliţiei regale maghiare, în oraşe, ajutor în forţă publică. Poliţia de securitate germană se va deplasa la faţa locului, în calitate de consilier ; conlucrării cu ea fără perturbări trebuie să i se acorde o atenţie deosebită.

Autorităţile legale judeţene, în raport cu numărul evreilor, să înfiinţeze imediat, în locuri potrivite, un număr suficient de lagăre...

Evreii vor fi transportaţi ca prizonieri cu trenul, la nevoie cu atelaje puse la dispoziţie de autorităţile orăşeneşti, respectiv comunale. Evreii ce urmează să fie transportaţi nu pot lua cu ei **decît : îmbrăcămintea de pe ei, cel mult două schimburi de rufărie şi alimente pe cel puţin 14 zile pentru fiecare** precum şi **un bagaj de maximum 50 de kg,** în care se include **şi greutatea lenjeriei de pat, a păturilor şi saltelelor. Bani, bijuterii, aur şi alte obiecte de valoare — nu !** Strîngerea evreilor trebuie efectuată în următoarea ordine : regiunile de jandarmerie : Kassa (Kosice), Marosvásárhely (Tirgu-Mureş), Kolozsvár (Cluj)..."

Se pun la dispoziţia comandamentelor regiunilor de jandarmerie şi poliţie toate companiile de forţă publică şi formaţiunile-şcoală subordonate. Pentru acţiunea de strîngere, comandamentele de jandarmerie şi autorităţile poliţieneşti să ia reciproc contact pentru ca acţiunea de curăţire să se efectueze simultan şi în comun.

Urmărirea evreilor care nu vor fi găsiţi în locuinţele lor să se ceară potrivit uzanţei cu referire la prezentul ordin..."

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

Construcții pentru bucuria oamenilor

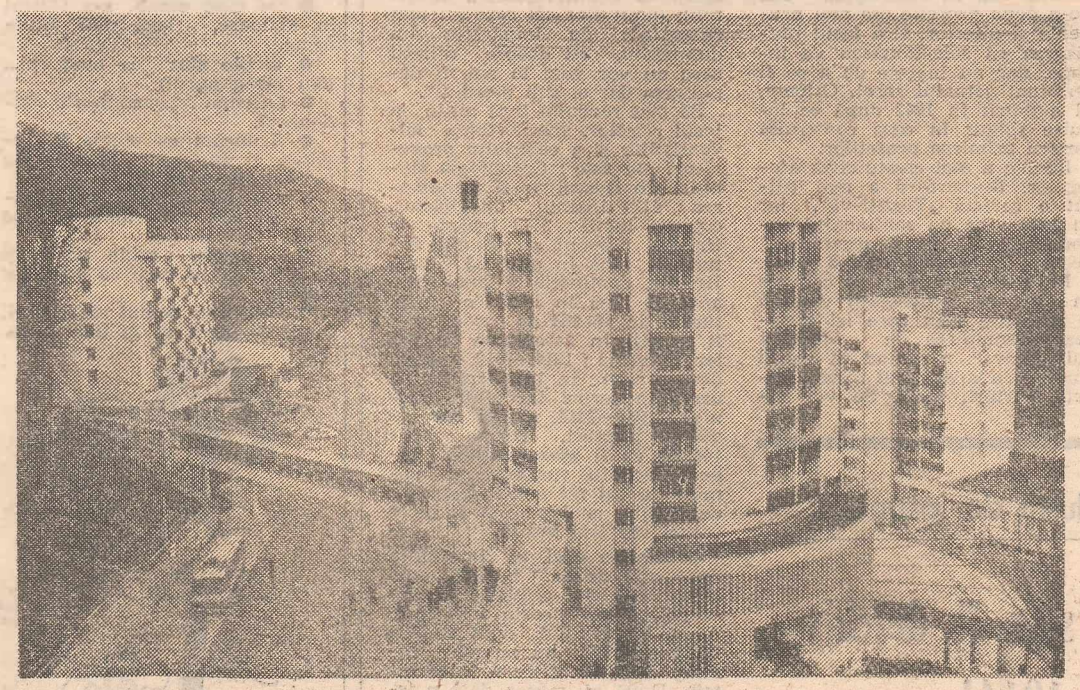

La Sovata, frumusețea naturii este întregită de originalitatea liniei arhitectonice

La Durău, Ceahlăul a coborît pînă-n bătătura stațiunii

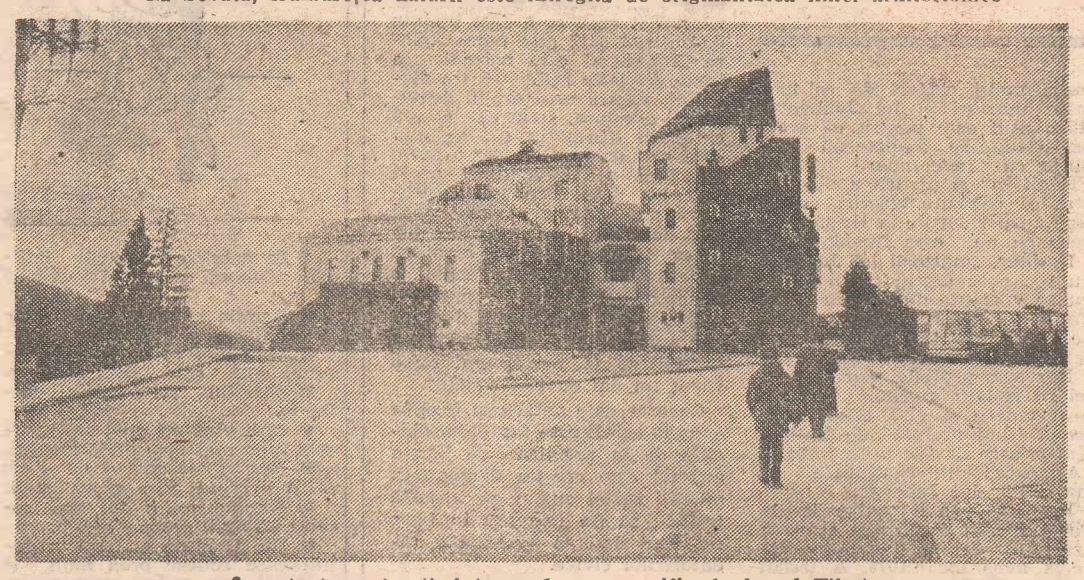

În așteptarea iernii, într-un decor magnific, la hanul Tihuța

Între industriile de ultimă oră ale lumii, cea a turismului ocupă un loc aparte. Nu puțini sînt cei ce consideră că un turism civilizat, eficient și modern este un indicator, în ultimă instanță, al inteligenței cu care sînt valorificate frumusețile naturale dintr-o anume țară. Dar, în același timp, industria turismului este și dovada cea mai elocventă a grijii față de om, ridicată la rang de politică. O politică reală, concretă, indubitabilă. În ceea ce ne privește, dăruiți din plin cu priveliști de o frumusețe și un pitoresc fără de seamăn, admirabil sintetizate în primele două versuri ale nemuritoarei Miorițe, „pe-un picior de plai / pe-o gură de rai", am construit, încetul cu încetul, dar cu o tenacitate demnă de toată lauda, o uriașă zestre edilitară ce pune în valoare — adică la îndemîna omului, a sănătății lui, a nevoii lui de odihnă și recreere — mirificele peisaje ale patriei. Invitîndu-vă să refaceți cu ajutorul memoriei fabuloasele și fastuoasele stațiuni ale litoralului Mării Negre, sau somptuoasele linii arhitectonice de pe Valea Prahovei și a Oltului, vă oferim în această pagină cîteva din frumusețile unor noi și tulburătoare locuri de odihnă și tratament. Vizitîndu-le, beneficiind de multitudinea serviciilor ce vi le oferă, veți adăuga memoriei dumneavoastră nu doar clipe și locuri de neuitat, ci și convingerea că pentru sănătatea și bucuria dumneavoastră s-a cheltuit mult și cu deplin folos, s-au investit dragoste, inteligență, frumusețe.

Pusă în slujba omului, industria turismului din România și-a așezat la rangul cel mai de sus calitatea care se cheamă omenie.

O demonstrează cu prisosință toate edificiile de ultimă oră de pe harta turistică a patriei pe care vi le prezintă într-un prim episod al unui serial de ilustrate românești

MIRCEA HUDEK
și VICTOR NIȚĂ

Salutări din hotelul Căprioara din Covasna

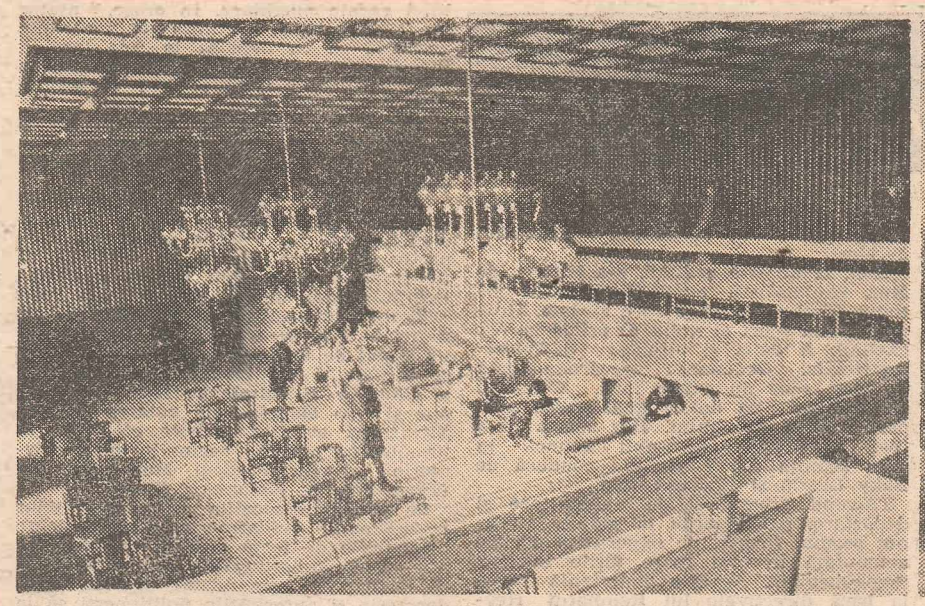

Un complex hotelier de rang european, Harghita, din Miercurea-Ciuc

Dimineață de aur la Singeorz-Băi

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" – sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.